

Vlaams
Parlement

ingediend op **15** (2016-2017) – Nr. 7-K
8 december 2016 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Wonen, Armoedebeloid en Gelijke Kansen
uitgebracht door Björn Anseeuw, Katrien Partyka, Jelle Engelbosch,
Bart Van Malderen, Tine van der Vloet en Elke Van den Brandt
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

over het ontwerp van decreet

houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2017

over de beleidsbrief
Gelijke Kansen
2016-2017

over de beleidsbrief
Armoedebestrijding
2016-2017

en over de beleidsbrief
Wonen
2016-2017

Samenstelling van de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen:

Voorzitter: Lorin Parys.

Vaste leden:

Björn Anseeuw, Piet De Bruyn, Jelle Engelbosch, Marc Hendrickx, Lorin Parys, Tine van der Vloet;
An Christiaens, Dirk de Kort, Katrien Partyka, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
Michèle Hostekint, Bert Moyaers;
An Moerenhout.

Plaatsvervangers:

Caroline Croo, Ingeborg De Meulemeester, Lies Jans, Kathleen Krekels, Nadia Sminate,
Herman Wynants;
Griet Coppé, Michel Doomst, Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
Ann Brusseel, Freya Saeys;
Els Robeyns, Bart Van Malderen;
Elke Van den Brandt.

Toegevoegde leden:

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

- 15** (2016-2017) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
 - Nr. 2 t.e.m. 6: Amendementen
 - Nr. 7-A t.e.m. J: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
- 14** (2016-2017) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
 - Nr. 2: Amendement
- 12-B** (2015-2016) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
 - Nr. 2: Verslag
- 13** (2016-2017) – Nr. 1: Algemene toelichting
 - Nr. 2: Toelichtingen per programma
- 16** (2016-2017) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2016-2017) – Nr. 1: Meerjarenraming
 - Nr. 2: Verslag van het Rekenhof over de meerjarenraming
- 948** (2016-2017) – Nr. 1: Beleidsbrief
- 949** (2016-2017) – Nr. 1: Beleidsbrief
- 950** (2016-2017) – Nr. 1: Beleidsbrief
 - Nr. 2: Motie

INHOUD

DEEL I. BELEIDSDOMEIN WONEN	8
I. Toelichting van de uitgavenbegroting Wonen 2017	8
1. Nieuw beleid	8
2. Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen	8
3. Varia	8
II. Toelichting van de beleidsbrief Wonen 2016-2017	9
1. SD1: Een actief grond- en pandenbeleid voeren	9
1.1. Uitvoeren van het decreet Grond- en Pandenbeleid.....	9
1.2. Activeren van gronden	10
1.3. Bescheiden woonaanbod uitbouwen	10
1.4. Vereenvoudigen van onteigeningsprocedures.....	10
1.5. Versterken van lokale besturen in het bestrijden van leeg- stand en verwaarlozing.....	10
1.6. Sociaal beheer en onteigening van verkrotte panden	10
1.7. Organisatie van winteropvang	11
2. SD2: Eigendomsverwerving stimuleren	11
2.1. Sociale koop en kavels	11
2.2. Bevorderen van woonzekerheid voor de eigenaar-bewoner...	11
3. SD3: Private huurmarkt versterken	12
3.1. Nieuwe bevoegdheid inzake woninghuur inschakelen in het Vlaamse woonbeleid.....	12
3.2. Woonzekerheid van de private huurder en betaalbaarheid voor de verhuurder bevorderen	12
3.3. Betaalbaarheid en rentabiliteit op de private huurmarkt ver- sterken	12
4. SD4: De sociale huurmarkt optimaliseren.....	13
4.1. Woonzekerheid van de sociale huurder bevorderen.....	13
4.2. Rechtvaardige toegang tot een sociale huurwoning.....	13
4.3. Objectiveren van de huurprijsberekening bij sociaal wonen...	13
4.4. Samenleven in sociale woonwijken.....	13
4.5. Uitbreiden van het aanbod aan sociale woningen.....	13
5. SD5: Een woonaanbod op maat van iedere Vlaming.....	14
5.1. Woonbeleid, welzijns- en zorgbeleid op elkaar afgestemd	14
5.2. Gemeenschappelijk wonen en nieuwe woonvormen	14
5.3. Verbeteren van de woonsituatie van woonwagenbewoners ...	15
6. SD6: Duurzaam en kwaliteitsvol (ver)bouwen en wonen.....	15
6.1. Woningkwaliteit en energiezuinigheid stimuleren.....	15
6.2. Een beleidskader om de woonkwaliteit te bewaken en te op- timaliseren en om verkrotting te bestrijden	16

7.	SD7: Een efficiënt en doeltreffend Vlaams bestuur.....	17
7.1.	Lokaal woonbeleid ondersteunen	17
7.2.	Performantie van de woonactoren stimuleren	17
7.3.	Ondersteunen van woonactoren.....	17
7.4.	Transparante financiering.....	18
7.5.	Creatie van het beleidsdomein Omgeving.....	18
7.6.	Een onderbouwd beleid versterken.....	18
7.7.	Klantvriendelijke dienstverlening.....	18
III.	Algemene bespreking van de uitgavenbegroting en de beleidsbrief	
	Wonen.....	18
1.	Standpunt van Katrien Partyka.....	18
2.	Standpunt van An Moerenhout.....	19
3.	Standpunt van Björn Anseeuw	20
4.	Standpunt van Dirk de Kort	21
5.	Standpunt van An Christiaens.....	21
6.	Standpunt van Michèle Hostekint	22
7.	Standpunt van Mercedes Van Volcem.....	23
8.	Reactie op het standpunt van Mercedes Van Volcem.....	26
IV.	Antwoorden van de minister en reactie van de commissieleden	23
1.	Daling van de middelen voor het Huurgarantiefonds, of het Fonds ter preventie van uithuiszettingen	26
2.	Financiering van de SHM's.....	27
3.	Eventuele invoering van een solidariteitsbijdrage.....	27
4.	De timing voor de aangepaste huurprijsberekening en evaluatie van het Financieringsbesluit	27
5.	Rol van de erkende kredietmaatschappijen	28
6.	Acties voor mensen die net boven de inkomensgrenzen van sociale huur vallen.....	29
7.	Een betere ondersteuning van de sociale verhuurkantoren.....	29
8.	Nieuwe woonvormen en de definitie van gemeenschappelijk wonen	30
9.	Verzekering Gewaarborgd Inkomen	31
10.	Lokaal woonbeleid en de ondersteuning van intergemeentelijke sa- menwerking	32
11.	Taalkennisvereiste en inburgeringsbereidheid.....	32
12.	Verminderen van de leegstand van sociale woningen	33
13.	Uitvoeren van de armoedetoets	34
14.	De digitale sprong voorwaarts en het al dan niet behouden van een analoog aanbod	34
15.	De maximale verkoopwaarde van woningen bij sociale leningen en sociale koopwoningen.....	34
16.	Wonen in eigen streek	35
17.	Bijsturingen aan het sociaal beheersrecht.....	35
18.	Draaiboek en timing van de fusiebewegingen bij de SHM's.....	35

19. Verfijning van de online huurschatter.....	35
20. Onderzoek naar de mogelijkheden om de renovatiepremie uit te breiden naar verhuurders.....	36
21. Bestemming van de 17,6 miljoen euro extra middelen voor het Vlaams Woonbeleid	36
22. Impact van de vluchtelingencrisis op het woonbeleid.....	37
23. Doelmatigheid en effectiviteit van sociale leningen.....	37
24. Stand van zaken van het Woonbeleidsplan Vlaanderen	38
25. Toewijzing van middelen uit het Klimaatfonds aan het beleidsdomein Wonen.....	38
26. Glijhuren of proefhuren.....	39
DEEL II. BELEIDSDOMEIN ARMOEDEBESTRIJDING.....	39
I. Toelichting van de uitgavenbegroting Armoedebestrijding 2017	39
II. Toelichting van de beleidsbrief Armoedebestrijding 2016-2017	39
1. SD1: Voorkomen dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen.....	39
1.1. Voorkomen van onderbescherming.....	39
1.2. Systematisch toetsen van beleidsmaatregelen aan de effecten op mensen in armoede	40
1.3. Waken over een correcte beeldvorming omtrent armoede, en zorgen voor een draagvlak.....	41
2. SD2: Armoede op een effectieve manier bestrijden.....	41
2.1. Voeren van een structureel participatief armoedebestrijdingsbeleid	41
2.2. De toegang tot voldoende en gezonde voeding voor mensen in armoede garanderen	41
2.3. Participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede versterken	42
3. SD3: Ondersteunen van het beleid met geïntegreerd bestuur.....	43
3.1. Engagement van de Vlaamse Regering inzake armoedebestrijding	43
3.2. Dynamiseren van het Horizontaal Permanent Armoede-Overleg	43
3.3. Inzetten op verbinding en netwerken.....	44
3.4. Evalueren en actualiseren van de regelgeving inzake armoedebestrijding.....	44
3.5. Voeren van een efficiënt en onderbouwd armoedebestrijdingsbeleid	44

III. Algemene bespreking van de uitgavenbegroting en de beleidsbrief	
Armoedebestrijding	45
1. Standpunt van Tine van der Vloet.....	45
2. Standpunt van Bart Van Malderen	45
3. Standpunt van An Moerenhout	46
4. Standpunt van Cindy Franssen	47
IV. Antwoorden van de minister en reactie van de commissieleden	48
1. Strijd tegen onderbescherming	48
2. Initiatieven om deel te nemen aan de 1 euromaaltijden.....	48
3. Lokale regierol bij het inzetten op verbindende netwerken	49
4. Ontwikkelen van informele netwerken.....	49
DEEL III. BELEIDSDOMEIN GELIJKE KANSEN.....	50
I. Toelichting van de uitgavenbegroting 2017 en de beleidsbrief Gelijke	
Kansen 2016-2017	50
1. SD1: Een samenleving waar gelijkwaardigheid, gelijke kansen en	
respect centraal staan	50
1.1. Een gelijkekansenperspectief in alle Vlaamse beleidsdomei-	
nen.....	50
1.2. Ingaan tegen stereotyperende beeldvorming	51
1.3. Wegwerken van bestaande ordeningsmechanismen	51
1.4. Streven naar een geweldloze samenleving	52
2. SD2: Volwaardige maatschappelijke participatie	53
2.1. Inzetten op algemeen welbevinden	53
2.2. Toegankelijkheid.....	54
3. SD3: Bestrijden van discriminatie.....	55
3.1. Herziening van het Gelijkekansendecreet in functie van het	
Europees inbreukdossier en de federale evaluatieoefening	
van de non-discriminatiewetten	55
3.2. Lancering van de sensibiliseringscampagne tegen discri-	
minatie	55
II. Algemene bespreking van de uitgavenbegroting en de beleidsbrief Gelijke	
Kansen	55
1. Standpunt van Tine van der Vloet.....	55
2. Standpunt van Elke Van den Brandt.....	56
3. Standpunt van Jelle Engelbosch	57
4. Standpunt van Sabine de Bethune.....	58
5. Standpunt van Els Robeyns	60
6. Standpunt van Ann Brusseel.....	61
III. Antwoorden van de minister en reactie van de commissieleden	63
1. Geen thema's etniciteit en leeftijd in het gelijkekansenbeleid?.....	63
2. Aandacht voor intersectionaliteit	64
3. Het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan	64
3.1. Vraag naar meer focus	64

3.2.	Vraag naar gendermainstreaming en een gendertoets	64
3.3.	Een zware decretaal verankerde procedure	64
3.4.	Collega-ministers inschakelen in het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleid	65
4.	Gender	65
4.1.	De combinatie arbeid en zorg en het dichten van de loop- baankloof	65
4.2.	Een paradigmashift in het genderbeleid	66
4.3.	Vraag naar bijkomend onderzoek, na de studie die een groei- ende acceptatie van verkrachting suggereerde.....	67
5.	Handicap	67
5.1.	Uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake Rechten van Personen met een Handicap	67
5.2.	Vraag naar extra aandacht van personen met een beperking in tewerkstelling	67
5.3.	Conclusies uit de diverse onderzoeken rond Handicap	68
5.4.	Interpretatie van het onderzoek rond seksueel geweld ten aanzien van vrouwen met een beperking	68
6.	LGBTQI.....	68
6.1.	Aandacht voor heteronormativiteit in rust- en verzorgingste- huizen.....	68
6.2.	Gids Opvallen en Rechtslaan, over geweld op holebi's en transgenders.....	69
6.3.	Wijziging van de transwetgeving.....	69
6.4.	Bijdrage aan het interfederaal actieplan tegen homo- en transfobie	69
6.5.	Onderzoek naar interseksualiteit.....	69
6.6.	Een overheidsbrede implementatie van de Yogyakarta- principes	69
7.	Beeldvorming: samenstelling en gebruik van de expertendatabank.	70
8.	Discriminatie	70
	Gebruikte afkortingen	71
	Bijlagen:	
	Bijlage 1: Schriftelijke vragen van Bart Van Malderen aan minister Homans in verband met de beleidsbrief Armoedebestrijding	73
	Bijlage 2: Schriftelijke antwoorden van minister Liesbeth Homans op vragen van verschillende commissieleden in verband met de beleidsbrief Armoedebestrijding	78
	Bijlage 3: Schriftelijke antwoorden van minister Liesbeth Homans op vragen van verschillende commissieleden in verband met de beleidsbrief Gelijke Kansen	88
	Bijlage 4: Evaluatie van de beleidsbrief Gelijke Kansen door de Vlaamse Ombudsdienst: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Wonen, Armoedebelief en Gelijke Kansen besprak op 10, 17 en 24 november, en op 1 en 8 december 2016, het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017.

De beleidsbrieven en de aspecten van de begroting 2017 voor de beleidsdomeinen Wonen, Armoede en Gelijke Kansen werden afwisselend door minister Liesbeth Homans toegelicht en in de commissie besproken. Elk beleidsdomein wordt in voorliggend verslag in een apart hoofdstuk weergegeven. Het laatste hoofdstuk bevat de globale indicatieve stemming over alle onderdelen samen.

DEEL I. BELEIDSDOMEIN WONEN

I. Toelichting van de uitgavenbegroting Wonen 2017

1. Nieuw beleid

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat de begroting 2017 voor het beleidsdomein Wonen geen enkele besparing bevat.

Er werd een nieuw artikel NE0-1NEC2AA-PR gecreëerd met 17,35 miljoen euro. Het betreft een bijkomend budget en dus extra middelen, buiten alle extra machtigingen die er zijn in het kader van zowel de bouw als de renovatie van sociale woningen, en voor de sociale leningen.

Dit budget zal worden aangewend voor nieuwe beleidsinitiatieven, zoals de verdere versteviging van de financiële draagkracht van de SVK's en ondersteuning van private initiatieven om de uitbreiding van het privaat sociaal huuraanbod aan te moedigen.

Een ander deel gaat naar de subsidiëring van de verhuurdersorganisaties met het oog op de invulling van hun sensibiliserende rol in het kader van de discriminatieproblematiek en ter ondersteuning van verdere professionalisering. Deze elementen komen trouwens ook aan bod in de conceptnota Private Huur die recent door de commissie werd besproken (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 891/1).

In de loop van 2017 kan uit deze extra middelen worden geput om andere beleidsinitiatieven te ontwikkelen.

2. Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen

In de begrotingsaanpassing van 2016 werd al 200 miljoen extra machtiging gegeven voor de huursector. In de voorliggende begroting van 2017 wordt via artikel NE0-1NEC5AD-IS opnieuw 200 miljoen euro extra machtiging verleend voor de bouw en renovatie van sociale huurwoningen. Het afgesproken groeipad met 7,3 miljoen euro blijft gevrijwaard. Voor de machtiging voor bijzondere sociale leningen blijft het afgesproken groeipad met 8,5 miljoen euro eveneens gevrijwaard.

Voor de gewestelijke sociale correctie gebeurde een bijpassing van 2 miljoen euro, tot een totaal van 4,8 miljoen euro. Dit is nodig om SHM's te ondersteunen die kampen met financiële moeilijkheden die vaak te wijten zijn aan huurachterstallen.

3. Varia

Er werd een extra bedrag van 520.000 euro vrijgemaakt voor nieuwe aanwervingen bij het Agentschap Wonen-Vlaanderen. Het aanwerven van extra personeelsleden is nodig om onder andere de gestegen werklust op de huursubsidie en

de renovatiepremie op te vangen. De minister verduidelijkt dat dit mogelijk werd gemaakt via compensatie op het Departement Mobiliteit en Openbare Werken van minister Weyts.

Voor een nieuwe woonbevraging wordt een extra krediet van 328.000 euro vrijgemaakt en overgeheveld naar artikel NE0-1NEC2AA-WT.

Artikel NE0-1NEC2AK-WT voor het uitbetalen van de renovatiepremie werd met 23,4 miljoen euro extra verhoogd tot 78 miljoen euro. Hiervan zal ongeveer 64 miljoen euro worden voorbehouden voor de renovatiepremie.

De minister benadrukt dat de eerder genoemde verhoging van de begroting Wonen met 17,35 miljoen euro, los staat van middelen die nog extra werden verworven en die apart werden vermeld.

II. Toelichting van de beleidsbrief Wonen 2016-2017

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat in 2014-2015 meer sociale woningen werden gerealiseerd dan voorheen. In 2014 werden 2050 nieuwe huurwoningen en 965 nieuwe koopwoningen gerealiseerd. In 2015 werden 2433 huurwoningen en 824 koopwoningen gerealiseerd. Ter vergelijking deelt de minister de realisaties mee van 2013: 1557 huurwoningen en 561 koopwoningen. Dat neemt niet weg dat de vraag naar bijkomende sociale huurwoningen groot is en bovendien nog steeds toeneemt.

Een andere evolutie is deze naar het compacter wonen. Tussen 2001 en 2013 is het aandeel meergezinswoningen toegenomen tot ruim 30 percent. Er is ook een verdringing van rijwoningen en de opmars van meergezinswoningen, die bijzonder uitgesproken is in de stedelijke kernen van Vlaanderen. Het aandeel middelkleine woningen tussen 55 en 84 m² is gestegen van 27 naar 40 percent. Het aandeel grote eengezinswoningen, groter dan 125 m², stijgt vooral buiten de stedelijke leefcomplexen van de stadsgewesten en vooral voor de categorie van mensen boven de 45 jaar.

1. SD1: Een actief grond- en pandenbeleid voeren

1.1. Uitvoeren van het decreet Grond- en Pandenbeleid

Het gewestelijk objectief voor sociale huurwoningen werd verhoogd van 43.440 naar 50.000 eenheden. De provinciale en gemeentelijke objectieven blijven ongewijzigd.

Het gewestelijk objectief voor sociale eigendomsverwerving, dus voor het toekennen van sociale leningen, bestaat erin om tot 2020 zeker 17.000 bijzondere sociale leningen toe te kennen voor de aankoop van een woning. Dit streefcijfer is verdeeld over vijf provincies.

Voor de situering van de Voortgangstoets verwijst de minister naar haar antwoord op de vraag om uitleg van Valerie Taeldeman over de Voortgangstoets bindend sociaal objectief 2016, in de commissievergadering van 29 september 2016 (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2016-17, nr. 2639). In 2016 bevinden zich 201 gemeenten in categorie 1: zij volgen het groeipad. 107 gemeenten werden ingedeeld in categorie 2: zij tonen aan dat zij voldoende inspanningen leveren om het objectief sociale huur te bereiken.

In het najaar van 2016 zal een nieuwe oproep naar de steden en gemeenten worden gelanceerd om een sociaal woonbeleidsconvenant te sluiten. Het toepassingsgebied van de convenanten wordt uitgebreid met de gemeenten die hun deel-

objectief voor sociale huurwoningen al hebben bereikt, maar nog geen sociaal huuraanbod van 9 percent ten opzichte van het aantal huishoudens in de nulmeting hebben. Het besluit van de Vlaamse Regering om dit mogelijk te maken, ligt voor bij de Raad van State. De VMSW heeft aan de lokale besturen al meegedeeld dat dit een mogelijkheid wordt, zodat ze zich hier kunnen op voorbereiden.

Gemeenten met minder dan 3 percent sociale huurwoningen ten opzichte van het aantal huishoudens in de nulmeting moeten naast hun reguliere inspanning op het vlak van sociale huurwoningen ook een specifieke inhaalbeweging realiseren. Het decreet Grond- en Pandenbeleid voorziet in de mogelijkheid voor een gemeente om een aanvraag tot gehele of gedeeltelijke vrijstelling in te dienen. In het najaar van 2016 volgt de definitieve goedkeuring van het uitvoeringsbesluit dat de regels en procedures vaststelt voor deze vrijstelling.

1.2. Activeren van gronden

In het kader van het activeren van gronden, werd de 25 percentnorm afgeschaft voor publieke en semipublieke gronden die worden ingezet voor sociaal wonen. De lokale besturen kunnen voortaan zelf bepalen waar zij de inplanting van sociale woonprojecten realiseren en of dat eventueel nog gebeurt in samenwerking met private projectontwikkelaars. Ervaring leert dat projectontwikkelaars in de meeste gevallen nog steeds bereid zijn om mee te werken aan het ontwikkelen van sociale woningen.

1.3. Bescheiden woonaanbod uitbouwen

De minister wenst concrete acties te ondernemen om het beleid over het bescheiden woonaanbod verder uit te bouwen. Daarbij is het belangrijk om bescheiden huurwoningen voor een gedeelte te heroriënteren naar bijvoorbeeld starters- en door-groeiwoningen. Er wordt ook nagedacht over de mogelijkheid om private actoren te betrekken bij het uitbouwen van het aantal bescheiden huurwoningen.

1.4. Vereenvoudigen van onteigeningsprocedures

In het voorontwerp van decreet betreffende onteigening voor het algemeen nut wordt binnen het Vlaamse Gewest nog slechts één overkoepelende onteigenings-regeling voor alle onteigeningen voorzien.

1.5. Versterken van lokale besturen in het bestrijden van leegstand en verwaarlozing

Na overleg met de steden en gemeenten in de werkgroep Wonen van de paritaire commissie Decentralisatie, werd een wijziging aangebracht aan het decreet Grond- en Pandenbeleid. Voor het bestrijden van leegstand en verwaarlozing wordt aan de lokale besturen een volledige beleidsvrijheid te geven in het kader van het versterken van de lokale autonomie. Zij kunnen voortaan zelf bepalen of ze hierin een beleid wensen te voeren en, indien ze dit doen, hoe ze daar invulling aan geven.

1.6. Sociaal beheer en onteigening van verkrotte panden

Het sociaal beheer en onteigening van verkrotte panden is gericht op enerzijds de aanpassing, verbetering en renovatie van ongeschikt en onbewoonbaar verklaarde woningen en anderzijds op het bestrijden van leegstand en het verruimen van het woningaanbod. De evaluatie van het bestaande beleid is grotendeels afgerond.

Gelet op de grotendeels gelijklopende doelstellingen nam Wonen-Vlaanderen in deze evaluatie ook het voorkeepsrecht van de Vlaamse Wooncode mee, samen

met de onteigeningsmogelijkheden, die tot op heden zeer beperkt worden toegepast. De nodige bijstellingen worden voorbereid, zodat in 2017 de voorstellen aan het Vlaams Parlement kunnen worden voorgelegd voor de optimalisatie van het woningkwaliteitsbeleid.

1.7. Organisatie van winteropvang

Door het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 kan tijdelijk en beperkt worden afgeweken van de minimale kwaliteitsnormen, in functie van de winteropvang van daklozen in leegstaande sociale huurwoningen. Dit maakt de winteropvang van daklozen in leegstaande sociale huurwoningen mogelijk. Deze bijkomende mogelijkheid kan lokale besturen helpen om voor daklozen een veilige slaapplek te vinden tijdens de winterperiode.

2. SD2: Eigendomsverwerving stimuleren

2.1. Sociale koop en kavels

De krijtlijnen van de conceptnota over het nieuwe kader voor sociale koopwoningen werd legistisch vertaald in het decreet houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot wonen (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 814/5) en het eraan gekoppelde uitvoeringsbesluit.

De mogelijkheden van recht van erfpacht en recht van opstal worden onderzocht. Het recht van erfpacht is het recht om het volle genot te hebben van een onroerend goed dat aan iemand anders toebehoort. Het recht van opstal is het recht om de eigendom van gebouwen of beplantingen te hebben op andermans grond, gedurende een periode van maximaal 50 jaar. Er wordt onderzocht op de ruimere toepassing ervan door de SHM's een bijkomend instrument kan zijn in het kader van het woonbeleid.

2.2. Bevorderen van woonzekerheid voor de eigenaar-bewoner

In 2015 waren er 14.652 aanvragen voor een Verzekering Gewaarborgd Wonen, waarvan er 11.452 werden goedgekeurd. In het najaar 2016 wordt de studie opgeleverd die de basis vormt voor een evaluatie en eventuele bijsturing van Verzekering Gewaarborgd Wonen. In de Commissie voor Wonen, Armoedebelief en Gelijke Kansen werd aangedrongen om deze verzekering uit te breiden naar zelfstandigen. Deze mogelijkheid werd met de administratie en enkele experts onderzocht, maar het lijkt moeilijk om iemand te vinden die dit risico wil verzekeren. Mogelijk moet voor zelfstandigen een aangepaste verzekering worden uitgewerkt, maar dit moet nog verder worden onderzocht.

Een ander aspect is het objectiveren van bijzondere sociale leningen die worden verstrekt om mensen die niet bij de reguliere kredietverstrekkers terechtkunnen, toch de mogelijkheid te bieden om een lening aan te gaan voor de verwerving van een onroerend goed. De onderzoeksopdracht van het Steunpunt Wonen met het oog op de evaluatie van het eengemaakt leningenbesluit werd in juni 2016 gepubliceerd. In het kader van de regionale prijsverschillen van de maximale waarde van een woning, kunnen de inkomensgrenzen voor het bekomen van een bijzondere sociale lening worden bijgestuurd.

Voor de verbetering van de toegang tot gewaarborgde leningen zal worden nagegaan hoe erkende kredietmaatschappijen hun complementaire rol nog beter kunnen vervullen.

3. SD3: Private huurmarkt versterken

3.1. Nieuwe bevoegdheid inzake woninghuur inschakelen in het Vlaamse woonbeleid

De minister verwijst naar de conceptnota Private Huur waarin ze haar visie geeft over de belangrijkste dossiers die een impact hebben op de private huurmarkt. De standpunten van de commissieleden en diverse spelers op de huurmarkt kunnen worden nagelezen in het commissieverslag (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 891/2).

3.2. Woonzekerheid van de private huurder en betaalbaarheid voor de verhuurder bevorderen

Sinds januari 2014 is het Huurgarantiefonds actief, ter preventie van uithuiszettingen. Het fonds schiet zijn doel echter voorbij. Er zijn slechts zes uitbetalingen geweest, en het fonds heeft geen enkele uithuiszetting kunnen voorkomen. Er kan dus bezwaarlijk worden beweerd dat de preventie van uithuiszettingen een succes is.

De huurpremie en de huursubsidie zijn twee types van tussenkomst in de huurprijs voor specifiek afgebakende behoeftige doelgroepen. Beide stelsels richten zich op de laagste inkomensgroepen met de grootste woonnoden. De huurpremie gaat naar huurders die minstens vier jaar op de wachtlijst staan voor een sociale woning. De huursubsidie is in functie van een verhuisbeweging waarbij voor de huurder een verbetering in woningkwaliteit vooropstaat. De minister gaf aan het Steunpunt Wonen de opdracht om voorstellen te formuleren voor één algemeen huursubsidiestelsel, samen met een inschatting van de te verwachten effecten. Het onderzoek zal in het voorjaar 2017 worden opgeleverd.

Het aanbod van SVK's wordt uitgebreid. In een eerste fase wordt specifiek ingezet op het versterken van de financiële draagkracht van de SVK's met het oog op de verdere, duurzame uitbouw van hun werking. Een tweede fase die recent werd opgestart, bestaat uit een evaluatie van het SVK-besluit van 20 juli 2012, om na te gaan of het regelgevende kader de SVK's voldoende ondersteunt en stimuleert om het woningaanbod te verruimen, zonder aan de kwaliteit van de dienstverlening in te boeten.

Er zal uiteindelijk decretaal een waaier aan mogelijkheden worden ingeschreven om preventief, curatief en eventueel sanctionerend op te treden om de huurmarkt te regelen.

3.3. Betaalbaarheid en rentabiliteit op de private huurmarkt versterken

Op de private huurmarkt komt de aansluiting tussen vraag en aanbod niet vanzelf tot stand. Er zijn stimuli nodig om enerzijds investeringen in een kwaliteitsvol privaat huurwoningaanbod te ondersteunen, en anderzijds om het onderste en lager middensegment van de huurmarkt te ondersteunen om de huur van een kwaliteitsvolle woning te kunnen betalen. Het instellen van een systeem van geconventioneerde huur in het onderste en lager middensegment van huurmarkt wordt overwogen, samen met het ontwikkelen van een algemeen kader waarin vraag- en aanbodstimulerende maatregelen worden ingebed.

De dienstverlening van de huurdersbonden wordt gewaarborgd via het verlengen van hun financiering en erkenningstermijn voor de periode 2016-2020. De transparantie op de private huurmarkt zal worden verhoogd door het aanbieden van een verbeterde onlineversie van www.huurschatter.be in het najaar van 2016.

4. SD4: De sociale huurmarkt optimaliseren

4.1. Woonzekerheid van de sociale huurder bevorderen

Om de woonzekerheid van sociale huurders te bevorderen, worden momenteel een aantal specifieke instrumenten ingezet, zoals de preventieve woonbegeleiding door de CAW's en de koppeling van de huurovereenkomst aan een begeleidingsovereenkomst. De preventieve woonbegeleiding van CAW's en OCMW's valt onder het beleidsdomein Welzijn van minister Vandeuren, waarbij wordt samengewerkt met het beleidsdomein Wonen. Preventie, of het voorkomen van uithuiszettingen, is beter dan een reactief beleid dat de negatieve gevolgen van uithuiszettingen moet opvangen.

4.2. Rechtvaardige toegang tot een sociale huurwoning

De minister is grote voorstander van tijdelijke contracten in sociale woningen. Taalkennisvereiste en het bestrijden van domiciliefraude zijn eveneens belangrijke aspecten.

Wie in aanmerking wil komen voor een sociale huurwoning mag voortaan geen andere onroerende eigendom meer bezitten, behoudens overgangsmaatregelen als bijvoorbeeld het uit onverdeeldheid treden bij erfenissen.

Er wordt gewerkt aan de evaluatie en vereenvoudiging van het kaderbesluit Sociale Huur, waarbij de globale evaluatie van de sociale huurreglementering wordt meegenomen, met het oog op een vereenvoudiging van de regelgeving en het verhogen van de lokale autonomie. De SHM's bedienen immers elk een andere regio met zijn eigen kenmerken en problemen waarop moet worden ingespeeld.

4.3. Objectiveren van de huurprijsberekening bij sociaal wonen

Het is de bedoeling om in het voorjaar van 2017 te komen tot een allesomvattend voorstel tot bijsturing van de huidige huurprijsberekening, in lijn met het Vlaamse regeerakkoord.

Er werden in het recente verleden wel al een aantal initiatieven genomen. De SHM's vervangen hun referentiestaal van geschatte marktwaarden om de basishuurprijs van een sociale woning te bepalen op 1 januari 2019 in plaats van 1 januari 2017. Daarnaast werd ook een onderbezettingsvergoeding ingevoerd voor contracten van onbepaalde duur.

4.4. Samenleven in sociale woonwijken

Bewonersparticipatie is een belangrijk instrument om de leefbaarheid van buurten en wijken te verbeteren. Daarom wordt de ondersteuning van VIVAS verdergezet. Daarnaast zullen de goede voorbeelden die voortkomen uit de verschillende visitatierondes, worden gedeeld.

Het initiatief met inschakelen van 'huisbewaarders in de sociale huisvesting' was erg succesvol in de stad Antwerpen. De minister gaat de mogelijkheden na om dit op ruimere schaal toe te passen.

4.5. Uitbreiden van het aanbod aan sociale woningen

De minister nam al heel wat initiatieven om het aanbod aan sociale woningen uit te breiden. De middelen voor sociale huisvesting werden stelselmatig verhoogd, zowel voor het bouwen als renoveren van sociale woningen.

Ook private actoren worden mee ingeschakeld voor het realiseren van het sociaal woonaanbod. De Constructieve Benadering Overheidsopdrachten is hier een van de mogelijkheden. In 2015 was er een budget van 60 miljoen euro voor sociale huurwoningen en 30 miljoen euro voor sociale koopwoningen. In 2016 werden 32 offertes ingediend, waarover de raad van bestuur van de VMSW spoedig een beslissing zal nemen.

Design and Build is vooral in het kader van de restgronden een belangrijke methode om bijkomend sociale woningen te kunnen realiseren. Die procedures lopen in West-Vlaanderen en Limburg. De opstart van Design and Build-procedures in Antwerpen, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen is goedgekeurd. De gunningsprocedure vindt plaats in 2017.

Het aankopen van bijkomend patrimonium dat voorheen privaat patrimonium was, is steeds mogelijk geweest. Het Financieringsbesluit spreekt van 'aankoop nieuwe woningen' waardoor meer duidelijkheid wordt verschaft.

De VMSW heeft een draaiboek aangemaakt voor de vrijwillige realisatie van een sociaal woonaanbod door private actoren. De bijdrage van private actoren aan de sociale woningbouw wordt in het najaar van 2016 nog structureel ingebed in het Procedurebesluit Wonen.

SHM's moeten sneller en meer kwalitatief kunnen bouwen. Bij de wijziging van het Procedurebesluit Wonen zullen hiervoor eveneens de nodige aanpassingen worden ingeschreven.

Voor het beleidsmatig investeringsprogramma op basis van de actualisatie van het groeipad voor de sociale huurwoningen, worden de middelen gespreid, mede op basis van het objectief sociale huur en het volume aan bijzondere leningen waarin per provincie wordt voorzien.

Er is ook een herwerking van de constructienormen waaraan sociale woningen moeten voldoen, bijvoorbeeld in het kader van duurzaamheid en energetische waarde. De aangepaste tekstversie van deze C2008 zal in het najaar 2016 beschikbaar zijn. In 2017 volgt de definitieve vorm en het juridisch statuut, gekoppeld aan een periodieke update.

De structurele leegstand van sociale woningen moet worden ingeperkt. Daarom zullen in het Procedurebesluit Wonen een aantal bepalingen worden opgenomen. Een van de bepalingen is dat de periode tussen de start van een renovatie en de verhuis van de huurders, zo goed mogelijk moet aansluiten. Een andere bepaling is dat de renovatiewerken moeten vergund zijn om in de korte termijnplanning te worden opgenomen.

5. SD5: Een woonaanbod op maat van iedere Vlaming

5.1. Woonbeleid, welzijns- en zorgbeleid op elkaar afgestemd

De elf experimentele projecten Wonen-Welzijn werden in de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen besproken en geëvalueerd op 23 juni 2016, in aanwezigheid van de ministers Homans en Vandeuren. De minister verwijst voor het afstemmen van het woonbeleid, welzijns- en zorgbeleid dan ook naar het verslag van deze bespreking (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 631/2).

5.2. Gemeenschappelijk wonen en nieuwe woonvormen

De minister verwijst naar de resolutie van 15 oktober 2015 betreffende het faciliteren van nieuwe woonvormen (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-2015, nr. 394/4). In deze

resolutie vraagt het Vlaams Parlement aan de Vlaamse Regering om proefprojecten voor gemeenschappelijk en vernieuwend wonen te stimuleren.

Het voorontwerp van decreet houdende instelling van een proefomgeving voor experimentele woonvormen en tot machtiging van een coördinatie van de regelgeving betreffende de woninghuurwetgeving (principeel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 15 juli 2016), stelt een proefomgeving in waarbinnen experimentele woonprojecten de kans krijgen om op te starten zonder de belemmering van een veelheid aan regelgeving. Met dit initiatief komt de minister tegemoet aan de vraag van het Vlaams Parlement en de diverse signalen uit de praktijk, dat nieuwe projecten moeilijk of niet gerealiseerd kunnen worden binnen de toepasselijke regelgeving.

De evaluatie en herwerking van de C2008 constructienormen waaraan sociale woningen moeten voldoen, zal eveneens aandacht schenken aan de nieuwe woonvormen met het oog op concrete realisaties en financiering. De raad van bestuur van de VMSW besliste bovendien dat belening onder voorwaarden mogelijk is, voor sociale koopwoningen die worden gebouwd op een in erfpacht gegeven grond.

5.3. Verbeteren van de woonsituatie van woonwagenbewoners

De verbetering van de woonsituatie van woonwagenbewoners behoorde vroeger tot het beleidsdomein Inburgering, en momenteel tot Wonen. De minister verwijst naar het besluit van de Vlaamse Regering van 11 december 2015 waardoor het mogelijk is om tot 100 percent subsidie te krijgen voor de verwerving, inrichting en uitbreiding van nieuwe woonwagenterreinen en tot 90 percent subsidie voor renovatie ervan.

Het model van richtinggevend technisch verslag, de normen met de minimale uitrusting van het woonwagenterrein en de standplaatsen, en de samenstelling van de aanvraagdossiers, zijn opgenomen in het ministerieel besluit dat werd goedgekeurd op 23 februari 2016.

Deze maatregelen moeten leiden tot een verhoging van zowel het aantal residentiële- als doortrekkersterreinen en een verbetering van de kwaliteit van de woonwagens.

6. SD6: Duurzaam en kwaliteitsvol (ver)bouwen en wonen

6.1. Woningkwaliteit en energiezuinigheid stimuleren

De minister verwijst naar de begrotingscijfers die bewijzen dat heel wat wordt geïnvesteerd in het financieren en administratief verwerken van de renovatiepremie. In 2017 zal het digitaal indienen van een aanvraag voor renovatiepremie mogelijk zijn. Dit zal zorgen voor een snellere en efficiëntere dossierbehandeling.

De energiezuinige renovatie van het bestaande sociale woonpatrimonium en het aanwenden van hernieuwbare energie staan hoog op het programma, conform de ERP 2020-doelstellingen, inclusief het uitrollen van slimme en individuele meters. Individuele meters zullen ervoor zorgen dat bewoners van sociale woningen geresponsabiliseerd worden voor hun eigen verbruik van water, gas en elektriciteit, waardoor ze zelf zullen worden gemotiveerd om er zuinig mee om te springen. Samen met minister Bart Tommelein wordt ingezet op intelligente meet- en energiebeheerssystemen binnen sociale woonprojecten. Er worden proefprojecten gestimuleerd met het oog op innovatie en het onderzoeken van de mogelijkheden om zonnepanelen te plaatsen op sociale woningen. Uiteraard moet vooraf worden gezorgd dat de isolatienormen werden bereikt.

Binnen de Vlaamse Regering werden de middelen van het Vlaams Klimaatfonds verdeeld. Het geldt voor de periode 2016-2019 voor het beleidsdomein Wonen, over jaarlijks 20 miljoen euro die bijkomend bij alle andere maatregelen kunnen worden ingezet, om sociale woningen thermisch te verbeteren vanuit het Vlaams Klimaatfonds.

De VMSW, VVH en SHM's creëerden een vereenvoudigd model voor een uniforme renovatieplanning van het patrimonium. Hierdoor wordt de periodieke bevraging van SHM's wellicht overbodig. Wellicht zal de ERP-bevraging van 2016 de laatste zijn geweest.

Vanuit het Renovatiepact zal aan de Vlaamse Regering een voorstel worden gedaan voor de invoering van een energieprestatie-eis of score voor bestaande gebouwen in 2050, samen met een pad om deze woningen in 2050 tot op dat niveau te brengen, met het oog op het behalen van de langetermijnklimaatdoelstellingen. De minister vestigt er de aandacht op dat het een verhoging van de renovatiegraad van het hele woningpatrimonium betreft, dus inclusief de private woningen. Het betreft het verhogen van de woningkwaliteit en de energieprestaties, samen met de ministers Bart Tommelein en Joke Schauvliege.

6.2. Een beleidskader om de woonkwaliteit te bewaken en te optimaliseren en om verkrotting te bestrijden

Het Grote Woononderzoek van 2013 stelde dat 37 percent van de Vlaamse woningen wellicht van ontoereikende kwaliteit is, en nood heeft aan herstellingswerken alvorens ze een conformiteitsattest kunnen krijgen. In het voorjaar van 2016 gebeurde een evaluatie van de kwaliteitsnormen en de technische verslagen, en in het voorjaar van 2017 zal een vervolgonderzoek worden georganiseerd, met een evaluatie van het bestaande woningkwaliteitsinstrumentarium.

De rol van gemeenten inzake woonbeleid wordt versterkt. Er is al een mogelijkheid tot ontvoogding in het kader van de procedure voor ongeschikt- en onbewoonbaarverklaring van woningen. Tien gemeenten hebben deze vrijstelling al verworven: Middelkerke, Antwerpen, Blankenberge, Sint-Niklaas, Berlaar, Duffel, Bonheiden, Putte, Eeklo en Oostende. Zij hoeven geen advies van de gewestelijke ambtenaar meer op te vragen. Daarnaast wil de minister een dubbele heffing wegens ongeschikt- of onbewoonbaarheid vermijden. De werkgroep Wonen van de paritaire commissie Decentralisatie stelde in dat verband voor om de gewestelijke heffing niet langer toe te passen in de gemeenten die een eigen heffing op ongeschikt- en onbewoonbaar verklaarde woningen invoeren, op voorwaarde dat die gemeenten een minimaal Vlaams kader volgen.

De minister wenst meer zicht te krijgen op de kwaliteit van SVK-woningen en op de kennis inzake woningkwaliteit van de SVK-sector, om indien mogelijk, de verantwoordelijkheid inzake conformiteit van een woning volledig bij een SVK of gemeente te kunnen leggen. Het aantal woningen dat in beheer is bij een SVK is de afgelopen jaren immers behoorlijk gestegen waardoor het verder ondersteunen van de professionalisering wenselijk is.

Uiteraard moet ook rekening worden gehouden met de oorzaak van woonkwaliteitsproblemen. Het instrumentarium kwaliteitsbewaking moet worden aangewend om transparantie over de verantwoordelijkheden van huurders en verhuurders te verhogen. De minister zal nagaan hoe dit een meerwaarde kan betekenen voor de contracterende partijen op het vlak van plaatsbeschrijving bij aanvang van de huur en voor het duiden van herstelverplichtingen.

7. SD7: Een efficiënt en doeltreffend Vlaams bestuur

7.1. Lokaal woonbeleid ondersteunen

Gelet op de beperkte schaalgrootte en capaciteit van een aantal gemeenten stimuleert de Vlaamse Regering intergemeentelijke samenwerking. Dankzij het subsidiekader voor intergemeentelijke samenwerkingsprojecten lokaal woonbeleid hebben vele gemeenten die stap gezet. Op 1 juli 2016 telde Vlaanderen 41 gesubsidieerde IGS-projecten, waaraan 186 van de 308 Vlaamse gemeenten deelnemen. De nieuwe tijdelijke subsidieregeling werd uitgebreid tot en met 31 december 2019, wat samenvalt met de einddatum van de huidige gemeentelijke beleids- en beheercyclus. Het subsidiekader voor 2020-2025 zal worden meegenomen in het besluit van de Vlaamse Regering over het lokaal woonbeleid.

De minister wil verder evolueren naar één besluit voor het lokaal woonbeleid. Dat wordt een bundeling van alle regelgeving voor wonen die van toepassing is op lokale besturen. Deze regeling zit momenteel nog verspreid over diverse besluiten.

7.2. Performantie van de woonactoren stimuleren

Onafhankelijke visitatiecommissies beoordelen de prestaties van alle SHM's in Vlaanderen. De evaluatie van de eerste visitatieronde werd in het voorjaar van 2016 afgerond. Het besluit van de Vlaamse Regering met verbeterpunten werd goedgekeurd. Op basis van het BVR en de evaluatie zal in de komende maanden een inhoudelijk aangepast draaiboek prestatiebeoordeling SHM's worden opge maakt, dat samen met de prestatiedatabank de basis zal vormen van de prestatiebeoordelingen door de Visitatieraad. De minister verwacht het draaiboek begin 2017.

Eind 2016 worden de laatste visitatierapporten gepubliceerd. Hiermee is de eerste visitatieronde afgerond. In het najaar van 2017 start dan de tweede visitatieronde.

In het Vlaamse regeerakkoord is vooropgesteld dat elke SHM vanaf 2019 minstens 1000 sociale huurwoningen in beheer moet hebben om erkend te kunnen blijven. Deze minimale schaalgrootte is noodzakelijk voor de SHM's om performante en kwaliteitsvolle prestaties te leveren aan huurders en kandidaat-huurders van een sociale woning, en tegelijk financieel leefbaar te zijn. Het Performantiedecreet dat dit moet realiseren, ligt momenteel voor advies bij de Raad van State.

7.3. Ondersteunen van woonactoren

De VMSW stelt de generieke ondersteuning en begeleiding centraal, aangevuld met een ondersteuning op maat bij complexe dossiers en thema's.

Ook de ondersteuning van de werking van SVK's en huurdersbonden is belangrijk. De VMSW biedt algemene ondersteuning, inclusief financiële ondersteuning, aan de SVK's bij uitvoering van hun opdrachten. Een individuele ondersteuning aan SVK's onder verhoogd financieel toezicht is ook mogelijk.

Het Vlaams Huurdersplatform wordt gesubsidieerd om huurdersbonden en bewonersgroepen in de sociale huisvesting te ondersteunen. Dat gebeurt via de organisatie VIVAS.

Er komt ook een professioneel toezicht op verzelfstandigde woonactoren.

7.4. Transparante financiering

Het Financieringsbesluit, het zogenaamde FS3, wordt geëvalueerd met het oog op een toenemende efficiëntie en effectiviteit, waarbij de normen en leningsplafonds, worden geactualiseerd. Daarmee zal worden vastgelegd hoeveel een SHM zal kunnen lenen. Er zullen ook een aantal richtlijnen worden vastgelegd op het vlak van bijvoorbeeld oppervlaktenormen, bemeubelbaarheid en dergelijke. Een minder strikte formulering moet in een aantal gevallen enige ontwerpvrijheid en maatwerk mogelijk maken. SHM's wijzen er immers op dat het niet in elk dossier mogelijk is om alle bepalingen na te leven. De huidige regelgeving wordt als een keurslijf ervaren dat maatwerk onmogelijk maakt.

7.5. Creatie van het beleidsdomein Omgeving

In 2016 kreeg het Agentschap Wonen-Vlaanderen een nieuwe structuur, met de inkanteling van het Agentschap Inspectie RWO. De afdeling Toezicht is een aparte afdeling binnen het agentschap. Het secretariaat van de Vlaamse Woonraad werd toegevoegd aan de diensten van de administrateur-generaal. De Vlaamse Woonraad blijft onafhankelijk en staat los van de werking van het agentschap.

7.6. Een onderbouwd beleid versterken

De Vlaamse Wooncode bepaalt dat de Vlaamse Regering instaat voor het vormen en beheren van een databank waarbij uiteenlopende cijfergegevens met betrekking tot wonen en woonbeleid gecentraliseerd en gekoppeld worden in één enkel systeem. Fase 1 van deze Datawarehouse Wonen werd al afgerond. Momenteel wordt gewerkt aan de tweede fase met het uitbreiden van het Datawarehouse Wonen met bijkomende beleidsrelevante informatie.

Slim wonen en leven is de doelstelling van het Woonbeleidsplan Vlaanderen, met het ontwikkelen van een onderbouwde, globale langetermijnvisie op het wonen in Vlaanderen, die kan worden verankerd in een coherent, geïntegreerd en structureel beleid, afgestemd met talrijke raakpunten, waaronder het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

7.7. Klantvriendelijke dienstverlening

Wonen-Vlaanderen ontwikkelt VLOK, het Vlaams Loket Woningkwaliteit. Dit is een nieuw dossieropvolgingssysteem voor de processen van woningkwaliteitsbewaking. Daarmee gaat Wonen Radicaal Digitaal, zodat meteen een betere ondersteuning kan worden gegeven aan de lokale besturen die inzake woonbeleid verzelfstandigd worden.

Met een doordacht communicatiebeleid zetten de VMSW en het Agentschap Wonen-Vlaanderen in op een optimale kennisuitwisseling met de huisvestingssector. Daarbij wordt ingezet op het hanteren van een klare, duidelijke taal in hun communicatie naar bewoners en professionele partners.

III. Algemene bespreking van de uitgavenbegroting en de beleidsbrief Wonen

1. Standpunt van Katrien Partyka

Katrien Partyka informeert naar de maatregelen die de minister bijkomend zal nemen om de woningen en bouwgronden in de provincie Vlaams-Brabant en dan vooral in de Rand, betaalbaar te maken. De woningen en bouwgronden zijn er immers duurder, waardoor geïnteresseerden geen aanspraak kunnen maken op sociale steunmaatregelen. De gemiddelde huurprijs voor een sociale woning is

er 323 euro, terwijl dat in de rest van Vlaanderen 291 euro is. Daartegenover staat een achterstand in de sociale woongelegenheden: waar er gemiddeld 5,5 per 100 gezinnen zijn, is dat in Vlaams Brabant 3,6.

Katrien Partyka is tevreden dat de machtiging van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen behouden blijft op 200 miljoen euro.

Het baart haar wel zorgen dat er in 2017 maar 30.000 euro wordt vrijgemaakt voor het Fonds ter bestrijding van uithuiszettingen. Dat is een groot verschil met de 1,6 miljoen euro van 2014 terwijl het probleem zeker niet kleiner werd. De minister wil het Huurgarantiefonds versterken, maar men kan zich de vraag stellen of een versterking wel aangewezen is. Er dringt zich een fundamentele herdenking op van de manier waarop de uithuiszettingen kunnen worden voorkomen en geregeld.

Voor Wonen in eigen streek komt er een alternatieve regeling. Wanneer zal er een concreet initiatief worden genomen? Ook hier geldt de specifieke situatie in Vlaams-Brabant.

Hoe ziet de minister het algemene huursubsidiestelsel, met de samenvoeging van de huurpremie en de huursubsidie? En wat is de budgettaire impact daarvan? Op welke manier zal de minister de private partners bij het sociaal wonen betrekken? Er is een duidelijk kader nodig en een level playing field.

De evaluatie van het Financieringsbesluit van de sociale huisvesting werd in het Vlaamse regeerakkoord al aangekondigd. Er komt meer geld ter beschikking. Het is zaak ervoor te zorgen dat het optimaal kan worden besteed. Welke aanpassingen zijn daar volgens de minister voor nodig?

De minister wil de gemeenten wapenen om een volwaardig lokaal woonbeleid op te zetten. Welke concrete instrumenten zal ze hen aanreiken?

2. Standpunt van An Moerenhout

An Moerenhout vraagt of de minister al een tipje van de sluier kan lichten over de Voortgangstoets 2016 van het grond- en pandenbeleid. Ze informeert ook naar de concrete acties die de minister aankondigt voor het bescheiden woonaanbod. Groen staat positief tegenover wat de minister van plan is met de erfpacht en het recht van opstal, onder meer dat ze de proefomgeving voor innovatieve erfpacht- en opstalprojecten zal steunen. Wanneer vallen de eerste beleidsinzichten te verwachten?

De minister kondigt een actieplan aan ter bestrijding van discriminatie op de huurmarkt voor het najaar 2016, een convenant en een concept van proefhuren. Voor Groen moet een convenant duidelijke, meetbare objectieven bevatten. Bij proefhuren waarschuwt Groen voor enkele risico's en wijst op het verschil met het Franse systeem. Het onderzoek kan belangrijke conclusies opleveren voor eventueel legistiek werk. Kan de minister een stand van zaken en een timing geven?

De minister verwacht tegen maart 2016 de resultaten van het onderzoek voor een vernieuwd huursubsidiestelsel dat de woonzekerheid van de private huurder en de betaalbaarheid voor de verhuurder garandeert. Samen met Vlaams Huurdersplatform vraagt An Moerenhout of de minister bereid is om een uitbreiding van de financiële ondersteuning te onderzoeken.

Sommige SVK's hebben het moeilijk om hun werking te financieren. De steun van de minister om hun personeelsbestand uit te breiden met het oog op een groter aantal huurwoningen in hun beheer, is meer dan welkom. Op de hoorzitting van 2 juni 2016 over de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende een

verhoging van het aantal woningen door middel van huurbemiddeling door sociale woonactoren, wezen de SVK's op enkele problemen met het financieringsmodel, bijvoorbeeld dat het budget van de lopende jaren snel uitgeput is, waardoor er geen nieuwe woningen in portefeuille kunnen worden genomen (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 736/2). Wordt dat bij de evaluatie van het SVK-besluit nagegaan, en zo nodig bijgestuurd? Wanneer is de evaluatie klaar?

Hoeveel sociale huurders kwamen de voorbije jaren de vereiste inburgeringsbereidheid niet na? Wat zijn de redenen en welke sanctie kregen ze? De Vlaamse Woonraad had forse kritiek op het invoeren van een taalkennisvereiste. Op 28 oktober 2016 heeft de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet ter invoering ervan goedgekeurd. Wanneer zal het advies van de Raad van State daarover bij het parlement worden ingediend?

De minister wil leegstand van sociale woningen bestrijden door renovatiewerken beter te plannen, sneller na de planning te starten, en de bewoners zo kort mogelijk voor de start van de werken te verhuizen. Heeft de minister een streefcijfer op die ambitie geplaatst?

Dat de minister een permanent armoedeverleg en een armoedetoets wil, draagt de goedkeuring van Groen weg. Heeft de minister al een armoedetoets laten uitvoeren op de voorstellen van de conceptnota Private Huur? Is ze dat ook van plan voor de invoering van de taalkennisvereiste in de sociale huur?

Housing first is een positieve passage in de beleidsbrief. Dat element structureel verankeren, zou een huzarenstuk zijn.

Plant de minister naast de proeftuinen, ook het decretaal verankeren van een definitie van gemeenschappelijke woonvormen, zoals gevraagd in de parlementaire resolutie betreffende het faciliteren van nieuwe woonvormen (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 391/4)?

Doordachte communicatie en klare taal zijn ongelofelijk belangrijk. Digitalisering is positief en noodzakelijk voor de administratie Wonen en de huisvestingsmaatschappijen. Blijft er echter een analoog aanbod voor zij die niet mee zijn met de informatiesnelweg?

3. Standpunt van Björn Anseeuw

Het verheugt *Björn Anseeuw* dat het Vlaamse woonbeleid ook dit jaar versterkt wordt. Dat leest hij althans in de begroting en in de beleidsbrief, met maatregelen die de sociale woningmarkt toegankelijker maken en de private woningmarkt versterken.

De sociale huisvestingsmaatschappij zal voor zijn sociale leningen, de prijs van de sociale koopwoning of kavel voortaan vrij kunnen bepalen. Op een andere plaats kondigt de minister aan om de maximale verkoopprijs van sociale koopwoningen gelijk te stellen met de maximale koopwaarde, zoals gedefinieerd in het eenge-maakt leningenbesluit. Zal de maximale verkoopprijs nog recht geven op een sociale lening?

Het Vlaamse Gewest voorziet in een waarborg voor de terugbetaling van het gedeelte van de lening dat boven de 80 percent van de verkoopwaarde van de woning gaat. In 2015 werd 200 miljoen euro gewaarborgd, terwijl er maar voor 85 miljoen euro sociale leningen werd verstrekt door de erkende kredietmaatschappijen. Hoe dikwijls werd die waarborg effectief ingeroepen? Welke toekomst ziet de minister voor de erkende kredietmaatschappijen?

Hoe ziet de minister de invoering van de solidariteitsbijdrage bij sociale huurders boven de inkomensgrens? Aan welk bedrag wordt gedacht?

In het rapport over de sociale leningen staat dat woningprijzen sterk variëren naar gelang de regio. Zal de minister in haar maatregelen daarop inspelen, bijvoorbeeld bij de Verzekering Gewaarborgd Wonen? En zal ze de doelgroep voor die verzekering uitbreiden?

4. Standpunt van Dirk de Kort

Dirk de Kort leest in de beleidsbrief dat de minister de gemeenten zal wapenen om een volwaardig lokaal woonbeleid te voeren. Welke bijkomende en verbeterde instrumenten heeft de minister voor ogen om het aanbod van woningen te vergroten? Het beleid voor een bescheiden woonaanbod moet diegenen steunen die te veel verdienen voor sociale huisvesting, maar niet genoeg om een kwaliteitsvolle woning op de reguliere markt te verwerven. Welke acties plant de minister? Hoe zullen private actoren betrokken worden bij de uitbouw van het bescheiden woonaanbod?

Enkel in Antwerpen wordt af en toe gebruikgemaakt van het sociaal beheersrecht. Welke bijsturingen moeten hiervan een slagkrachtiger instrument maken?

Zowel in het Vlaamse regeerakkoord, de beleidsnota, als de vorige beleidsbrief, werd aangekondigd dat de complementaire rol van de erkende kredietmaatschappijen zou worden onderzocht. In welke mate denkt de minister hun rol bij te sturen?

De beleidsbrief besteedt ruim aandacht aan een mogelijke herberekening van de sociale huurprijzen. Zo stelt de minister voor om te onderzoeken hoe die sneller kunnen evolueren dan de marktprijzen. In het voorjaar 2017 zou er een omvattend voorstel tot bijsturing van de huidige huurprijsberekening komen. Wat zijn de grote lijnen?

Om huisvestingsmaatschappijen te begeleiden naar de minimale schaalgrootte van duizend woningen, komt er een draaiboek. Sommige maatschappijen wachten niet op de goedkeuring van het zogenaamde Performantiedecreet om dat voor te bereiden. Is het draaiboek al beschikbaar? Welke fusiebewegingen zijn al gaande? De SHM's dringen ook aan op een snelle evaluatie van het Financieringsbesluit om de continuïteit van de werking te garanderen.

5. Standpunt van An Christiaens

An Christiaens wijst erop dat het voor zelfstandigen moeilijk is om een woonlening te bekomen. Met Assuralia zou worden overlegd om een Verzekering Gewaarborgd Wonen voor zelfstandigen op te zetten. Wat is de stand van zaken?

Het Steunpunt Wonen kreeg een studieopdracht over de hervorming van de digitale huurschatter. Wanneer zal die klaar zijn?

Hoe ver staat het met het onderzoek van de administratie om de renovatiepremie uit te breiden tot verhuurder-eigenaars, en eventueel beperkt tot woningen die verhuurd worden aan bepaalde doelgroepen?

Wanneer kan het parlement het evaluatiebesluit van de sociale verhuurkantoren bespreken? Wat denkt de minister van de voorstellen van de conceptnota betreffende een verhoging van het aanbod aan woningen door middel van huurbemiddeling door sociale woonactoren, om de taken van SVK's ook te laten uitvoeren door SHM's, met meer renovatiebegeleiding voor verhuurders (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16,

nr. 736/1)? En hoe gaat de minister om met de blinde vlek van de sociale verhuurkantoren in Oost-Vlaanderen?

De minister steunt twee proefprojecten voor nieuwe woonvormen, maar er is helaas nog geen eenduidige definitie. Zal de minister een definitie inschrijven in de Vlaamse Wooncode?

6. Standpunt van Michèle Hostekint

Michèle Hostekint vindt de beleidsbrief beter gestructureerd en meer leesbaar dan vorig jaar. Bovendien is er een resem positieve ontwikkelingen, en zijn enkele hete angels verdwenen, zoals over de sociale en private huur. Toch moet 2017, het derde jaar van de regeerperiode, een scharnierjaar zijn voor het woonbeleid. Er is al voldoende onderzocht en geëvalueerd, nu is het tijd om aan de slag te gaan, wat de minister zich ook voorneemt.

Michèle Hostekint verheugt zich over extra middelen voor sociale huisvesting, ook al zal ze de begroting in zijn huidige vorm niet steunen. Daar heeft ze dan andere redenen voor. De minister plant 17,6 miljoen euro voor nieuwe beleidsinitiatieven zoals de uitbreiding van het patrimonium van de sociale verhuurkantoren en sensibilisering van de immobiële sector tegen discriminatie op de woningmarkt. Dat laatste zou gebeuren via een convenant over zelfregulering, maar welke waarborgen krijgt de minister van de sector, en welke middelen worden er voor uitgetrokken?

Hoeveel middelen maakt de minister vrij om de Verzekering Gewaarborgd Wonen uit te breiden tot zelfstandigen ingeval van onvrijwillige stopzetting van hun beroepsactiviteit? Als de minister bij een eventuele uitbreiding van de gerechtigden, de voorziene financiering niet uitbreidt, maar toch het volledige bedrag denkt te gebruiken, verwacht ze dan een daling in het aantal aanvragen? Als het aantal aanvragen tot nog toe, geëxtrapoleerd wordt naar het volledige jaar, zullen er in 2016 ongeveer 11.600 aanvragen binnenkomen, ten opzichte van 16.000 in 2014, en 14.600 in 2015. Hoe verklaart de minister die stelselmatige daling?

De minister vermindert het bedrag voor de opvang van vluchtelingen van 2,5 naar 2,3 miljoen euro. Daarvan gaat een groot deel naar huursubsidies aan vluchtelingen die ook een federale installatiepremie ontvangen. De minister zegt met dit bedrag 1300 extra huursubsidies te kunnen betalen. Hoeveel besteedt de minister dan in totaal aan de opvang van al dan niet erkende vluchtelingen, dit en vorig jaar? En waar is dat terug te vinden in de begroting? Op welke parameters is de budgetvermindering gebaseerd?

Het Fonds ter preventie van uithuiszettingen krijgt 30 miljoen euro, wat een daling is met 120 miljoen euro. Hoe valt dat te rijmen met de uitspraak dat de minister er na een bijsturing forser op wil inzetten en er een goed werkend instrument wil van maken?

De minister wil de sociale leningen aanpassen, in functie van de regionale verschillen in de vastgoedprijzen. Wanneer zal ze het gewijzigde leningenbesluit uitvaardigen? Als de minister zegt dat ze de lening meer wil oriënteren op wie het echt nodig heeft, bedoelt ze dan dat de inkomensgrenzen te hoog liggen? Wat met jonge mensen die pas aan het werk zijn en nog geen kinderen hebben? Zij kunnen nog niet bij een commerciële bank terecht omdat ze de eigen inbreng, die vaak oploopt tot 20 percent, nog niet bijeengespaard hebben. De minister voert gesprekken over de mogelijkheid dat mensen 80 percent van een commerciële bank en 20 percent eigen inbreng van een sociale leningverstrekker kunnen lenen. Hoe ver staat het daarmee?

De minister wil nagaan hoe bescheiden huurwoningen van de sociale huisvestingsmaatschappijen als doorgroei- en startwoningen in te zetten. Hoe valt dat te rijmen met de beslissing om de sociale woningmarkt in eerste instantie toegankelijk te maken voor diegenen met een echt laag inkomen?

De minister wil het kaderbesluit Sociale Huur evalueren. Zo wil ze nagaan hoe sneller te evolueren naar markthuursprijzen bij een stijgend inkomen. Is het haar bedoeling over te gaan tot een algemene stijging van de huursprijzen?

De minister blijft vasthouden aan de taalkennisvereiste, iets wat het Grondwettelijk Hof wel eens zou kunnen betwisten. De minister wil het recht op wonen daar niet aan koppelen en dus, wie niet voldoet, niet uit zijn huurhuis zetten, maar wel een administratieve boete opleggen. De minister wil die boete opnieuw opleggen telkens de bewoner niet slaagt voor de test. Kan iemand die herhaaldelijk in gebreke blijft, wel twee keer dezelfde sanctie krijgen? Is dat niet in strijd met het non bis in idem-principe?

Om nieuwe woonvormen mogelijk te maken, moet de Vlaamse Wooncode worden gewijzigd. De minister plant een projectoproep in 2017. Voor Michèle Hostekint is het nodig om snel vooruitgang te boeken.

Uit de passage over energetisch renoveren blijkt dat sociale huiseigenaars de huursprijzen kunnen laten stijgen als ze inspanningen doen op het vlak van energieprestatie. Zullen de maatschappijen dan ook minder huur vragen voor huizen die energetisch niet of minder in orde zijn? Heeft de minister de consequenties van dergelijke ingreep al gesimuleerd? Als er geen aanzienlijk renovatiebudget tegenover staat, kan dat een serieuze daling van de inkomsten van de sociale huisvestingsmaatschappijen betekenen, omdat zeker nog 33 percent van de sociale woningen één of meerdere energiegebreken heeft: geen isolerende beglazing, dakisolatie of energiezuinige verwarming. Daarbij komt nog dat sociale huisvestingsmaatschappijen wel wat opmerkingen hebben bij hoe de energieprestaties en de energierectie vandaag worden berekend. Soms hebben gelijke woningen bijvoorbeeld andere scores. Hoe ziet de minister dat? Bouwt de minister voor haar woonbeleidsplan voort op het vorige plan van 2012?

7. Standpunt van Mercedes Van Volcem

Mercedes Van Volcem verwacht heel wat van het woonbeleid in 2017. Daarbij is het belangrijk dat de overheid blijft inzetten op eigendomsverwerving, als dam tegen armoede én als vierde pensioenpijler. Vooral in de nieuwbouw daalt de gemiddelde woonoppervlakte die voorheen 106 m² bedroeg, wat de Vlaming tot de tweede grootste van Europa bracht. Uit de evolutie tussen 2001 en 2013 blijkt echter ook dat 40 percent van de mensen op een oppervlakte tussen de 50 en 84 m² woont, terwijl voorheen dit maar 26 percent was. 19 percent woont op een oppervlakte tussen 35 en 54 m². Daarbij komt nog dat het percentage grote oppervlakte ook stijgt.

Louter inzetten op compacte woningen is te eenzijdig, gezien de nieuwe samenlevingsvormen en de veranderende behoeften doorheen de levensfasen. Daarom moet worden nagedacht over modulair bouwen en wonen, in samenspraak met de minister voor Ruimtelijke Ordening, om soepeler te zijn in het opsplitsen van woningen. De minister hanteert een tweeslachtige houding: ze legt de steden en gemeenten strikte oppervlakenormen op voor kamers, maar over de opsplitsing van woningen mogen ze zelf beslissen. De grote verschillen tussen de centrumsteden op dat vlak zijn geen goede zaak. Het verbod op opsplitsing heeft soms asociale gevolgen waardoor mensen noodgedwongen in andere steden op zoek moeten naar kleinere woongelegenheden. Om de klimaatdoelstellingen te halen, mag er zo weinig mogelijk open ruimte worden aangesneden, dus moet het huidige

patrimonium zo efficiënt mogelijk worden bewoond. Daarom zou de minister best een visie opleggen aan de steden en gemeenten die dan binnen dat kader een beslissingsmarge behouden.

Het is goed dat de minister de resolutie over het faciliteren van nieuwe woonvormen zal uitvoeren (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 391/4), en dat ze inspanningen plant om de private huurmarkt te versterken. Volgens de beleidsbrief staat slechts een minderheid van de huishoudens die tot de theoretische of wettelijke doelgroep behoort (respectievelijk 21 en 23 percent), ingeschreven op de wachtlijst voor een sociale huurwoning. Eigenlijk maakt dat van de private verhuurders de grootste sociale huisvestingsmaatschappij van Vlaanderen, hoewel ze geen bijdrage ontvangen van de overheid en zomaar aan hun lot worden overgelaten. Naast begeleiding zijn er ook fiscale stimuli nodig. Het is ook niet correct dat het merendeel van de huurders, die eigenlijk recht hebben op een sociale woning, op de private huurmarkt heel anders worden behandeld dan op de sociale huurmarkt. Dat gaat in tegen het principe van de gelijke behandeling door de overheid.

De tijdelijke huurovereenkomsten voor nieuwe sociale huurders zijn een goede zaak. Dit zorgt ervoor dat de schaarse sociale woningen toekomen aan wie ze het meest nodig heeft. De invloed op de inkomsten van de sociale verhuurkantoren moeten dan maar op een andere manier worden gecompenseerd.

Wie minder dan vier jaar op de wachtlijst voor een sociale woning staat, heeft nog geen recht op een huurpremie, en woont zonder financiële ondersteuning vermoedelijk in een private huurwoning. Anderen genieten wél een huurpremie. Het is dan ook goed dat de minister het systeem van huurpremie en -subsidie wil herzien. Dat rechthebbenden zich in verschillende maatschappijen moeten inschrijven, is niet efficiënt, noch modern. Een overheid moet haar burgers ten dienste zijn, voor iedereen op gelijke wijze. Dat de vorige minister van Wonen de inkomensgrenzen verhoogd heeft, zorgt uiteraard ook voor langere wachtlijsten.

Huursubsidies moeten ruimer worden voor wie particulier huurt. Dat de huurprijs daardoor zou omhoog gaan, is een nepargument. De verhuurder moet de prijs volgens de Huurwet immers vooraf afficheren. Behalve indexering is de huurprijs gedurende negen jaar gelijk voor wie de woning huurt als vaste verblijfplaats.

Mercedes Van Volcem vraagt de minister om de beperkte middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten en ook bestaande woningen als sociale woning te aanvaarden. Nieuwbouw kost veel aan materialen en nutsvoorzieningen. Met dat budget kunnen er heel wat bestaande woningen als gesubsidieerde sociale huurwoning worden verhuurd. Zo kunnen op korte termijn heel wat meer mensen worden geholpen.

In feite kan een sociale huurder worden gedefinieerd als: 'wie niet in staat is de markthuursprijs te betalen'. Na vier jaar op een wachtlijst heeft die dan recht op een huurpremie. Het voornemen van de minister om de huurpremie en huursubsidie te heroriënteren, is dan ook correct. Misschien kan ze ook overwegen om de premie sneller toe te kennen of enkel aan de zwakste groep, eventueel van bij de aanvraag voor een sociale huurwoning. Uiteraard is het een verhaal van rechten en plichten en is het sociaal huren tijdelijk zodat er meer doorstroming is. Wie bereid is binnen een bepaalde periode te vertrekken, kan dan bijvoorbeeld worden vrijgesteld van de solidariteitsbijdrage zoals in Brussel het geval is. Voor de zeven percent huurders boven de inkomensgrens moet dan de maximumprijs worden gerekend.

Het verschil in kwaliteit tussen sociale huurwoningen is niet te verantwoorden. De normen voor nieuwbouw van sociale woningen zijn bijzonder streng, terwijl er een groot budget nodig is om de bestaande sociale woningen te renoveren. Een vijftal jaren geleden werd die kost begroot op 3 miljard euro. Daarom moet het systeem van de renovatieverkoop worden overwogen. Die middelen kunnen dan worden

gebruikt om andere woningen te renoveren of de huursubsidies uit te breiden. Ook Sien Winters van het Steunpunt Wonen hekelt het te grote verschil in kwaliteit tussen nieuwbouw- en bestaande woningen.

De minister van Wonen doet weinig moeite om bruggen te slaan met andere bevoegdheden zoals Ruimtelijke Ordening en Fiscaliteit. Zo geeft ze nooit haar visie over Wonen in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, en laat zich niet uit over betaalbaarheid van wonen en over het schrappen van woonuitbreidingsgebieden. Wonen is nochtans voor een groot deel ruimtelijk beleid. De sociale woningen komen aan 6 percent van de bevolking toe, maar de minister moet ook een woonbeleid voeren voor de 94 percent anderen. Het is ook spijtig dat de beleidsdomeinen Wonen en Energie niet meer onder één minister vallen. Dat het renovatiebudget verhoogt, is echter wel een goede zaak.

Er is nood aan een precieze omschrijving van starterswoningen. Bij het bouwen van sociale woningen moet er ook meer aandacht zijn voor alleenstaanden.

Over erfpacht en opstal in de sociale woningbouw wordt al twintig jaar gesproken. Het lijkt wel een goed idee, maar er zijn heel wat praktische bezwaren. Bouwgrond is immers vooral in handen van particulieren, als spaarpotje en veilige belegging voor hun kinderen.

Een betere toegang tot de gewaarborgde leningen is een goede zaak. Hoe kunnen de erkende kredietmaatschappijen hun complementaire rol nog beter vervullen, als speler tussen verstrekkers van bijzondere sociale leningen en de reguliere kredietverstekkers?

Mystery calls, om discriminatie op de woningmarkt te voorkomen of beteugelen, komen neer op een heksenjacht. Discriminatie kan niet, maar een huurder mag toch verhuren aan wie hij wil?

Het Huurgarantiefonds werkt niet goed, dus is een hervorming nodig. Hoe en wanneer zal de minister dat doen?

Er is overleg nodig met de federale overheid over een verlaagd btw-tarief voor private ontwikkelaars die investeren in sociale huisvesting.

Het is goed dat de minister de transparantie op de huurmarkt wil verhogen. Bepaalde regio's zijn echter duurder dan andere, daarom is een differentiatie in de subsidies een goede zaak.

Mercedes Van Volcem is voorstander van geregionaliseerde housingfirstprojecten. Vluchtelingen zouden niet aan een woning of werk geraken. Beide elementen hangen echter samen. Bovendien doorbreken werkrelaties het isolement en bieden kansen om de taal te leren. Een goed overleg met minister Muyters is dan ook aan de orde.

Het kraken van woningen wijst op een behoefte aan nieuwe woonvormen. Het aantal meergezinswoningen is op twaalf jaar toegenomen tot ruim 30 percent, de onderbezette woningen stijgen van 35 naar 39 percent. Deze cijfers suggereren dat het opsplitsen van woningen en het uitproberen van nieuwe woonvormen, moet worden vergemakkelijkt.

Zijn er wel voldoende mensen en middelen uitgetrokken voor het opzetten van de Datawarehouse Wonen? Welke gegevens kunnen uit welke databanken worden geput? Hoe is het gesteld met de privacy? Zullen de actuele gegevens op elk moment geraadpleegd kunnen worden, ook door steden en gemeenten?

Wie in de gevangenis gedomicilieerd is en voldoende tijdig een sociale woning aanvraagt, zou bij het verlaten van de gevangenis dadelijk een sociale woning kunnen betrekken. Klopt dit? En geeft dit dan geen naijver bij gewone burgers?

8. Reactie op het standpunt van Mercedes Van Volcem

Tine van der Vloet wijst er Mercedes Van Volcem op dat de gedetineerden niet gedomicilieerd zijn in de gemeente waar de gevangenis staat, maar wel waar ze het laatst verbleven.

Björn Anseeuw vermoedt dat Mercedes Van Volcem de beleidsbrief niet helemaal heeft gelezen, en daardoor een gebrekkig overleg vaststelt tussen het Vlaams woonbeleid en Ruimtelijke Ordening. Dit overleg wordt op pagina 43 van de beleidsbrief toegelicht. Ter illustratie van de link tussen woonbeleid en Ruimtelijke Ordening leest hij de passage voor over de doelstelling van het Woonbeleidsplan Vlaanderen dat afgestemd zal worden met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Mercedes Van Volcem repliceert dat zij enkel het standpunt van de minister over wonen in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen heeft gevraagd.

Björn Anseeuw vindt dat Mercedes Van Volcem haar vraag aanpast, daarnet zei ze nog dat er geen bruggen werden geslagen.

IV. Antwoorden van de minister en reactie van de commissieleden

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat zij enkel de vragen zal beantwoorden van commissieleden die tijdens de beantwoording nog aanwezig zijn.

1. Daling van de middelen voor het Huurgarantiefonds, of het Fonds ter preventie van uithuiszettingen

De minister bevestigt een daling van 150.000 euro tot een bedrag van 30.000 euro in de begroting van 2017. In de begroting van 2016 was er nog een belangrijk bedrag van 120.000 euro opgenomen voor de kosten verbonden aan de informatietoepassing die in de loop van 2014-2016 werd ontwikkeld. In de mate dat de toepassing volledig kan worden opgeleverd in de loop van 2016, valt deze uitgave weg in 2017.

In 2015 was er nog een bedrag voorzien van 1,4 miljoen euro, waarvan slechts 11.000 euro werd besteed. Het Huurgarantiefonds mag niet worden beschouwd als een compensatiefonds, met het opbouwen van reserves die vervolgens niet kunnen worden aangewend voor eventueel een ander doel. De minister geeft het Boscompensatiefonds als voorbeeld. Het begrotingsartikel van het fonds betreft de tussenkomsten die het fonds uitbetaalt, en de kosten voor de functionele analyse en de ontwikkeling van een informaticaplatform om de dossiers op een efficiënte manier te behandelen. De uitgaven dalen met 1,2 miljoen euro door het wegvallen van ICT-uitgaven.

Michèle Hostekint vreest dat de sterke vermindering van de middelen voor het Huurgarantiefonds niet strookt met de intentie van de minister om de werking van het Huurgarantiefonds bij te sturen en de toepassing van de Verzekering Gewaarborgd Wonen uit te breiden tot huurders.

De *minister* antwoordt dat de financiële stromen van het Huurgarantiefonds al werden toegelicht. In het Huurgarantiefonds zit nog steeds een overgedragen saldo van 7 miljoen euro dat kan worden aangewend. Aangezien het fonds er niet in slaagt om uithuiszettingen te voorkomen, moet de werking worden bijgesteld.

Michèle Hostekint concludeert dat het Huurgarantiefonds in het jaar 2017 niet meer zal worden bijgesteld, ondanks de vermelding ervan in de conceptnota Private Huur als in de beleidsnota, maar waar in 2017 geen noemenswaardig budget tegenover staat.

2. Financiering van de SHM's

Minister *Liesbeth Homans* verwijst naar de opmerking van Katrien Partyka dat de FS3-leningen onvoldoende zouden zijn om SHM's te financieren. Projecten zouden verlieslatend zijn, waarbij de vraag werd gesteld naar optimaliseringen.

De minister stelt dat het financieringssysteem van toepassing is op alle SHM's, terwijl er onderling best wel wat verschillen zijn. FS3 is al een merkelijke opwaardering van het vroegere financieringssysteem NFS2. Zo wordt nu gewerkt met een negatieve rente voor SHM's omdat nieuwbouwprojecten bij aanvang een erg hoge kostprijs hebben. Een aanpassing van de financiering moet dan ook in zijn globaliteit worden bekeken, waarbij alle aspecten worden betrokken: bouwtechnische normen, huurprijs, energiecorrectie, rentekosten, aflossingen enzovoort. Daar kan niet één aspect op zich worden uitgelicht. Voor SHM's die globale tekorten hebben, en binnen de voorgeschreven normen werken, kan via de gewestelijke sociale correctie ook een bijpassing gebeuren. Daarom werd in de begroting van 2017 een extra bedrag van 2 miljoen euro voorzien voor de gewestelijke sociale correctie. De helft ervan is afkomstig van de afoming van het Huurgarantiefonds.

3. Eventuele invoering van een solidariteitsbijdrage

De eventuele invoering van een solidariteitsvergoeding zal worden onderzocht. De solidariteitsvergoeding zou er in bestaan dat de huurders met een inkomen hoger dan de toepasselijke inkomensgrens, naast de huurprijs, een maandelijkse bijdrage leveren. Omdat zittende sociale huurders in het stelsel van contracten van onbepaalde duur niet gevat worden door de opzeg op basis van de inkomensgrens, zou er een solidariteitsbijdrage kunnen worden ingevoerd om de discrepantie tussen het huurregime van huidige en toekomstige sociale huurders te verkleinen. Als die middelen in een fonds worden gestopt zou men dit kunnen aanwenden om de laagste inkomensgroepen meer te ondersteunen. De huidige huurprijzen van sociale woningen, waarbij hogere inkomens iets meer betalen dan lage inkomens, leiden immers niet tot marktconforme prijzen. De minister kan niet vooruitlopen op de precieze modaliteiten van een solidariteitsbijdrage. Dit wordt meegenomen in het globale onderzoek van de huurprijzen.

Björn Anseeuw vindt het invoeren van een solidariteitsfonds in de sociale huurmarkt een goed idee om de meest kwetsbare huurders te ondersteunen. Hij hoopt dat het onderzoek een werkbaar model zal opleveren dat op korte termijn kan worden toegepast.

4. De timing voor de aangepaste huurprijsberekening en evaluatie van het Financieringsbesluit

De *minister* deelt mee dat in het Vlaamse regeerakkoord een aantal bepalingen werden opgenomen over de aangepaste huurprijsberekening. Zoals in de beleidsbrief werd aangegeven, is het de bedoeling om in het voorjaar van 2017 te komen tot een allesomvattend voorstel tot bijsturing van de huidige huurprijsberekening, in lijn met het Vlaamse regeerakkoord. In de administratieve werkgroep financiering wordt dit momenteel uitgewerkt.

Wat de evaluatie van het Financieringsbesluit betreft, wordt een aanpassing voorbereid door de VMSW van de bouwnormen voor sociale huurwoningen.

Op de vraag van *Michèle Hostekint* of een huurprijsaanpassing per definitie een huurprijsverhoging betekent, en of de energiecorrectie ook een huurprijsdaling kan inhouden voor energieverblindende woningen, antwoordt de *minister* dat de huurprijs zal worden berekend op basis van diverse factoren. In de administratieve werkgroep wordt nagegaan of die ijking goed zit, of waar moet aan worden gesleuteld. Dit kan in beide richtingen. De huurprijs kan dus eventueel ook dalen. Voor de energiecorrectie moet bijvoorbeeld worden gekeken naar de totale huurlasten: de huurprijs plus het energieverbruik. Voor een energiezuinige woning kan de huurprijs dus een beetje stijgen zolang de energiefactuur maar daalt.

Michèle Hostekint concludeert dat er dus een huurprijsverlaging mogelijk is voor sociale huurwoningen die nog niet energetisch werden gerenoveerd. Gelet op het grote aantal woningen dat nog niet energetisch werd gerenoveerd, stelt zich de vraag met welke middelen de huurprijsverlaging zal worden gefinancierd.

De *minister* ontkent dat bij nog niet energetisch gerenoveerde sociale huurwoningen de huurprijs kan worden verlaagd. De energiecorrectie zal enkel worden toegepast vanaf het ogenblik dat er een energetische renovatie heeft plaatsgevonden, waardoor de huurder een positief effect zal ondervinden op zijn energiefactuur.

Michèle Hostekint wijst erop dat de energiecorrectie al onder toenmalig minister Marino Keulen werd ingevoerd, maar tot op heden nooit werd toegepast. Het is steeds de bedoeling geweest dat deze correctie positief of negatief kon worden toegepast, met een verhoging van de huurprijs bij energetische renovatie, en een korting op de huurprijs voor woningen met energetische gebreken. Wat de minister nu doet is het selectief toepassen van de oorspronkelijke regelgeving, waarbij enkel een verhoging van de huurprijs kan worden toegepast.

Björn Anseeuw deelt mee dat hij samen met een aantal commissieleden een voorstel van resolutie heeft ingediend om bij de nieuwe huurprijsberekening werk te maken van een constante woonkostenbenadering, op een manier dat niet alleen de huurder, maar ook de SHM er voordeel bij doet (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 981/1). Het is de bedoeling dat de globale woonkosten van de huurders zullen dalen, maar de discussie kan worden gevoerd als het voorstel van resolutie voor bespreking wordt voorgelegd in de commissie.

5. Rol van de erkende kredietmaatschappijen

Minister *Liesbeth Homans* verwijst naar de vraag van Björn Anseeuw over de waarborg van 200 miljoen euro, waarvan slecht 85 miljoen werd gebruikt. Hij informeerde naar de reden ervan en hoe vaak de waarborg wordt ingeroepen. De minister deelt mee dat de financieringsbehoefte van de erkende kredietmaatschappijen niet zo groot is, als gevolg van het belangrijke aantal herfinancieringen en de daarmee gepaard gaande vervroegde aflossingen. Daardoor beschikken de erkende kredietmaatschappijen over voldoende cash om het teruggefallen aantal nieuwe leningen mee te financieren.

Op basis van de voorgaande jaren wordt rekening gehouden met een 9-tal uitwinningen op jaarbasis, dus gevallen waarbij de EKM's moeten overgaan tot uitbetaling van het verzekerde risico. De gemiddelde tussenkomst die ten laste valt van het gewestelijk Waarborgfonds bedraagt 22.000 euro.

Met de sector wordt overlegd over de complementaire functie van EKM's. De complementariteit, zowel met de sector van het gesubsidieerd woonkrediet (VMSW en VWF) als ten aanzien van het commerciële kredietaanbod zoals de reguliere banken, zal worden bekeken. Een oplossing die onderzocht wordt, is de mogelijkheid dat de overheid een deel ontleent, en de bank het andere deel. In ieder geval

kunnen erkende kredietmaatschappijen een belangrijke rol spelen bij de eigendomsverwerving door kandidaat-kopers die dreigen tussen wal en schip terecht te komen. Dit kan zich voordoen indien ze niet voldoen aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een sociale lening, maar over onvoldoende eigen middelen beschikken of in een preciaire inkomenssituatie verkeren, waardoor hen ook een commerciële lening wordt geweigerd.

6. Acties voor mensen die net boven de inkomensgrenzen van sociale huur vallen

Midden 2017 zal het besluit aangaande het bescheiden woonaanbod worden gewijzigd. De resultaten van de evaluatie van het decreet Grond- en Pandenbeleid dient hierbij als uitgangspunt. De bescheiden huurwoningen, aangeboden door sociale huisvestingsmaatschappijen, zullen in het wijzigingsbesluit worden geheroriënteerd in de richting van effectieve starters- en doorgroeiwoningen. Hierdoor worden de bescheiden huurwoningen voorbehouden voor een doelgroep die zich tijdelijk in een preciaire of moeilijke woonsituatie bevindt.

De minister wijst erop dat het instrument 'bescheiden woonaanbod' in het leven werd geroepen door de vraag naar meer betaalbare woningen. Na evaluatie bleek het instrument echter niet aan de doelstelling te voldoen. Daarom wil de minister in het kader van de private huur inzetten op een nieuw segment, door middel van de geconventioneerde huur. Rekening houdend met de bevindingen van het Steunpunt Wonen en andere experts, zal worden onderzocht op welke manier dit best vorm kan worden gegeven. Het is de bedoeling om private verhuurders, in ruil voor een zekere ondersteuning, woningen te laten verhuren aan maximale prijzen en dit specifiek voor de doelgroep van personen die net boven de inkomensgrenzen van de sociale huur zitten.

De minister verwijst naar de vraag van Michèle Hostekint hoe het uitrollen van bescheiden woningen binnen een sociaal woonbeleid kan worden gecombineerd met het voorbehouden van sociale woningen voor de meest behoeftigen. Het sociaal en het bescheiden woonaanbod zijn voor de minister complementair. Het tweede richt zich op die doelgroep die net boven de inkomensgrens van sociale huur valt. Voor de bouw van sociale woningen wordt een subsidie gegeven, in tegenstelling tot de bouw van bescheiden woningen waarvoor geen subsidie wordt gegeven. De subsidies worden dus voorbehouden voor gezinnen met de grootste woonneed, terwijl via bescheiden woningen een aanbod wordt gegarandeerd voor gezinnen die net boven de inkomensgrens vallen. Personen die uit de sociale huursector moeten vertrekken omdat ze te veel verdienen, kunnen mogelijk een betaalbare huisvesting vinden binnen het segment van het bescheiden wonen of via het systeem van geconventioneerde huur.

7. Een betere ondersteuning van de sociale verhuurkantoren

Nog in 2016 zal de financiële positie van de sociale verhuurkantoren substantieel worden verbeterd via een bijstelling van de uitbetalingsvoorwaarden en door een eenmalige subsidie waarmee het eigen vermogen van de SVK's kan vergroot worden. Het gaat over 8,7 miljoen euro extra voor de SVK's in 2016. Dat is nodig omdat SVK's steeds meer woningen in hun beheer krijgen, en in het verleden op hun reserves hebben ingeteerd. De financiële inspanning zal in 2017 worden gecontinueerd.

De administratie is in het najaar 2016 begonnen met de evaluatie van het SVK-besluit. Op basis van een cijfermatige analyse, de inbreng van de betrokken entiteiten en van de SVK-sector zelf, zal de minister in de loop van 2017 een voorstel tot wijziging aan de Vlaamse Regering voorleggen.

In het ontwerp van Performantiedecreet werd al een belangrijke set aan maatregelen opgenomen die de interventiemogelijkheden van de overheid verbeteren en mogelijkheden bieden om tussen te komen wanneer de continuïteit van een SVK in het gedrang komt.

De minister heeft de zogenaamde blinde vlekken in Oost-Vlaanderen, waar een SVK-werking ontbreekt, aangekaart bij de gouverneur van Oost-Vlaanderen. Die heeft, in samenwerking met de dienst Wonen Oost-Vlaanderen van het Agentschap Wonen-Vlaanderen, de SVK-werking extra onder de aandacht gebracht van de betreffende gemeenten. Daarnaast heeft de provincie Oost-Vlaanderen het initiatief genomen tot het uitwerken van een reglement voor de subsidiëring van SVK's. Dit reglement werd op 22 juni 2016 goedgekeurd en wil de uitbreiding van het woningaanbod door de SVK's in de provincie Oost-Vlaanderen ondersteunen en stimuleren.

An Moerenhout dankt de minister voor de extra middelen die in 2016 en 2017 voor de SVK-werking werden uitgetrokken, en voor de middelen in het algemeen die voor sociaal wonen worden voorzien. Dat wil echter nog niet zeggen dat zij de begroting kan goedkeuren. Wat de financiering van SVK's betreft, is de timing erg belangrijk. Het huidige financieringsmoment ligt jaarlijks in november, wat betekent dat zij bijna een heel werkingsjaar moeten prefinancieren. SVK's pleiten voor twee financieringsmomenten gespreid over het jaar, zodat zij hun financieringsstromen beter kunnen regelen.

De minister merkt op dat de SVK's met de huidige aanpassingen al de grootste schijf van hun financiering in het begin van het kalenderjaar krijgen, zodat ze minder dan vroeger moeten prefinancieren. De vroegere financiering gebeurde in schijven van opeenvolgend 30, 30, 30, en 10 percent. De huidige financiering gebeurt met de schijven 40, 40, 10, 10 percent, wat betekent dat 80 percent van de jaarfinanciering in het begin valt, en de prefinanciering dus miniem wordt.

8. Nieuwe woonvormen en de definitie van gemeenschappelijk wonen

Minister *Liesbeth Homans* verwijst naar de vragen over projecten voor experimentele woonvormen en het toepassen van de definitie van gemeenschappelijk wonen in de Vlaamse Wooncode. Ze wijst erop dat het introduceren van nieuwe woonvormen een nauwe band heeft met het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening. Het overleggen tussen verschillende beleidsdomeinen en het onderling uitwerken van de nodige reglementering vraagt de nodige tijd.

Zolang in de Vlaamse Wooncode geen specifieke regelgeving voor gemeenschappelijk wonen wordt opgenomen, is het definiëren van gemeenschappelijk wonen niet aan de orde. Het is immers niet de bedoeling om in een decreet verschillende concepten te definiëren zonder verdere reglementering. Hierdoor zou de essentie van regelgeving teniet worden gedaan. Het is wel de bedoeling om lessen te trekken uit de proefprojecten over gemeenschappelijk wonen die via het op komst zijnde decreet over de proefomgeving zullen worden opgestart. Op basis daarvan kan eventueel blijken dat de bestaande definitie nog verfijnd moet worden.

An Moerenhout wijst erop dat de resolutie betreffende het faciliteren van nieuwe woonvormen (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 391/4) aandringt op een definitie van gemeenschappelijk wonen. Als verschillende mensen een lening willen aangaan om een gemeenschappelijk woonproject op te zetten, zullen zij stuiten op het probleem dat er geen definitie voor gemeenschappelijk wonen in de Vlaamse Wooncode is opgenomen. Hierdoor kunnen zij geen lening bekomen. Het is niet nodig om de resultaten van de proefprojecten af te wachten, om al een definitie van gemeenschappelijk wonen in de Vlaamse Wooncode op te nemen. De overlapende reglementering met de beleidsdomeinen Wonen en Ruimtelijke Ordening,

wijst op de nood aan gemeenschappelijk overleg, niet alleen tussen ministers, maar ook tussen de verschillende parlementaire commissies.

9. Verzekering Gewaarborgd Inkomen

Björn Anseeuw informeert of de regionale differentiatie van woningprijzen ook wordt meegenomen in de Verzekering Gewaarborgd Wonen.

De *minister* deelt mee dat in de gemeenten van het arrondissement Halle-Vilvoorde en in enkele gemeenten van het arrondissement Leuven, het maximumbedrag voor de verkoopwaarde van een huis 368.000 euro in plaats van 320.000 euro bedraagt. Indien uit het lopende onderzoek in het kader van de evaluatie van het stelsel van sociale leningen een fijnere afstelling van de verkoopwaarde van huizen en appartementen mogelijk blijkt, kan deze ook worden meegenomen bij een volgende gunning.

De vraag of de doelgroep van de Verzekering Gewaarborgd Inkomen kan worden uitgebreid naar zelfstandigen, in overeenstemming met de resolutie betreffende het faciliteren van nieuwe woonvormen, ligt niet eenvoudig. De minister zal nagaan in hoeverre het haalbaar is dat zelfstandigen die een hypothecaire lening aangingen, ook kunnen worden verzekerd tegen het inkomensverlies ingevolge onvrijwillige stopzetting van de activiteit. Het Agentschap Wonen-Vlaanderen kreeg de opdracht om na te gaan of de mogelijkheid bestaat om het risico zo te omschrijven dat het voor verzekeraars mogelijk is om een voldoende onderbouwde statistische berekening te maken van de kans op risicorealisatie en de daarmee verbonden schade.

Uit onderzoek van de KU Leuven blijkt dat het geen evidentie is om een verzekeraar aan te trekken die bereid is om tegen een aanvaardbare en haalbare premie het risico van inkomensverlies van zelfstandigen bij een gedwongen stopzetting te verzekeren. De definitie van onvrijwillige stopzetting ligt bij zelfstandigen immers moeilijker dan bij loontrekkenden. Niettemin meent de minister dat, ondanks deze tegenindicaties, de inspanning moeten worden geleverd om na te gaan of verzekeraars bereid worden gevonden om polissen aan te bieden. Een eerste stap die daartoe moet worden gezet is het uitbreiden van de reglementaire basis van de Verzekering Gewaarborgd Wonen met een dekking van inkomensverlies wegens onvrijwillige stopzetting van de activiteit van zelfstandige. De minister heeft het Agentschap Wonen-Vlaanderen opdracht gegeven om dit voor te bereiden. In een volgende fase zal een overheidsopdracht worden uitgeschreven om de verzekeringsmarkt te consulteren. De minister zal een deel van de vrije beleidsruimte reserveren om uitvoering te geven aan dit beleid.

Er is in 2015 inderdaad een daling van het aantal aanvragen voor een Verzekering Gewaarborgd Wonen in vergelijking met 2014. Door de aangekondigde wijzigingen van de woonbonus was er in de tweede jaarhelft van 2014 immers een forse stijging van het aantal hypothecaire leningen dat nog voor het jaareinde werd afgesloten, om nog van de oude woonbonus te kunnen genieten. Het effect hiervan is in de eerste helft van 2015 uitgedoofd. Aanvragers van de Verzekering Gewaarborgd Wonen hebben immers nog een jaar tijd, te rekenen vanaf de eerste kapitaalsopname, om deze verzekering af te sluiten.

Michèle Hostekint wijst op de toestroom van het aantal aanvragen in 2014, die later stelselmatig verminderde. Er waren half augustus 2016 6700 aanvragen binnen. Geëxtrapoleerd naar het hele jaar zouden er voor 2016 ongeveer 11.600 aanvragen kunnen binnenkomen. Dat zijn er ongeveer 3000 minder dan in 2015. Wat is de reden voor het terugvallen van de aanvragen?

De minister maakte al melding van het grote aantal aanvragen dat in 2014 werd ingediend. Aanvragers van de Verzekering Gewaarborgd Wonen kunnen tot een jaar na de eerste kapitaalsopname een Verzekering Gewaarborgd Wonen afsluiten. Dat betekent dat het aantal aanvragen inderdaad afnam en pas in 2016 is gestabiliseerd.

10. Lokaal woonbeleid en de ondersteuning van intergemeentelijke samenwerking

Voor de vragen naar de concrete instrumenten voor het lokaal woonbeleid verwijst minister *Liesbeth Homans* naar de beleidsbrief, waar de opmaak van een besluit lokaal woonbeleid in het vooruitzicht wordt gesteld. Dat besluit zal alle regelgeving voor wonen bundelen die van toepassing is op de lokale besturen. Concreet gaat het onder meer over de intergemeentelijke projecten ter ondersteuning van het lokaal woonbeleid. Daarnaast gaat het over de instrumenten waarover gemeenten beschikken op het vlak van sociaal wonen. De minister denkt daarbij in eerste instantie aan het Procedurebesluit Wonen, dat de planning van sociale woonprojecten regelt, maar ook aan het Monitoringbesluit, dat de opvolging van het bindend sociaal objectief regelt. Vervolgens heeft een gemeente een belangrijke taakstelling, en ook een instrumentarium, voor het bewaken van de kwaliteit van woningen en de woonomgeving. De conceptnota Private Huur bevat ook nog een aantal concrete mogelijkheden voor lokale besturen.

Valerie Taeldeman dankt de minister voor het verlengen van de financiering van de intergemeentelijke projecten ter ondersteuning van het lokaal woonbeleid tot 2019. Zal deze financiering ook na 2019 worden verdergezet, zodat ze kan samenvallen met de beleids- en beheercyclus en de meerjarenplanning van de lokale besturen?

De *minister* deelt mee dat deze regeling structureel zal worden verankerd via een besluit van de Vlaamse Regering, waardoor deze projecten automatisch zullen worden voortgezet. De cycli zullen inderdaad samenlopen en dus worden afgestemd op deze van de beleids- en beheercyclus van de lokale besturen.

11. Taalkennisvereiste en inburgeringsbereidheid

Minister *Liesbeth Homans* wijst erop dat zij nooit heeft beweerd dat de resultaatsverbintenis betreffende de taalkennisvereiste zou kunnen leiden tot het afnemen van een sociale woning. Dat zou neerkomen op een schending van het recht op wonen dat in de grondwet is verankerd. Het voorontwerp van decreet werd op 28 oktober 2016 principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering, en vervolgens voor advies voorgelegd aan de Raad van State. Het kan wellicht in 2017 aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

Het kaderbesluit Sociale Huur moet eveneens worden aangepast. Het ontwerp tot wijziging van het kaderbesluit Sociale Huur zal voor advies bij de Raad van State kunnen worden voorgelegd zodra de decretale grondslag in plenaire zitting van het Vlaams Parlement wordt goedgekeurd.

De vraag werd gesteld of je bij elke vaststelling van het niet voldoen aan de taalkennisvereiste een nieuwe administratieve boete kan opleggen. Het antwoord is ja, omdat de procedure telkens opnieuw wordt opgestart en er telkens een inbreuk wordt vastgesteld. In overeenstemming met artikel 102bis van de Vlaamse Wooncode kan de toezichthouder aan huurders die niet aan de verplichting voldoen, een administratieve geldboete opleggen, na aanmaning en ingebrekestelling. Dit artikel wordt geactiveerd nu de minister van een inspanningsverbintenis naar een resultaatsverbintenis wenst te evolueren. Na sanctionering zal de toezichthouder de sociale huurder een nieuwe redelijke termijn opleggen waarbinnen de sociale

huurder zal moeten aantonen aan de verplichting te voldoen. Als de huurder na de termijn die de toezichthouder bepaalt, nog niet voldoet aan de verplichting, volgt er een nieuwe ingebrekestelling, met mogelijk een nieuwe administratieve geldboete.

Voor de taalkennisvereiste werd intussen geëvolueerd van een inspanningsbereidheid naar een resultaatsverbintenis. Dat houdt in dat men bij een taaltest een minimum aan Nederlands moet kunnen praten. De inburgeringsplicht is grotendeels gericht op mensen afkomstig van buiten de Europese Unie, waarbij binnen België, alleen Vlaanderen de inburgeringsplicht heeft ingevoerd. Recent werd aangepast dat iemand die zich oorspronkelijk in Wallonië of Brussel heeft gevestigd, en binnen de vijf jaar naar Vlaanderen verhuist, nog steeds onderworpen is aan een inburgeringsplicht. Dat maakt dat er in sociale woningen een groot aantal mensen wonen die inburgeringsplichtig zijn. Dat staat echter los van de resultaatsverbintenis van de taalkennisvereiste in het sociaal wonen. Iemand die onderworpen is aan de inburgeringsplicht, zal niet meer worden onderworpen aan de taalkennisvereiste, omdat de inburgeringsplicht een bepaalde vorm van NT2 impliceert. Dat niveau ligt veel hoger dan het niveau dat in het kader van de taalkennisvereiste wordt verwacht.

Op de vraag van *An Moerenhout* hoeveel sociale huurders niet voldaan hebben aan hun inburgeringsbereidheid, antwoordt de *minister* dat het noodzakelijk is om een onderscheid te maken tussen inburgeringsplicht en de taalkennisvereiste in het kader van sociaal wonen.

Van alle sociale bewoners die inburgeringsplichtig zijn, zijn er 35 personen die in 2016 niet voldaan hebben aan de taalkennisvereiste. Twintig daarvan kregen effectief een boete.

12. Verminderen van de leegstand van sociale woningen

De minister erkent dat de leegstand van sociale woningen zoveel mogelijk moet worden beperkt. Alle betrokken partners werken dan ook heel hard om deze leegstand zoveel mogelijk te beperken. Dat resulteerde deze legislatuur in omkaderende maatregelen om leegstand te vermijden, bijvoorbeeld via de visitatierapporten. Wat de omkaderende maatregelen betreft, moet een onderscheid worden gemaakt tussen twee vormen van leegstand: structurele leegstand en frictieleegstand.

De structurele leegstand hangt samen met grote renovatieprojecten of projecten voor vervangingsbouw, en is op zich niet te vermijden. In het op stapel staande nieuwe Procedurebesluit Wonen worden wel maatregelen voorzien die leegstand helpen beperken. Door een project maar toe te laten tot de kortetermijnplanning op het moment dat de bouwvergunning al verkregen is, wil de minister er voor zorgen dat de renovatie- of vervangingsbouwprojecten heel snel erna kunnen starten, zodat het voor een SHM gemakkelijker wordt om de verhuis goed in te plannen. Het nieuwe Procedurebesluit Wonen moet hierin meer duidelijkheid scheppen.

De frictieleegstand is de niet te vermijden leegstand tussen het verlaten van de woning en de inhuizing van een nieuwe bewoner. Deze leegstand kan worden beperkt door het delen van de vele goede voorbeelden van SHM's die op basis van visitatierapporten worden verzameld. De Ideale Woning en De Mandel zijn bijvoorbeeld goede SHM's. Het verspreiden van de informatie naar de andere SHM's gebeurt onder andere via interviews die de VMSW organiseert. Dit gebeurde al een eerste keer in 2015. Ook in het aangepaste draaiboek van de prestatiebeoordeling zullen voorbeelden worden opgenomen van wat een SHM kan doen om frictieleegstand te beperken.

13. Uitvoeren van de armoedetoets

An Moerenhout verwijst naar de opdracht die de minister gaf aan het Steunpunt Wonen om voorstellen te formuleren voor één algemeen huursubsidiestelsel, samen met een inschatting van de te verwachten effecten. Voorziet de minister hiervoor ook een armoedetoets? En voorziet de minister ook een armoedetoets voor de conceptnota Private Huur en voor het invoeren van de taalkennisvereiste?

Minister *Liesbeth Homans* voorziet geen armoedetoets op de globale conceptnota Private Huur, maar deze nota zal wel het onderwerp uitmaken van een verticaal armoedeoverleg. Daarnaast is voorzien om een armoedetoets uit te voeren op bepaalde concrete instrumenten die zijn opgenomen in de conceptnota, zoals de harmonisering van de huursubsidie en de huurpremie en het Huurgarantiefonds.

De minister voorziet eveneens een armoedetoets voor de wijziging van het kaderbesluit Sociale Huur, met het oog op vereenvoudiging. De volledige lijst met dossiers waarop een armoedetoets zal worden uitgevoerd, is opgenomen als bijlage bij het VAPA (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 423/1).

14. De digitale sprong voorwaarts en het al dan niet behouden van een analoog aanbod

In het kader van de Vlaamse Woonlening wordt rekening gehouden met de digitale kloof voor (kandidaat-)ontleners. Naast een digitaal aanbod, zal het via de SHM's steeds mogelijk zijn om een aanvraag op papier in te dienen. De VMSW is wel van plan om zijn digitale communicatie zoveel mogelijk uit te bouwen, mits toestemming van de (kandidaat-)ontlener.

Momenteel wordt ook in het kader van de informatisering van de behandeling van aanvragen voor de renovatiepremie, nagegaan in hoeverre het mogelijk is om via een digitale aanvraagmodule de aanvrager te ondersteunen bij het invullen van het aanvraagformulier, en om het met een elektronische handtekening in te dienen. Indien de aanvrager over de mogelijkheid beschikt om een scan toe te voegen van de vereiste stukken, moet het mogelijk zijn om de aanvragen volledig digitaal in te dienen en te verwerken. Daarbij wordt erop toegezien dat het steeds mogelijk blijft om een aanvraag geheel of gedeeltelijk via papieren drager in te dienen. De digitale verwerkingsprocessen kunnen een enorme administratieve tijdswinst genereren. De vlottere verwerkingsprocessen zullen resulteren in een betere dienstverlening voor de burger.

An Moerenhout ziet echt wel de voordelen van een doorgedreven informatisering van allerhande aanvragen, en liefst ook het automatisch toekennen van rechten. Het beleid moet echter rekening houden met mensen die om allerhande redenen de aansluiting met de digitalisering missen. Dat is meestal de meest kwetsbare groep die in geen geval mag worden vergeten. Het is dan ook goed dat de SHM's in hun werking nog steeds de traditionele manier van werken open houden voor wie dat wenst.

15. De maximale verkoopwaarde van woningen bij sociale leningen en sociale koopwoningen

Björn Anseeuw kreeg nog geen antwoord op zijn vraag over de link tussen de verkoopprijs van sociale koopwoningen en de limiet van een sociale lening. Enige afstemming is nodig zodat er geen sociale koopwoning meer kan worden verkocht zonder dat hiervoor een sociale lening kan worden terbeschikking gesteld.

An Moerenhout sluit zich aan bij het idee om ook de huursubsidie regiogebonden te maken, zodat de duurdere huurprijzen in bepaalde regio's beter kunnen worden

opgevangen. In Vlaams-Brabant en de Vlaamse Rand zijn de huurprijzen immers bijzonder hoog.

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat er momenteel een onderzoek loopt bij het Steunpunt Wonen, waarvan de resultaten in de eerste helft van 2017 worden verwacht. De regionale differentiatie inzake maximale verkoopwaarde van woningen en sociale koopwoningen staat immers nog niet op punt. Daardoor is het in duurdere regio's onmogelijk om een degelijke woning aan te kopen zonder de maximale verkoopwaarde van de woning te overschrijden, zodat men niet meer in aanmerking komt voor een sociale lening. Een regionale differentiatie van de maximale verkoopwaarde kan hier een oplossing brengen. Beide elementen op elkaar zullen worden afgestemd.

16. Wonen in eigen streek

De minister verwacht in de loop van 2017 een ontwerp van decreet over wonen in eigen streek aan het Vlaams Parlement te kunnen voorleggen.

17. Bijsturingen aan het sociaal beheersrecht

Op de vraag van *Dirk de Kort* naar de eventuele bijsturingen aan het sociaal beheersrecht, en de beoogde termijn ervan, antwoordt minister *Liesbeth Homans* dat de evaluatie van het sociaal beheersrecht wordt afgerond in december 2016. De evaluatie gebeurt in nauw overleg met een aantal steden en gemeenten die werken of willen werken met het sociaal beheersrecht. Het is dus nog iets te vroeg om hier meer duiding over te geven.

18. Draaiboek en timing van de fusiebewegingen bij de SHM's

Het Vlaamse regeerakkoord en het Performatiedecreet zijn gericht op het fuseren van SHM's zodat een minimumgrootte van minstens duizend sociale woningen wordt bereikt. Het draaiboek voor de ondersteuning van de fusies zal ten laatste eind 2016 klaar zijn om digitaal te verzenden. Maar dit is niet de enige vorm van ondersteuning. De minister reserveerde ook bijkomende middelen om tussen te komen in de fusiekosten van de SHM's.

Bovendien is er binnen de VMSW een polyvalente werkgroep opgericht om SHM's die willen fuseren, individueel en maximaal te ondersteunen. Alle SHM's waarvan bekend is dat ze willen fuseren, werden uitgenodigd voor een gesprek op de VMSW om na te gaan hoe de VMSW hen kan ondersteunen. Doordat bijna elke geplande fusie specifiek is, liggen de vragen erg uiteen. Daarom is het nuttig dat deze werkgroep uit diverse expertises bestaat. De VMSW houdt ook in haar opleidingsaanbod rekening met de moeilijkheden bij een fusie.

De minister heeft enkel zicht op de fusies die al min of meer in een officieel stadium zitten en dat zijn er zes, maar wellicht zijn er nog andere fusies in een minder ver gevorderd stadium. Het is echter moeilijk om nu al namen te noemen.

19. Verfijning van de online huurschatter

In 2015-2016 verrichte het Steunpunt Wonen nog verder onderzoek naar een verfijning van de onlinetoepassing van de huurschatter, die zicht geeft op de huurprijzen in elke regio. Hierbij werd gezocht naar manieren om de schatting van de huurprijs fijner en nauwkeuriger te maken. De vele en volledig anoniem verzamelde gegevens uit de huurschatter boden onder andere de mogelijkheid om het prijseffect van de ligging van de woning beter in kaart te brengen. Op basis van de bevindingen uit bovenstaand onderzoek werd een update gemaakt van de online-

toepassing huurschatter. De nieuwe en verbeterde versie wordt nog in 2016 ter beschikking gesteld via www.huurschatter.be.

Het gebruik van de huurschatter kende een dalende trend na de lancering in april 2013. Het gebruik lijkt in 2015-2016 echter gestabiliseerd op gemiddeld 1700 opzoekingen per maand. Uit het onderzoek van het Steunpunt Wonen bleek dat het relatieve aandeel van consulterende verhuurders doorheen de tijd toenam. Voor een verhuurder is het immers ook interessant om de verhuurprijs van zijn pand te kunnen vergelijken met deze van andere panden in dezelfde regio.

De minister verwijst aanvullend naar haar antwoord op de actuele vraag van An Christiaens over de verwachte forse prijsstijgingen op de private huurmarkt, in de plenaire vergadering van 23 november 2016 (*Actuele Vragen* VI.Parl. 2016-17, nr. 99).

20. Onderzoek naar de mogelijkheden om de renovatiepremie uit te breiden naar verhuurders

Minister *Liesbeth Homans* noteerde het verzoek om de renovatiepremie uit te breiden naar verhuurders, zodat zij aan de huurder een energiezuinige woning kunnen aanbieden. De minister deelt mee dat dit element niet in het Vlaamse regeerakkoord werd opgenomen en dat het in deze regeerperiode ook quasi onhaalbaar is. De beschikbare middelen zijn hiervoor onvoldoende en de bestaande personeelsbezetting laat niet toe om er deze taak nog bij te nemen.

An Christiaens informeert of hiervoor simulaties werden gemaakt en welk bedrag er dan nodig zou zijn om dit te financieren.

De *minister* verduidelijkt dat de renovatiepremie in zijn huidige toepassing 90 miljoen euro kost. De minister zal de berekeningen opvragen voor een eventuele uitbreiding ervan naar verhuurders.

21. Bestemming van de 17,6 miljoen euro extra middelen voor het Vlaamse Woonbeleid

Michèle Hostekint informeert hoe het extra budget van 17,6 miljoen zal worden ingezet voor diverse aspecten van het Vlaamse woonbeleid, en wat hiervoor beschikbaar is als ondersteuning voor de huurder. Zij informeert ook welke garanties de minister zal inbouwen in het convenant dat met de eigenaarssyndicaten zal worden afgesloten in het kader van het bestrijden van discriminatie.

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat dit bedrag aan verschillende onderdelen van het Vlaamse woonbeleid zal worden besteed, waaronder:

- de financiering van een uitbreiding van de Verzekering Gewaarborgd Wonen die erin bestaat ook het risico op inkomensverlies door onvrijwillige stopzetting van een zelfstandige activiteit op te vangen;
- verdere versteviging van de financiële draagkracht van de sociale verhuurkantoren en ondersteuning van private initiatieven om de uitbreiding van het privaat sociaal huuraanbod aan te moedigen;
- ondersteuning van performantieverhoging via tussenkomsten om de kosten verbonden aan herstructureringsmaatregelen bij SHM's mee op te vangen;
- subsidiëring van de verhuurdersorganisaties met het oog op de invulling van hun sensibiliserende rol in het kader van de discriminatieproblematiek en ter ondersteuning van verdere professionalisering. Hiervoor zal in 2017 specifiek 1,8 miljoen euro worden geïnvesteerd. De bestrijding van discriminatie op de huurmarkt maakt deel uit van de uitvoering van principes die werden opgenomen in de conceptnota Private Huur.

An Christiaens dankt de minister voor de opsommingen, maar dringt aan op een meer gedetailleerde toelichting, gekoppeld aan de middelen die telkens worden ingezet voor elk onderdeel.

Michèle Hostekint sluit zich hierbij aan en informeert welke engagementen de minister van de verhuurdersorganisaties verkreeg voor de convenant die werd afgesloten voor het bestrijden van discriminatie? Sensibilisering en zelfregulering klinkt immers nogal vaag in ruil voor 1,8 miljoen euro die hiervoor wordt vrijgemaakt.

De *minister* antwoordt dat dit bedrag in de eerste plaats bestemd is voor een sensibiliseringscampagne, maar ook voor het professionaliseren van de sector. De volledige verdeling van de 17,6 miljoen euro werd in de beleidsbrief zo goed als mogelijk beschreven. Een volledige uitsplitsing kan vooraf echter moeilijk worden gemaakt. Voor bepaalde onderdelen, zoals de Verzekering Gewaarborgd Wonen, moet de minister immers afspraken maken met private partners, waarbij de kostprijs afhangt van het resultaat van de onderhandelingen. Het is pas achteraf dat een correcte berekening van de kostprijs kan worden gemaakt.

22. Impact van de vluchtelingencrisis op het woonbeleid

Iemand die officieel wordt erkend als vluchteling, ontvangt een installatiepremie van een OCMW, waar automatisch een huursubsidie uit volgt. Bij de begrotingsaanpassing van 2016 werd de huursubsidie in het kader van de vluchtelingen- en asielcrisis erkend als een externe kostendrijver. Dat betekent dat deze extra uitgaven in het budget van de huursubsidie niet worden meegerekend. In de rapportage over de wachtlijsten worden geen gegevens bijgehouden over vluchtelingen, en ook niet over nationaliteiten.

Michèle Hostekint informeert of de minister dan zicht heeft op hoeveel in het beleidsdomein Wonen werd uitgegeven voor de opvang van vluchtelingen, en hoeveel er in 2017 wordt voorzien. Is het bedrag van 2,3 miljoen euro voor extra huursubsidie het overeenstemmende bedrag?

Minister *Liesbeth Homans* verduidelijkt dat het erkennen als externe kostendrijver niet betekent dat de middelen voor het opvangen van de vluchtelingencrisis niet binnen de begroting moeten worden opgenomen. Het betekent enkel dat de minister voor de uitgaven voor de huursubsidie in het kader van de vluchtelingencrisis, niet noodzakelijk binnen het voorziene budget moet blijven. De 2,3 miljoen euro is inderdaad het bedrag dat wordt voorzien voor het uitbetalen van huursubsidies. De administratie heeft echter geen zicht op andere uitgaven die voor het opvangen van vluchtelingen worden gemaakt. SVK's registreren bijvoorbeeld niet of iemand vluchteling is of niet. Het systematisch registreren van deze gegevens zou een schending betekenen van de privacy. SVK's keren automatisch een huursubsidie uit, onafhankelijk van het al dan niet verkrijgen van een installatiepremie van het OCMW. De administratie weet dus niet wat het totale bedrag is dat voor het opvangen van erkende vluchtelingen wordt uitbetaald.

23. Doelmatigheid en effectiviteit van sociale leningen

Het Agentschap Wonen-Vlaanderen is met het onderzoek van het Steunpunt Wonen aan de slag gegaan en bekijkt de regelgeving op doelmatigheid en effectiviteit van sociale leningen. Het gaat daarbij onder andere over de doelgroepafbakening en inkomensgrenzen, de solvabiliteitstoets, evenals de regionale differentiatie die zich vertaalt in de maximale verkoopwaarde van de woningen.

Michèle Hostekint informeert of de minister dan ook de bedoeling heeft om de inkomensgrenzen aan te passen zodat meer mensen in aanmerking komen voor een

sociale lening. Vandaag komen immers 70 percent van de mensen in aanmerking voor een sociale lening.

Bij het bespreken van de beleidsbrief Wonen 2015-2016 toonde de minister zich ook positief om mensen te ondersteunen die niet kunnen lenen bij een commerciële bank, omdat er steeds twintig percent eigen inbreng is vereist. Er liepen blijkbaar gesprekken met de commerciële banken, maar in de beleidsbrief 2016-2017 wordt over dit spoor niet meer gesproken. Wat is de huidige situatie?

Minister *Liesbeth Homans* wijst erop dat in de Commissie voor Wonen, Armoedebelief en Gelijke Kansen herhaaldelijk werd gediscussieerd over de aanpassing van de inkomensgrenzen. Het onderwerp kwam ook ter sprake bij de actuele vraag van Mercedes Van Volcem over de moeilijkheden voor zelfstandigen om een woonlening af te sluiten (*Actuele Vragen* VI.Parl. 2016-17, nr. 37). De actuele vraag werd toen beantwoord door minister Bart Tommelein. De conclusie is dat de gesprekken met de banken nog steeds worden verdergezet in de hoop een haalbare regeling.

24. Stand van zaken van het Woonbeleidsplan Vlaanderen

De minister verwijst naar de commissiebespreking van het ontwerp van decreet houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot wonen (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-15, nr. 814/1-5). Het decreet voegt aan de Vlaamse Wooncode een nieuw artikel 4bis toe, dat de opmaak van een Woonbeleidsplan Vlaanderen verankert.

Het artikel bepaalt dat de Vlaamse Regering een Woonbeleidsplan Vlaanderen vaststelt na advies van de Vlaamse Woonraad. Het plan bevat een informatief gedeelte en een gedeelte met de langetermijnvisie en langetermijndoelstellingen voor het Vlaamse woonbeleid met tijdshorizon 2050. De langetermijnvisie en -doelstellingen worden vijftienjaarlijks herzien. Ze kunnen worden herzien naar aanleiding van maatschappelijke evoluties of nieuwe inzichten uit wetenschappelijk onderzoek.

25. Toewijzing van middelen uit het Klimaatfonds aan het beleidsdomein Wonen

Valerie Taeldeman en *Björn Anseeuw* verwijzen naar de Klimaatresolutie die op van 23 november 2016 kamerbreed werd goedgekeurd, en de middelen uit het Klimaatfonds die voor het energetisch renoveren en voor nieuwbouw van sociale woningen zal worden aangewend. Heeft de minister al een zicht op de verdeling van de middelen binnen de begroting Wonen?

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat van de ongeveer 320 miljoen euro in het Klimaatfonds, 80 miljoen euro wordt voorbestemd als een extra budget voor sociale huisvesting. Dat bedrag zal tegen een tempo van 20 miljoen euro per jaar worden gependend. 60 percent ervan is voor nieuwbouw, 40 percent voor energetische renovatie. Met dit bedrag kunnen 12.000 extra sociale woningen worden gerenoveerd. Dat is een significant aantal, gelet op de ongeveer 150.000 sociale woningen waarover Vlaanderen momenteel beschikt. Enkel met deze middelen kan de uitstoot van CO₂ al met 90.000 ton worden verminderd.

Bovendien worden voor de SHM's de regels vereenvoudigd om bij een energetische renovatie beroep te doen op de middelen van het Klimaatfonds. De regel dat een energetische renovatie minstens twee verschillende ingrepen moest omvatten, wordt afgeschaft. Het isoleren van spouwmuren komt voortaan ook in aanmerking. Nieuwbouw en sloop komen eveneens in aanmerking. Dat is belangrijk omdat een deel van het sociaal woonpatrimonium zo verouderd is dat sloop en nieuwbouw interessanter is dan renoveren.

26. Glijhuren of proefhuren

An Moerenhout informeert of de minister al een timing heeft voor het invoeren van het zogenaamde glijhuren of proefhuren, en of zij een oplossing heeft voor het risico van het hellend vlak. Kwetsbare groepen mogen met andere woorden niet in de situatie van een voorwaardelijke huursituatie terechtkomen, wat hun recht op wonen volledig uitholt. Deze bezorgdheid komt eveneens tot uiting in het advies van de Vlaamse Woonraad op de beleidsbrief.

Minister *Liesbeth Homans* verwijst voor de standpunten over glijhuren naar de discussie in de commissie over de conceptnota Private Huur (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 891/2). Ze deelt ook mee dat het onderzoek door de administratie werd afgerond. De resultaten worden meegenomen in de uitvoering van de regelgeving over de private huur.

DEEL II. BELEIDSDOMEIN ARMOEDEBESTRIJDING

I. Toelichting van de uitgavenbegroting Armoedebestrijding 2017

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat er inzake Armoedebestrijding geen noemenswaardige wijzigingen werden aangebracht aan de begroting 2017, in vergelijking met 2016.

II. Toelichting van de beleidsbrief Armoedebestrijding 2016-2017

De minister herinnert aan de goedkeuring van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding op 3 juli 2015. De actualisatie en bijsturing is gepland tegen april 2017.

De armoedecijfers uit European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) 2014 vormen de basis van de Armoedemonitor 2016. De minister geeft de meest recente cijfers, namelijk die van 2013: 11,1 percent van de Vlamingen leefde met een inkomen onder de armoededrempel; 2,5 percent van de Vlamingen was ernstig materieel gedepriveerd. Materiële deprivatie wordt bepaald aan de hand van negen criteria, zoals geen auto, geen telefoon, geen jaarlijkse vakantie enzovoort. Voorts leefde 14 percent van de kinderen of jongeren in een gezin met een inkomen onder de armoededrempel. In de periode 2013-2015 werd 12 percent van de kinderen geboren in een kansarm gezin. In 2004 was dat nog 6,4 percent. Dat percentage varieert sterk naargelang de locatie: in Sint-Martens-Latem bedraagt het 0,5 percent en in Boom 37,1 percent. Binnen de EU scoort Vlaanderen vaak zeer goed, met het tweede laagste risico op armoede en langdurige armoede. Op het vlak van inkomensverdeling staat Vlaanderen zelfs op de eerste plaats: de inkomens zijn dus beter gespreid dan in gelijk welk ander Europees land. De grootste hefboomen om armoede te bestrijden zitten op federaal vlak: de sociale zekerheid, gezondheidszorg en fiscaliteit.

1. SD1: Voorkomen dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terechtkomen

1.1. Voorkomen van onderbescherming

Op 9 september 2016 werd een inventaris van de automatische rechten en administratieve vereenvoudiging aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Een werkgroep Sociale Correcties maakt nu een overzicht van alle sociale correcties, bekijkt welke doelgroepen volgens welke voorwaarden ervoor in aanmerking komen, en of er vereenvoudiging mogelijk is. Voorts zal de werkgroep nagaan hoe mogelijke onderbenutting tegen te gaan. Niet elk recht kan automatisch worden toegekend. Huursubsidies bijvoorbeeld komen toe aan bewoners van een pand dat ongeschikt

of onbewoonbaar verklaard is. Een plaatsbezoek en andere controles zijn dus onontbeerlijk.

Het hefboomproject Vlaanderen Radicaal Digitaal krijgt in 2016 en 2017 10 miljoen euro per jaar om de studiebeurzen zoveel mogelijk automatisch toe te kennen. Mensen in armoede hebben daar per definitie recht op. De Interbestuurlijke Producten- en DienstenCatalogus werd aangevuld met ontbrekende sociale rechten, zoals de geboortepremie van het ziekenfonds en de kinderbijslagtoeslag voor kinderen met een beperking van zelfstandigen. In totaal gebeurden er ongeveer dertig aanvullingen.

De minister zal toezien op de voortgang van de werkgroep Sociale Correcties. Ze zal geregeld overleggen met de federale overheid over het gebruik van de Kruispuntdatabank Sociale Zekerheid door de Vlaamse diensten. Daarbij zal er vooral oog zijn voor de mogelijkheden van de nieuwe bufferdatabank. Die gegevens zijn essentieel voor het Vlaamse beleid armoedebestrijding. Het federale niveau beschikt ook over informatie die nodig is voor de automatische rechtentoekenning.

Voorts wordt bekeken hoe lokale besturen te steunen in de strijd tegen onderbescherming. De VVSG en het Netwerk tegen Armoede zijn daarover bevraagd. Momenteel wordt die informatie verwerkt.

1.2. Systematisch toetsen van beleidsmaatregelen aan de effecten op mensen in armoede

Het is de bedoeling dat beleidsmaatregelen systematisch worden getoetst op hun effecten op mensen in armoede. De minister heeft bij al haar collega's aange drongen om armoedetoetsen toe te passen bij relevante dossiers. De armoedetoets bij de hervorming van de sportfederaties bestempelt de minister als zeer goed. Ook voor duaal leren komt er een armoedetoets. In het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding werd een lijst opgenomen van maatregelen die onderworpen moeten worden aan een armoedetoets (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 423/1).

Op het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg heeft het Netwerk tegen Armoede gerapporteerd over de lopende armoedetoetsen, bijvoorbeeld over het Participatiedecreet, de justitiehuisen, de kinderbijslag, de hervorming van het secundair onderwijs, de rijopleiding, het jeugdsanctierecht en het socio-cultureel werk.

Het is belangrijk om actoren die de armoedetoets uitvoeren, continu te ondersteunen. Dat gebeurt in het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg door het team Coördinatie Armoedebestrijding, in samenwerking met het kabinet Armoedebestrijding. De minister benadrukt dat een armoedetoets de verantwoordelijkheid van de functioneel bevoegde minister blijft. Ook in haar eigen bevoegdheden zal de minister de armoede toetsen, zoals bij de fusie van de OCMW's en gemeenten of steden, enkele aspecten van de conceptnota Private Huur, en de aanpassing van het kaderbesluit Sociale Huur.

Op de uitvoering van de armoedetoetsen wordt toegezien in samenspraak met het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg. Waar nodig komt er vorming, bijvoorbeeld voor de aandachtsambtenaren. Bij de evaluatie en actualisatie van het Armoededecreet zal ook de armoedetoets worden geëvalueerd. Bij de actualisatie van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding zal de lijst van maatregelen die aan een armoedetoets dienen te worden onderworpen, worden aangepast. Indien nodig, zullen de lokale besturen ondersteund worden bij de armoedetoetsing. Via een enquête bij de lerende netwerken voor kinderarmoedebestrijding, zullen andere behoeften worden bepaald. Daarna zal het Vlaamse niveau nagaan hoe die best te lenigen.

1.3. Waken over een correcte beeldvorming omtrent armoede, en zorgen voor een draagvlak

Waken over een correcte beeldvorming over armoede, en zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak voor dit probleem, zijn belangrijke aandachtspunten. Daartoe werd een werkgroep Beeldvorming en Vorming opgericht in het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg. Uit het project 'Heb je ze wel alle vijf' is de theatervoorstelling Tiresias over armoede en blind zijn voortgevloeid. Bij dit theaterstuk voor tien- tot veertienjarigen hoort een didactisch pakket voor in de klas. Het project wordt gesteund door de beleidsdomeinen Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.

Via de werkgroepen Beeldvorming en Vorming worden hiaten in het vormingsaanbod opgespoord. Het aanbod wordt beter op elkaar afgestemd en de goede praktijken worden geïdentificeerd en gedeeld. De voortgang van Tiresias wordt opgevolgd. De resultaten van de onderwijsinspectie voor de ondersteuning van de teams Advies en Ondersteuning worden afgewacht. Het rapport zou in december 2016 beschikbaar moeten zijn.

2. SD2: Armoede op een effectieve manier bestrijden

2.1. Voeren van een structureel participatief armoedebestrijdingsbeleid

Om armoede op een effectieve manier te bestrijden voert Vlaanderen een participatief armoedebestrijdingsbeleid met structurele maatregelen voor elk van de grondrechten. In het kader van de actualisatie en de bijsturing van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding zijn er drie werkgroepen opgestart: Sociale Correcties, Toegankelijkheid van Dienstverlening, en Beeldvorming en Vorming. Er gebeurde al een eerste actualisatie van actiefiches. De projecten ter preventie van uithuiszetting in de private huurmarkt zijn verlengd tot eind 2016. Dat komt in 2017 onder de bevoegdheid van minister Jo Vandeuren, maar werd nu nog gefinancierd vanuit Armoedebestrijding.

Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding wordt tegen april 2017 geëvalueerd. Vanaf 2017 worden de projecten ter preventie van uithuiszetting in de private huurmarkt door de minister van Welzijn geoptimaliseerd en verankerd in het takenpakket van de CAW's. Het wordt een onderdeel van de omvattende aanpak tegen dak- en thuisloosheid.

2.2. De toegang tot voldoende en gezonde voeding voor mensen in armoede garanderen

De toegang tot voldoende en gezonde voeding wordt onder andere gegarandeerd door de hefboomprojecten die gezonde voeding bereikbaar maken voor iedereen, en door het distributief model voor gezonde voeding, wat ook een hefboom is voor sociale activering. Die projecten worden verder opgevolgd. Het overleg over Sociaal aan de slag met voedselverlies en voedselhulp is gestart. Daarmee wordt het engagement ingelost dat werd aangegaan in het kader van de ketenroadmap Voedselverlies. Het expertisecentrum Sociaal aan de slag met voedselverlies wordt ondersteund. Tweeëntwintig projecten kregen middelen om gezonde en betaalbare maaltijden gekoppeld aan integrale gezinsondersteuning aan te bieden, beter bekend als 1 euromaaltijden. De subsidies daarvoor bedragen ongeveer 1,7 miljoen euro.

De minister zal de voortgang van de hefboomprojecten en het distributief model verder opvolgen en evalueren. Het expertisecentrum wordt verder ondersteund. De 1 euromaaltijden worden voortgezet. Gezinnen zullen worden gemotiveerd om aan die maaltijden deel te nemen, vooral omdat er integrale gezinsondersteuning aan gekoppeld is, zoals huistaakbegeleiding en opvoedingsondersteuning.

Als projecten de doelen niet halen, zal er naar de redenen worden geïnformeerd. Indien nodig, zullen projecten worden stopgezet, zodat er andere kunnen worden gefinancierd. Het overleg over Sociaal aan de slag met voedselverlies en voedselhulp, dus eigenlijk over het sociaal herverdelen van voedseloverschotten en voedselhulp, wordt aangegrepen om knelpunten en opportuniteiten te identificeren en oplossingen uit te werken. De voornaamste hinderpalen die nu al bekend zijn, liggen op het vlak van logistiek en fiscaliteit, zoals de mogelijkheid om de btw te kunnen terugvorderen bij schenkingen aan sociale organisaties. Ook de schaal-grootte zorgt voor problemen.

2.3. Participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede versterken

Het versterken van de participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede, is altijd een strijdpunt van de minister geweest. Heel wat armoedeorganisaties zeggen terecht dat de Vlaamse overheid een voorbeeld moet stellen, door zelf mensen die in armoede leven, tewerk te stellen. De administratie heeft een opgeleide ervaringsdeskundige in armoede aangeworven.

Het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg heeft de opdracht gekregen een kader voor participatief beleid uit te werken. Er werden negentien projecten geselecteerd in de projectoproep Bruggen tussen sport en jeugdwerk en kinderen in armoede. Die krijgen samen afgerond 860.000 euro. Daarmee worden onder meer lidgelden, kampgelden en uitrusting van kinderen in armoede deels betaald.

Met het project Jouw Sleutel kunnen mensen in armoede gratis een concert van het Klarafestival bijwonen, met een voor- en natraject voor duurzame cultuurparticipatie. Volgend jaar gaat het festival door op 12 maart 2017. De gegevens van wie deelneemt, zullen worden geregistreerd door de betrokken lokale besturen, waarna er contact wordt genomen, zodat een natraject kan worden verzekerd.

De werkgroep Toegankelijkheid van Dienstverlening zal organisaties screenen op hun toegankelijkheid.

De minister zal het project Jouw Sleutel voortzetten, in samenspraak met de nieuwe lokale besturen. Ook de negentien projecten over vrijetijdsparticipatie worden via het Lerend Netwerk verder ondersteund: Antwerpen, Duffel, de Vlaamse Atletiekfederatie, Nieuwpoort, De Panne, Genk, Aarschot, de VGC, Lier, Menen, Sint-Niklaas, Mortsel, Boom, De Haan, vzw Jeugdprogrammatie, RIMO Limburg vzw, ARKTOS vzw Limburg, Herenthout en LEJO vzw krijgen elk maximaal 50.000 euro. De werkgroep Toegankelijkheid zet zijn werkzaamheden gestaag verder. Zo zal een instrument worden ontwikkeld om diensten toegankelijker te maken voor mensen in armoede. Een checklist, opgesteld door Samenlevingsopbouw in samenwerking met Caritas, maakt het voor organisaties mogelijk om te bepalen hoe ze scoren op de zogenaamde vijf B's: betaalbaarheid, beschikbaarheid, bruikbaarheid, begrijpbaarheid, bereikbaarheid, waarop ze maatregelen kunnen nemen om hun werking toegankelijker te maken.

Om kinderen, jongeren en ouders sterker te maken, wordt wetenschappelijk onderzoek gevoerd naar informele netwerken: welke zijn er; wat is hun rol; hoe kunnen ze versterkt worden. De projecten voor preventieve gezinsondersteuning krijgen verder de klaverbladfinanciering, onder meer van Armoede en Sociale Economie. Het project Wie Online werkt aan e-inclusie van mensen in armoede door hen te begeleiden in vijftientig computerruimtes. Er zal worden nagegaan hoe Wie Online kan worden verbeterd, bijvoorbeeld met expertise van iMinds en andere partners.

Kind en Gezin zal een open oproep voor projecten preventieve gezinsondersteuning lanceren. Daarbij zal de focus liggen op resultaten, integrale werking en het

lokale netwerk. Die invalshoek zorgt ervoor dat de projecten meer preventief dan curatief worden. Voordien konden enkel gezinnen met minimum één kind jonger dan zes jaar er beroep op doen. De leeftijdsgrens wordt nu drie jaar, maar ook aanstaande gezinnen kunnen deelnemen.

De minister ziet ook heil in groeitrajecten, die mensen begeleiden om zelf actie te ondernemen, maar ze ook toeleiden naar opleidingen en welzijnsvoorzieningen, zoals kinderopvang en kleuteronderwijs. De minister geeft het voorbeeld van educatieve programma's die ouders helpen zelfredzaam te worden. De uitkomst van het wetenschappelijk onderzoek naar informele netwerken zal worden opgevolgd. Omdat het sociaal netwerk van mensen in armoede vaak beperkt is, wil de minister hun netwerken versterken.

3. SD3: Ondersteunen van het beleid met geïntegreerd bestuur

3.1. Engagement van de Vlaamse Regering inzake armoedebestrijding

De Vlaamse Regering engageert zich om vanuit de gemeenschappelijke visie op armoedebestrijding effectieve maatregelen te nemen om de armoede in Vlaanderen te voorkomen en te bestrijden. Alle ministers hebben op basis van de gedeelde visie in het VAPA, acties tegen armoede opgenomen in hun beleidsbrief. Het kabinet van de minister heeft daar nauwlettend op toegezien. Het VAPA werd ook bijgestuurd.

Samen met het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg wordt het proces van actualisatie en bijsturing gevoerd.

Als coördinerend minister heeft Liesbeth Homans toegezien op de dossiers van de armoedetoetsen, de automatische toekenning van rechten, de proactieve dienstverlening, het participatief handelen en de correcte beeldvorming. De gesprekken en werkgroepen die in het kader van de voortgangsrapportage werden opgestart, worden voortgezet. De minister is overtuigd van de degelijkheid en het nut van een werkinstrument als het VAPA, hoewel het de armoede niet uit de wereld zal helpen. Het is echter geen statisch document. Op basis van resultaten en bevindingen moet het steeds worden aangevuld. Het plan van aanpak voor actualisatie en bijsturing is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het proces wordt afgerond tegen april 2017, conform artikel 4 van het besluit van de Vlaamse Regering Armoedebestrijding.

De minister betreurt dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie nog niet is ingegaan op een uitnodiging tot overleg, verstuurd op 27 juni 2016. Op 21 september 2016 werd een herinnering gestuurd. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie heeft nog steeds geen armoedeplan opgesteld, terwijl de Vlaamse Regering dat al een jaar na haar aantreden deed. Die elementen doen bij de minister vragen rijzen of Brussel de armoedebestrijding wel serieus neemt.

3.2. Dynamiseren van het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg

Het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg is een goede overlegstructuur, maar kan dynamischer. Er werd bij de aandachtsambtenaren geïnformeerd naar de redenen waarom ze niet aan het overleg deelnamen, en daarvoor werden dan oplossingen gezocht. Ook werden ze beter geïnformeerd over hun taken. Voorts waren er werkgroepen over beleidsdomeinoverschrijdende thema's. De minister neemt zich voor om toe te zien op de werkgroepen, maar ook op de aandachtsambtenaren, opdat ze blijvend tijd investeren in het overleg.

3.3. Inzetten op verbinding en netwerken

In het Interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, dat getrokken wordt door een federale instantie, is Vlaanderen vertegenwoordigd in het beheerscomité en de begeleidingscommissie. Voorts is er het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU2020, dat zich onder meer buigt over het nationale plan tegen kinderarmoede. De minister vernoemt ook nog het overleg met de federale staatssecretaris voor Armoedebestrijding, de lerende netwerken lokale kinderarmoedebestrijding, en het wetenschappelijk onderzoek over de regierol van lokale besturen. Dat onderzoekt hoe de lokale besturen die rol vervullen, welke actoren betrokken zijn, welke instrumenten worden gehanteerd, welke knelpunten er zijn, en welke beleidsaanbevelingen eruit te distilleren zijn.

Het Interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede blijft een belangrijke partner. Het initiatief voor een interministeriële conferentie Integratie in de maatschappij ligt bij het Waalse Gewest en de Duitstalige Gemeenschap, maar Vlaanderen zal zeker niet nalaten eraan deel te nemen. Naast het louter formele overleg met federaal staatssecretaris Sleurs, zijn er geregeld informele contacten met haar, en ook met andere kabinetten. De lerende netwerken over de lokale kinderarmoedebestrijding worden voorgezet. De minister gaat aan de slag met de resultaten van het wetenschappelijke onderzoek over de lokale regierol.

3.4. Evalueren en actualiseren van de regelgeving inzake armoedebestrijding

Het armoedebeleid moet dynamisch zijn, en monitoren en bijsturen waar nodig. De voorbereidingen voor de evaluatie en actualisatie van het Armoededecreet zijn gestart. Daarbij wordt rekening gehouden met de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek en de armoedetoets. De minister zal dit onderdeel grondig doorpraten met minister Jo Vandeuren.

De minister creëert gunstige voorwaarden voor een participatief armoedebestrijdingsbeleid. Daartoe hebben de organisaties van het Verticaal Permanent ArmoedeOverleg al enkele initiatieven genomen, zoals een dossier over de inkanteling van de OCMW's. Ook de conceptnota Private Huur en de actualisatie van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding komen aan bod. Voor de bevoegdheid Wonen is dat gepland op 8 december 2016, voor andere beleidsdomeinen moet er nog een datum worden bepaald. De minister heeft haar collega-ministers ook geïnformeerd over de decretale verplichtingen en de tips voor een goed permanent armoedeoverleg. Het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg zal toezien op het Verticaal Permanent ArmoedeOverleg in alle beleidsdomeinen en zal beleidsdomeinoverschrijdend verticaal overleg aanmoedigen.

3.5. Voeren van een efficiënt en onderbouwd armoedebestrijdingsbeleid

Het voeren van een efficiënt en onderbouwd beleid is gestoeld op kennisontwikkeling en -kruising, monitoring en evaluatie van armoede en het armoedebestrijdingsbeleid. De minister somt volgende realisaties op: het wetenschappelijk onderzoek naar de rol van informele netwerken, het wetenschappelijk onderzoek naar de regierol van lokale besturen, de jaarlijkse update van de Armoedemonitor aan de indicatoren van de Studiedienst van de Vlaamse Regering Armoede; de opname van de armoede-indicatoren in de nieuwe gemeentemonitor. Uit elk onderzoek zullen conclusies worden getrokken. Er komt een nieuwe Armoedemonitor. De middelen voor wetenschappelijk onderzoek zullen beleidsrelevant worden aangewend.

III. Algemene bespreking van de uitgavenbegroting en de beleidsbrief Armoedebestrijding

1. Standpunt van Tine van der Vloet

Tine van der Vloet vraagt hoe rechthebbenden geïnformeerd worden en wat de rol van de lokale besturen daarin is. Hoe denkt de minister te werven voor de 1 euro-maaltijden die vooral in grotere gemeenten moeilijk liggen. In kleinere gemeenten zijn de afstanden minder groot en kan het lokaal bestuur allicht korter op de bal spelen.

Toegankelijke diensten zijn een teer punt voor de doelgroep. Alleen nog maar het lezen van informatie is voor sommigen moeilijk. Het is goed dat de minister dat ook dit jaar ter harte neemt.

Weet de minister al welke initiatieven ze zal nemen om de informele netwerken te versterken? Is de minister net als de spreker overtuigd van de kracht van de buddywerking en zal ze die projecten blijven steunen en zelfs uitbreiden? De lokale regierol is belangrijk. Heeft de minister al voorbeelden van hoe ze die rol nog meer in de verf zal zetten?

2. Standpunt van Bart Van Malderen

Bart Van Malderen merkt op dat de minister bijna de hele beleidsbrief heeft voor-gelezen, wat volgens hem iets zegt over de omvang ervan. Is de minister er eerlijk van overtuigd dat ze met deze voorstellen de doelstelling inzake armoedebestrijding uit het Vlaamse regeerakkoord, namelijk de halvering van de kinderarmoede tegen 2020, zal halen? Hij vond het moeilijk in de beleidsbrief hefbomen te vinden die dat mogelijk maken, hoewel hij gelooft dat de minister oprecht haar best doet, onder meer in het activeren van haar collega's. Voortgangsrapporten, audits, inventarissen staan er genoeg in, maar dat zegt niets over de inhoud van het beleid. Er valt ook weinig commentaar bij te geven: hoe kan iemand nu tegen bijvoorbeeld een inventaris zijn?

Nochtans start de minister eerlijk met de omgevingsanalyse en correcte cijfers over een neergaande trend. Dat de grootste hefbomen om armoede te bestrijden, federale bevoegdheden zijn, klopt helemaal. De sociale zekerheid is de buffer tegen armoede voor 60 percent van de bevolking, maar dat was het vorige regeerperiode ook. Bart Van Malderen roept iedereen op om elkaar niet langer de zwarte piet toe te schuiven en er samen de schouders onder te zetten. Armoede en armoedebestrijding, zijn ook het resultaat van externe factoren waar de Vlaamse minister geen vat op heeft: vluchtelingenstromen, de tertialisering van de arbeidsmarkt, uitrafelen van het sociale weefsel, de gezinsverdunning enzovoort. Toch heeft het regeringsbeleid wel degelijk een invloed, zowel het federale als het Vlaamse. De spreker ziet dan ook veel wat hem zorgen baart.

Voorkomen dat mensen in armoede en in sociale uitsluiting terechtkomen, is een doel dat elk parlementslid deelt. Maar wat baat een inventaris zonder acties? Bart Van Malderen vraagt de minister dan ook een lijst van alle acties. Zij die in het VAPA al zijn opgesomd, hoeven niet opnieuw te worden opgesomd.

De pragmatische aanpak in onderwijs heeft ertoe geleid dat heel wat mensen de weg gevonden hebben naar een studiebeurs. Vorige regeerperiode werd de aanzet gegeven tot de huidige werkwijze: als de overheid over voldoende gegevens beschikt, wordt de studiebeurs automatisch toegekend. Ook bij huursubsidies kan het anders en sneller: de huursubsidie effectief uitkeren en later in een bezoek

het ongeschikt of onbewoonbaar verklaard zijn van de oude woning controleren, samen met het conform zijn van de nieuwe huurwoning.

Sommige ministers voeren de armoedetoets getrouw uit, andere zijn hardleers. Ingrijpen op loonvorming en op een statuut heeft een invloed op armoede. Het is dan ook onbegrijpelijk dat een partijgenoot van de minister geen armoedetoets laat uitvoeren op zijn plannen met werkervaring. Het is niet omdat werk belangrijk is in de strijd tegen armoede, dat elke aanpassing in die regels een positieve invloed heeft. Maar het is evenmin zo dat iets positief, niet nog positiever kan. Dat een minister niet tot een armoedetoets gedwongen kan worden, is helaas een lacune in het decreet. Om die reden zal sp.a een conceptnota indienen die de minister tot inspiratie kan dienen om de regels sterker te maken. Een tweede lacune is dat een armoedetoets op de begroting niet mogelijk is. Dat is niet nodig voor de volledige begroting, maar wel op bepaalde relevante onderdelen of clausules.

Parlementaire vragen over VAPA-dossiers worden steevast door alle ministers afgedaan met een verwijzing naar een inventaris en evaluatie die bezig is. Het is zelfs zo erg dat de parlementsleden niet eens weten welke dossiers er zijn. Een actieplan moet dynamisch zijn, maar dat mag geen excuus zijn om niet te antwoorden op parlementaire vragen. Dat zit het parlementslid bijzonder hoog, hij heeft er de parlementsvoorzitter al op aangesproken.

Uiteraard zijn er ook positieve ontwikkelingen, bijvoorbeeld Sociaal aan de slag met voedselverlies. Hoe staat het met het overleg met het federale niveau over de fiscale hinderpalen en met het overleg met staatssecretaris Elke Sleurs over haar actieplan Armoede? Hoeveel keer kwam de interministeriële conferentie Armoede in 2016 al samen? Het is niet omdat Vlaanderen geen voorzitter is, dat het niet kan aandringen op een vergadering ervan.

Schaalgrootte kan bij voedselverdeling en de sensibilisering errond voor problemen zorgen. Vele kleine lokale projectjes kunnen echter hetzelfde effect hebben als één groot gebiedsdekkend project. Het project Jouw Sleutel is als methode interessant, maar wat is het bereik? Is het bijwonen van één concert door een kansarme wel een voldoende grote ambitie? In de sociaal-culturele sfeer is het zowat het enige project binnen de enge bevoegdheid van de minister.

Behalve een verschuiving van 3000 euro voor algemene coördinatie, wijzigt niets in de begroting Armoedebestrijding. Dat is niet eens genoeg om de indexering te dekken. Denkt de minister oprecht dat ze met dit geld haar doelstelling zal halen?

Bart Van Malderen heeft nog vragen die hij schriftelijk aan de minister zal voorleggen. Indien de commissie hiermee akkoord gaat kunnen de antwoorden van de minister op deze vragen als bijlage bij het commissieverslag worden opgenomen (zie bijlage 2).

3. Standpunt van An Moerenhout

An Moerenhout verwijst naar de aandacht van de pers voor de stijgende kinderarmoede. De kinderrechtencommissaris vroeg eveneens om er actie tegen te ondernemen.

De groep die het sterkst stijgt in armoederisico, zijn de eenoudergezinnen, maar ook hierin zijn de kinderen de dupe. De minister schrijft zelf dat de leeftijd tussen nul en drie jaar beslissend is voor intellectuele, emotionele en sociale vaardigheden en dus belangrijk om de armoedespiraal te doorbreken. Die conclusie wordt door wetenschappelijk onderzoek gestaafd. Het verwondert An Moerenhout dan ook dat veel maatregelen vooral gericht zijn op gezinnen met kinderen ouder dan drie jaar: de 1 euromaaltijden, de huiswerkbegeleiding, de steun voor deelname aan het

verenigingsleven. Dat bij de nieuwe oproepen voor projecten preventieve gezinsondersteuning, de leeftijdsgrens lager wordt, is in die zin dan ook positief. Andere maatregelen moeten worden onderzocht op mogelijke aanpassingen die ervoor zorgen dat jonge kinderen er meer van kunnen genieten.

Komt er een armoedetoets op de resultaatsverbintenis van de taalkennisvereiste? Zo ja, wat is de stand van zaken?

De KU Leuven stelt een nieuw systeem van kinderbijslag voor die de kinderarmoede halveert. Hoe staat het met de armoedetoets op de kinderbijslag?

Het is positief dat de minister een lokale armoedetoets zal steunen. Kan daar meer informatie over worden verstrekt? Dat de minister meer lokaal armoedebeloid wil, kwam ook vorig jaar al ter sprake. Het Rekenhof waarschuwde toen dat bij gebrek aan middelen, de lokale besturen als eerste in hun (kinder)armoedebestrijding zouden snoeien. Kortom, meer lokale bevoegdheden is een goed idee, maar de middelen moeten volgen. De VVSG moet van de minister de drempels tot onderbenutting van lokale rechten in kaart brengen. Wat is het traject, de doelen en de timing?

Kan er al meer informatie worden gegeven over de evaluatie en eventuele wijziging van het Armoededecreet? Zal de timing van begin 2017 worden gehaald? Welk deel van het traject valt onder minister Vandeuren, welk onder minister Homans?

Het inventariseren van de sociale correcties is goed, maar beleidsvoorstellen voor automatische toekenning ervan zijn beter. Het voorstel van Bart Van Malderen voor een automatische uitbetaling van de huursubsidies lijkt zeer valabel. Hopelijk wil de minister deze mogelijkheid onderzoeken. Naast de automatische toekenning van sociale correcties zijn er nog andere opties. De Vlaamse Woonraad wijst erop dat de helft van de rechthebbenden de subsidies niet aanvraagt, om tal van redenen: omdat ze brieven niet terugsturen, omdat ze bepaalde aspecten niet begrijpen enzovoort. De vereenvoudiging van administratieve procedures is op zich al een oplossing. An Moerenhout kijkt dan ook uit naar de voorstellen van de werkgroep Sociale Correcties.

4. Standpunt van Cindy Franssen

Cindy Franssen verwijst naar de opmerking van het Rekenhof dat de Vlaamse overheid bij de bijsturing van het VAPA in 2017 elke actie concreet moet budgetteren, voldoende smart moet formuleren en koppelen aan een operationele doelstelling. Zij is tevreden dat de minister als bijlage bij de beleidsbrief al een antwoord formuleert en de collega-ministers vroeg om hiermee rekening te houden.

De minister wil bekijken hoe lokale besturen kunnen worden ondersteund in de strijd tegen onderbescherming. Wordt dit meegenomen in de uitwerking van het nieuwe decreet Lokaal Bestuur of bij de herziening van het decreet Lokaal Sociaal Beleid?

Een aantal hefbomen om armoede te bestrijden zitten inderdaad op het federale niveau: sociale zekerheid, fiscaliteit, gezondheidszorg, inkomensongelijkheid, vermogensongelijkheid. Toch is het mogelijk herverdelend effect van maatregelen op deze domeinen een belangrijke parameter voor het bestrijden van armoede.

Actoren die over voldoende kennis beschikken, worden best zo vroeg mogelijk betrokken bij de voorbereidende beleidsprocessen. De minister verwijst dan ook vaak naar overleg met het middenveld en werkgroepen, maar op basis van welk perspectief of welke criteria worden zij al dan niet geselecteerd bij het beleidsvoor-

bereidend werk? Is het mogelijk om dit expliciet te motiveren als een dergelijke beslissing wordt genomen?

Bij de vorming van ervaringsdeskundigen is de opvolging en begeleiding belangrijk. Het uitzicht op jobzekerheid kan een bijkomende motivator zijn die niet uit het oog mag worden verloren.

Vooraf bij armoedebestrijding is de terugkoppeling naar andere beleidsniveaus zeer belangrijk. Daarom was het interessant dat tijdens de hoorzitting over armoedebestrijding in Vlaanderen, die op 20 oktober 2016 in de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen werd georganiseerd, ook het standpunt van het Steunpunt tot bestrijding van armoede werd gehoord (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 994/1). Daartegenover staat dat de interministeriële conferentie Integratie in de maatschappij nog niet is samengekomen. De minister stelt dat het initiatief voor de samenroeping bij het Waalse Gewest en de Duitstalige Gemeenschap ligt, maar kan de minister hierin geen actieve rol spelen? Is er al zicht op de federale plannen inzake armoedebestrijding en op het interfederale Kinderarmoedeplan?

IV. Antwoorden van de minister en reactie van de commissieleden

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat zij enkel de vragen zal beantwoorden van commissieleden die ook tijdens de beantwoording nog aanwezig zijn. De andere antwoorden zullen schriftelijk ter beschikking worden gesteld en worden als bijlage opgenomen in dit verslag.

1. Strijd tegen onderbescherming

De minister verwijst naar de vraag van Tine van der Vloet of er in de strijd tegen onderbescherming ook proactief wordt geïnformeerd, en wat de rol is van de lokale besturen. De minister wijst op al bestaande instrumenten als de Rechtenverkenner en de Interbestuurlijke Producten- en Dienstencatalogus. In de verschillende projectoproepen wordt hier ook steeds aandacht aan geschonken. Zo wordt het outreachend werken van diensten gestimuleerd, om proactief te informeren bij de projecten over bijvoorbeeld de 1 euromaaltijden.

2. Initiatieven om deel te nemen aan de 1 euromaaltijden

Er is een grote diversiteit in de 22 lopende projecten die telkens inspelen op de lokale en specifieke situatie. De lokale besturen werken dan ook vaak verschillend om de mensen te motiveren om aan deze 1 euromaaltijden deel te nemen. In de eerste plaats moet worden gezocht naar een laagdrempelige locatie of een vertrouwde buurt waar de doelgroep al aanwezig is. Een sociaal restaurant is daarbij toegankelijk voor iedereen, al verschilt de te betalen prijs voor een maaltijd wel afhankelijk van de persoonlijke situatie waarin iedereen zich bevindt. Deze brede toegankelijkheid is belangrijk voor het diversifiëren van de sociale contacten, en mensen in armoede uit hun isolement te halen.

Bepaalde lokale besturen zetten ook sterk in op het ondersteunen van de mobiliteit om geïnteresseerden ook werkelijk naar de plaatsen te kunnen brengen waar ze van een goedkope maaltijd kunnen genieten. Voor grote landelijke gemeenten is dit een belangrijke factor.

Lokale besturen zetten vaak ook in op het kindvriendelijk maken van bepaalde locaties, waardoor het project interessant wordt voor gezinnen. Een speelhoek en huistaakbegeleiding zijn hierbij interessante aspecten. Mensen uit het middenveld, zoals werknemers van OCMW's, CAW's of van samenlevingsopbouw, kunnen mensen in armoede ook rechtstreeks aanspreken om deel te nemen aan de 1 euromaaltijden.

3. Lokale regierol bij het inzetten op verbindende netwerken

De minister deelt mee dat zij in de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid al toelichting gaf over de rol van lokale besturen bij het inzetten op lokale netwerken. In de Commissie voor Wonen, Armoedebelief en Gelijke Kansen werden ook de projecten voor intergemeentelijke samenwerking toegelicht rond woonbegeleiding, dat onder de bevoegdheid valt van minister Vandeuren. Binnenkort wordt ook een onderzoek gegund om lokale besturen handvaten aan te reiken over hoe zij invulling zouden kunnen geven aan een armoedebestrijdingsbeleid en wat hun regierol hierin zou kunnen zijn. Dit zou moeten leiden tot concrete beleidsaanbevelingen die lokale besturen zouden moeten helpen om een steeds sterker lokaal armoedebestrijdingsbeleid te kunnen voeren. De minister is ervan overtuigd dat de meeste lokale besturen echt wel inzetten op het bestrijden van armoede, maar het aanreiken van extra kennis en goede voorbeelden kan nog meer stimulerend werken.

In elke projectoproep die de minister lanceert, wordt een koppeling gemaakt met de integrale gezinsondersteuning. Dat geldt voor de oproep voor de 1 euromaal-tijden in 2015, de oproep voor het toegankelijk maken van sport- en jeugdwerk voor kinderen in armoede in 2016, de oproep voor preventieve gezinsondersteuning die zopas werd gelanceerd, en voor toekomstige projecten. De minister laat die projecten ook indienen met de verplichte betrokkenheid van een lokaal bestuur, wat belangrijk is voor de lokale verankering en het efficiënt opnemen van de regierol van het lokale bestuur.

4. Ontwikkelen van informele netwerken

De minister vindt de huidige werking van ArmenTekort in Antwerpen een interessant voorbeeld van het ontwikkelen van informele netwerken via buddywerking en het betrekken van vrijwilligers bij het bestrijden van armoede. Toch ontbreekt het nog aan gefundeerde wetenschappelijke inzichten. Daarom zal de minister eind 2016 een wetenschappelijk onderzoek gunnen naar het ontwikkelen van informele netwerken in de strijd tegen armoede. Het onderzoek zal een jaar duren en moet resulteren in een inzicht in de kritische succesfactoren om tot een versterking van het informeel persoonlijk netwerk van mensen in armoede te komen. Ook de identificatie met effectieve modellen is daarbij belangrijk. Deze inzichten moeten worden meegenomen in de beleidsaanbevelingen en de implementering van bepaalde modellen in het beleid.

In elk geval moeten een aantal onderzoeksvragen worden beantwoord: waar staan we vandaag, wat is de definitie van de gebruikte concepten, methodieken en praktijken, wat is de verhouding tussen informele en formele netwerken, welke rol spelen informele netwerken in armoedebestrijding, wat zijn de ervaringen van professionals, vrijwilligers en mensen in armoede zelf, en volgens welke modellen en onder welke randvoorwaarden kan informele netwerkversterking voor mensen in armoede worden gerealiseerd.

DEEL III. BELEIDSDOMEIN GELIJKE KANSEN

I. Toelichting van de uitgavenbegroting 2017 en de beleidsbrief Gelijke Kansen 2016-2017

Minister *Liesbeth Homans* geeft als inleiding een algemeen overzicht van de verschillende domeinen waarop het gelijkekansenbeleid actief is. Het bestrijdt achterstellingsmechanismen en discriminatie op basis van Gender, Seksuele Identiteit, Handicap en Toegankelijkheid, met aandacht voor de kruispunten tussen deze mechanismen. Andere achterstellingsmechanismen worden expliciet opgenomen binnen andere beleidsdomeinen: etniciteit zit bijvoorbeeld binnen de bevoegdheid van minister Homans zelf als minister van Inburgering en Integratie. Leeftijd komt sterk aan bod binnen Welzijn en Jeugd. Daarom zijn deze specifieke gronden binnen het Gelijkekansendecreet en het gelijkekansenbeleid nooit in uitvoeringsbesluiten omgezet.

Gelijke Kansen werkt met een tweesporenbeleid, met zowel een functioneel als een horizontaal beleid. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met middenveldorganisaties, door structurele en projectmatige financiering van organisaties als RoSa, GRIP, Belgian Pride, en door regelmatig met hen in overleg te treden.

Indien het zinvol is, worden in het kader van het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenplan ook nog andere organisaties gefinancierd, die niet specifiek in het overleg binnen het gelijkekansenbeleid zijn betrokken. Het betreft bijvoorbeeld Fevlado, voor personen met gehoorbeperking, en de Brailleliga voor personen met een visuele beperking.

Het gelijkekansenbeleid hanteert drie strategische doelstellingen die de minister verder zal toelichten: een samenleving waar gelijkwaardigheid, gelijke kansen en respect centraal staan; volwaardige maatschappelijke participatie; en het bestrijden van discriminatie

1. SD1: Een samenleving waar gelijkwaardigheid, gelijke kansen en respect centraal staan

1.1. Een gelijkekansenperspectief in alle Vlaamse beleidsdomeinen

1.1.1. Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan

Gelijke Kansen is een gedeelde verantwoordelijkheid en vraagt een beleidsdomeinoverschrijdende en gecoördineerde aanpak. Dit vergt een dialoog met collega-ministers, die over het algemeen tamelijk vlot verloopt.

Het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan werd goedgekeurd op 15 juli 2016, na een breed ingewonnen advies van SERV, Vlor, Unia, en middenveldorganisaties, waarbij een uitgebreide terugkoppeling is voorzien begin 2017. Met de collega-ministers zal in het najaar een dialoog worden opgestart op basis van de verschillende adviezen, met het oog op de tussentijdse evaluatie en actualisering van de actieplannen begin 2018.

Aan de verschillende ministers werd gevraagd om een repliek op de adviezen te formuleren voor eind 2016. Per minister werd een overzichtsdokument overgemaakt waarin de verschillende adviezen zijn verwerkt. In de maanden nadien volgt overleg tussen Gelijke Kansen en de gevatte bevoegdheden om te kijken of en hoe nog tijdens de lopende legislatuur – en in kader van de actualisering van het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan eind 2017 – aan bepaalde aanbevelingen kan worden voldaan.

1.1.2. *Monitoring*

De Gendermonitor is een bestaand instrument dat grondig werd geëvalueerd en bijgestuurd door de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Er werd ook afstemming gezocht, met de Gender Equality Index van het Europees Instituut voor Gendergelijkheid. Deze index meet de gendergelijkheid van de Europese Unie en haar lidstaten.

Het verschil tussen beide indexen is dat de eigen Gendermonitor meer in de diepte gaat en dubbel zoveel indicatoren meet. Als het bijvoorbeeld over arbeid gaat, wordt in de Gendermonitor niet alleen betaalde arbeid in rekening gebracht, maar bijvoorbeeld ook mantelzorg, vrijwilligerswerk en huishoudelijke taken.

De minister spreekt liever van het monitoren van een beperking dan van een Handicapmonitor. Er werd een eerste aanzet aangeleverd van de indicatorenset voor een nulmeting. De Studiedienst van de Vlaamse Regering gaat hier verder mee aan de slag en voorziet als vervolg een 1-meting begin 2018, om te kijken hoe de cijfers evolueren. Het aanleveren van de eerste nulmeting was een lang en moeilijk proces.

1.2. Ingaan tegen stereotyperende beeldvorming

1.2.1. *De expertendatabank*

Uiteraard is een genuanceerde beeldvorming belangrijk in de strijd tegen achterstellingsmechanismen. Zo worden vrouwelijke milieutechnologen of mannelijke seksuologen bijvoorbeeld zelden opgevoerd. De expertendatabank bevat talrijke fiches van experts en organisaties die actief zijn rond gelijke kansen. De databank moet journalisten in de mogelijkheid stellen en ook stimuleren om mensen uit bepaalde aandachtsgroepen vanuit hun deskundigheid in de media te brengen, en niet vanuit een stereotiepe context.

1.2.2. *Clichékillers*

De Clichékillers is een wedstrijd voor bachelorstudenten journalistiek. Het opzet is dat studenten journalistiek op zoek moeten naar het verhaal achter de clichés. Ze moeten een sterke reportage uitwerken die getuigt van genuanceerde beeldvorming, gelinkt aan één of meer van de vijf wedstrijdthema's: Armoede, Gender, Handicap, Herkomst en Seksuele Identiteit. Er werden sinds de start van dit schooljaar debatten georganiseerd in alle deelnemende hogescholen onder leiding van juryvoorzitter Yves Desmet en ervaringsdeskundigen. Andere juryleden zijn Liesbeth Van Impe, Kris Hoflack en Geertje De Ceuleneer. Studenten hebben tot eind februari 2017 om hun werk in te dienen, en de reacties zijn zeer enthousiast. De te winnen prijs is een driedaagse naar Londen met rondleiding op de BBC.

1.2.3. *Theatervoorstelling Tiresias*

Tiresias is een theatervoorstelling voor leerlingen in het secundair onderwijs over beeldvorming en beperking. Mensen met een beperking worden actief betrokken en er worden gemengde voorstellingen georganiseerd met een deels blind en doof publiek. De voorstelling zal drie jaar lopen.

1.3. Wegwerken van bestaande ordeningsmechanismen

Gender is een maatschappelijk ordeningsmechanisme dat mannen en vrouwen stimuleert om bepaalde keuzes al dan niet te maken. Daarbij moet blijvend worden ingezet op de zogenaamde Genderklik, om stereotypering te voorkomen.

De website Genderklik.be wordt vernieuwd tot een informatief en ook interactief instrument. De website moet op een dynamische manier informatie bundelen en bezorgen aan al wie vragen heeft over Gender. De lancering is gepland eind 2017.

Er loopt ook een onderzoek naar het genderevenwicht binnen schoolteams in samenwerking met de minister van Onderwijs. De feminisering in het onderwijs is immers een hardnekkige tendens. Nochtans kunnen mannelijke leraars als rolmodel van groot belang zijn voor volgende generaties. Er worden focusgesprekken georganiseerd met mannelijke leerkrachten om een beter genderevenwicht in Vlaamse schoolteams te bereiken.

Het inzetten op de Genderklik impliceert ook het opvolgen en uitvoeren van het MEP-decreet. Dat beoogt meer evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de Vlaamse advies- en bestuursorganen door maximaal twee derde leden van hetzelfde geslacht toe te staan. Het tweede rapport werd op 18 november 2016 goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Er wordt een duidelijke verbetering van de resultaten vastgesteld. Het aantal organen dat voldoet aan het MEP-decreet stijgt van 59 naar 66 percent. De grijze zone van organen waarvan niet kan worden uitgemaakt of ze voldoen of niet, daalt aanzienlijk van 21 naar 13 percent. Minister Homans voldoet als enige minister voor alle organen die onder haar bevoegdheid vallen en die MEP-plichtig zijn. De problemen van het eerste MEP-rapport werden aangepakt. Het voorzitterscollege werd vóór het zomerreces formeel gemandateerd om toe te zien op optimale registratie in Vlaamse instellingen, organen en mandatendatabank. Er was ook een tussentijdse rapportage na het zomerreces voor collega-ministers, waardoor ontbrekende informatie nog tijdig kon worden opgeleverd voor de officiële rapportage.

1.4. Streven naar een geweldloze samenleving

1.4.1. *Focus op bepaalde vormen van gendergerelateerd geweld*

Er lopen twee projecten rond het sensibiliseren en voorkomen van vrouwelijke genitale verminking. Intact vzw maakt werk van juridische preventie en begeleiding van slachtoffers. GAMS vzw, de Groep voor de Afschaffing van vrouwelijke genitale verminking, zet co-bemiddelaars en rolmodellen in bij gemeenschappen waarbinnen vrouwelijke genitale verminking zich voordoet. Zij moeten preventie versterken en stigmatisering wegwerken.

Seksueel geweld op vrouwen en meisjes met beperking was recent nog in het nieuws. Er liep al eerder een onderzoek om inzicht te krijgen in de omvang en kenmerken van het probleem. Er wordt ook onderzocht wat bevorderende en belemmerende factoren zijn om seksueel geweld adequaat te signaleren en aan te pakken. Het onderzoek richt zich niet toevallig op vrouwen en meisjes. Onderzoek toont immers aan dat het misbruik op vrouwen en meisjes aanmerkelijk hoger ligt dan bij mannelijke slachtoffers. Het onderzoek werd opgestart in 2016. De resultaten worden opgeleverd midden 2017.

Er werd een nieuwe actielijn voor mannelijke slachtoffers van huiselijk geweld opgestart. Dat wil de strijd aangaan met de perceptie dat de slachtoffers van huiselijk geweld per definitie vrouwen zijn.

2. SD2: Volwaardige maatschappelijke participatie

2.1. Inzetten op algemeen welbevinden

2.1.1. Personen met een beperking

In overleg met het middenveld werd voor de inrichting van een beleidsparticipatieraad 350.000 euro vrijgemaakt. Er wordt ook gemikt op een pilootproject in 2017 met een eventuele structurele verankering begin 2018.

Het Steunpunt voor Inclusie wordt verder gefinancierd als laagdrempelig aanspreekpunt voor ouders en jongeren die inclusie nastreven, bijvoorbeeld binnen onderwijs en het werk.

Vlaanderen organiseert een rondetafel rond de uitvoering van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap. De bedoeling van de rondetafel is een stand van zaken op te maken over de uitvoering van het verdrag in het kader van de volgende VN-rapportering. Het kan ook input leveren voor een te ontwikkelen campagne rond mensenrechten en het IVRPH.

De minister wil ook een netwerk rond disabilitystudies opzetten dat bestaande onderzoeksnetwerken en onderzoekers rond disabilitystudies samenbrengt om blijvend op de hoogte te worden gehouden van relevante onderzoeksinformatie. Er zal met de verschillende onderzoeksinstellingen worden bekeken hoe een dergelijk netwerk in stand kan worden gehouden en verbeterd.

2.1.2. Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Questioning, Intersex

De focus van het beleid LGBTQI-light op het onderzoek naar interseksualiteit. Er wordt gepeild naar de leefsituatie van interseksuele personen in Vlaanderen. Eens het onderzoek afgerond, wordt bekeken welke concrete initiatieven kunnen worden opgezet. De resultaten worden in mei 2017 opgeleverd.

Het informerend instrument transgenderzorg is een tool voor medische professionals om minimale kennis en vaardigheden te ontwikkelen, zodat ze transgenderpersonen en hun omgeving gepast kunnen opvangen, informeren en indien nodig doorverwijzen.

De financiering van Transgenderinfopunt en Holebifoon wordt voortgezet, en er is een nieuwe informatieve brochure Watjes voor -12-jarigen. Dat is een brochure over holebiseksualiteit en transgenderisme op maat van kinderen jonger dan 12. De huidige Watjes zijn sterke informatieve publicaties, maar in de huidige vorm niet op maat van lagere schoolkinderen.

2.1.3. Kruispunt van etniciteit en LGBTQI

Er wordt bekeken welke acties mogelijk zijn. Concreet is de minister op zoek naar acties of projecten die de onderwerpen etniciteit en LGBTQI samenbrengen. Het LGBTQI-thema ligt bij bepaalde etnisch-culturele minderheden zeer gevoelig en is een zeer complex gegeven. In het Roze Huis in Antwerpen loopt een project met openlijke getuigenissen van migranten over de andersgeaardheid. De minister hoopt met dergelijke initiatieven op meer openheid in diverse gemeenschappen en religies. Het feit dat in de finale van Mister Gay Belgium 2016 iemand van Marokkaanse origine op de voorgrond trad, en hier ook openlijk over wilde spreken, was alvast een positief signaal als mogelijk rolmodel.

2.1.4. *Organisatie IDAHOT 2017*

België is in 2017 gastland voor het vijfde IDAHOT-Forum naar aanleiding van de Internationale Dag tegen Homo-, Trans- en Bifobie. Het is een twee- of drie-daagse conferentie met een ministerieel luik en een forum waar ngo's en beleidsmakers elkaar ontmoeten. Het is tevens gekoppeld aan een bijeenkomst van het Governmental Network of LGBT Focal Points, een internationaal netwerk van administraties.

2.1.5. *Oefening gelijkekansenmiddenveld*

De minister wil het middenveld beter afstemmen op de evoluerende realiteit. De beleidsnoden moeten beter worden gecommuniceerd en doorgesproken. De minister geeft een aantal voorbeelden. Wie werkt hoe, waaraan, met welk resultaat? Wat zijn eventuele hiaten of overlappingsen? Worden paradigmaverschuivingen en andere belangrijke veranderingen die zich voordeden in het Vlaamse gelijkekansenbeleid, gereflecteerd in de werking van het middenveld? Uiteraard loopt deze afstemming in een open dialoog met het brede middenveld. De oefening omvat een inhoudelijke blauwdruk met duidelijk omschreven taken, en wordt nog in 2016 opgestart.

2.2. *Toegankelijkheid*

Het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen heeft een eerste volledig werkjaar achter de rug. Daarbij lag de focus op de kernopdracht van toegankelijkheidsadvisering, het uniformiseren van haar dienstenaanbod en bekendmaking van de nieuwe naam en bijhorende huisstijl.

Het traject integraal en duurzaam lokaal toegankelijkheidsbeleid werkt aan een passend dienstenaanbod naar lokale besturen. Er is tevens een evaluatie van de stedenbouwkundige verordening, in verband met de regelgeving op de toegankelijkheid van publieke gebouwen. Het is een dubbele scope-evaluatie over de toepassing en inhoud van de regelgeving, met voorstellen tot bijsturing in functie van de resultaten.

Het concept 'Universal Design' werd in oktober 2016 bekendgemaakt met de campagne 'Wat geen enkele burger ooit zegt'. De campagne liep zeer breed op radio en sociale media om de ontoegankelijkheid van onze omgeving op een ludieke manier aan te kaarten. Er werd een eerste label 'toegankelijk kantoorgebouw' uitgereikt aan Vlaams Administratief Centrum te Leuven. Het label werd in samenwerking met het Facilitair Bedrijf ontwikkeld om de toegankelijkheid van de Vlaamse kantoorgebouwen in kaart te brengen en waar nodig verbeteracties aan te koppelen. De minister hoopt met eigen goede voorbeelden meer bewustwording over Universal Design te creëren bij toekomstige architecten en ontwerpen. Universal Design en toegankelijkheid gaan daarbij iets ruimer dan enkel het kunnen betreden van een gebouw. Alle faciliteiten in het gebouw moeten aan de toegankelijkheidsnormen beantwoorden.

Deadline 24 is een wedstrijd die in februari 2017 zal worden opgestart. Voor deze wedstrijd krijgen studenten 24 uur tijd om van een bepaalde omgeving of een bepaald gebouw een Universal Design te maken. Tijdens de week van Universal Design werden alle ontwerpopleidingen in Vlaanderen bezocht en werden studenten opgeroepen om deel te nemen.

De vernieuwingsoperatie van de databank Toegankelijk Vlaanderen moet de gebruiksvriendelijkheid van de databank verhogen. De vernieuwde databank moet operationeel zijn begin 2018.

Om het informatie aanbod over toegankelijkheid op te drijven worden vrijwilligers ingezet die door middel van gebruikerstests (light screenings) kleinschalige gebouwen gaan screenen. Dat maakt het meer kostenefficiënt en voor private opdrachtgevers aantrekkelijker. Inter zorgt voor een gepaste opleiding van deze vrijwilligers.

De Europese richtlijn Digitale Toegankelijkheid bepaalt dat website en mobiele applicaties van overheden voor iedereen toegankelijk moeten zijn. De minister plant de voorbereiding van de omzetting van deze richtlijn in samenwerking met het Agentschap Informatie Vlaanderen en de Vlaamse diversiteitsambtenaar. Naast een digitale ontwikkeling moet nog steeds worden ingezet op het behouden van niet-digitale procedures voor mensen die de aansluiting met het computertijdperk nog niet hebben gemaakt.

3. SD3: Bestrijden van discriminatie

3.1. Herziening van het Gelijkekansendecreet in functie van het Europees inbreukdossier en de federale evaluatieoefening van de non-discriminatie-wetten

Europa is het niet eens met de Vlaamse definitie van 'directe discriminatie' in het kader van de Europese Richtlijn houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten. Momenteel wordt een juridisch advies ingewonnen om het Gelijkekansendecreet aan te passen conform de richtlijn.

De federale non-discriminatieregelgeving wordt op dit moment geëvalueerd. Men verwacht nog eind 2016 hiermee te landen. Nadien wordt op Vlaams niveau bekeken of op basis daarvan de regelgeving moet worden aangepast.

3.2. Lancering van de sensibiliseringscampagne tegen discriminatie

De minister wil met een sensibiliseringscampagne inspelen op meer subtiele uitingen van vooroordelen die vaak de voedingsbodem zijn voor discriminaties en een grote impact hebben op slachtoffers. De campagne zal focussen op verschillende discriminatiegronden en wordt georganiseerd in samenwerking met de beleidsdomeinen Integratie en Inburgering.

II. Algemene bespreking van de uitgavenbegroting en de beleidsbrief Gelijke Kansen

1. Standpunt van Tine van der Vloet

Tine van der Vloet gaat in op het aspect toegankelijkheid en personen met een beperking. Het Steunpunt Gelijkekansenbeleid voerde tussen 2003 en 2012 een onderzoek naar acteurs met en zonder beperking. Er komt een vervolgdocumentaire in 2017. Is er na 2012 ook nog een analyse gebeurd van beeldvorming rond personen met een beperking?

Voor de voorbereiding van de oprichting van een beleidsparticipatieraad werd het uitgetrokken budget vermeld. Er worden ook een aantal pilootprojecten opgezet. Hoe gaat dat in zijn werk? Op wie zijn ze gericht?

In verband met de light screening inzake toegankelijkheid van kleinhandelszaken, horeca, parkeerplaatsen en dergelijke, antwoordde de minister al eerder dat het de bedoeling is om een uniforme methodiek over heel Vlaanderen te hanteren. Hoe ver staat het ermee? Hoe wil de minister de light screening promoten, zowel in gemeenten die al een eigen label hebben als in de andere? Een uniform label is

cruciaal om dezelfde toegankelijkheid te garanderen. Is er ook uniformiteit voor het label van toegankelijk kantoor? Het zou de bedoeling zijn om met belanghebbende organisaties uit de overheidssector en private sector onderzoek te doen naar haalbare initiatieven, om de bestaande infrastructuur op korte en middellange termijn te verbeteren. Zijn er al gesprekken gepland en worden er nog in 2016 concrete plannen gemaakt, of actiepunten naar voren geschoven?

2. Standpunt van Elke Van den Brandt

Elke Van den Brandt betreurt dat er inzake gelijkheidsbeleid geen specifieke uitvoeringsbesluiten worden gemaakt die gericht zijn op leeftijd of etnische achtergrond. Voor leeftijd wordt naar Welzijn verwezen, waar minister Jo Vandeuren met kinderopvang, ouderenzorg en jeugdhulp bezig is. Er zijn echter elementen die niet binnen Welzijn kunnen worden volbracht, zoals een leeftijdsvriendelijke gemeente, het goed inrichten van de open ruimte, voldoende rustbankjes inplanten enzovoort. Kortom, leeftijd omvat meer dan enkel welzijns-elementen. Ook etnische achtergrond kent verschillende aspecten. Zo is de status van een vrouw anders binnen de diverse gemeenschappen in Vlaanderen en dat moet worden aangepakt binnen het kader van gelijke kansen. 44 procent van de klachten bij Unia gaat over ras en etniciteit. Uitvoeringsbesluiten in die zin zijn dus wel degelijk van belang.

De beleidsbrief Gelijke Kansen geeft wel een goede visie op LGBTQI. Er hoeft derhalve geen diepgaand ideologisch debat te worden gevoerd. Het concept evolueert, er komen steeds meer nuances, en het beleid volgt.

Bij de toepassing van het MEP-decreet met evenredige vertegenwoordiging in raden van bestuur en adviesorganen, rijst de vraag of men ook niet over genderidentiteit moet praten. De man-vrouwbenadering moet misschien langzaam worden ingevuld voor een bredere benadering.

De beleidsbrief bevat heel wat cijfermateriaal en onderzoeksgegevens. Dat is uitstekend, maar botst met het opheffen van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid dat toch instond voor beleidsondersteunend onderzoek, en staat haaks op de wens van de minister om in een goede opvolging en gefundeerde monitoring te voorzien. Veel projecten zijn zeer positief te noemen en ook roldoorbrekend, maar de vraag is dan hoe dat in de totaalvisie past. De Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst onderstreept dat men de structuren moet aanpakken waarin personen worden geplaatst. Er moet echt worden ingezet op gelijke kansen en inclusie. De minister haalt wel een aantal relevante elementen aan, maar om de maatschappij te veranderen is een duidelijke visie nodig. De loopbaankloof zal bijvoorbeeld nooit met kleine maatregelen worden opgelost als de geesten niet veranderen.

Het middenveld krijgt een belangrijke plaats toebedeeld. Vele projecten komen van onderuit. Zo ondersteunt de minister de vzw GRIP die veel betekent voor mensen met een handicap. Ook het feit dat de minister het liever heeft over een beperking dan over een handicap is positief vanuit de visie dat beperking een gegeven is en handicap een hindernis. Mensen met een beperking ondervinden heel veel handicaps die moeten worden weggewerkt.

Er is geregeld sprake van overleg met de ministers van Werk, Onderwijs, Welzijn en Jeugd. Hoe structureel zijn deze horizontale overlegmomenten? Zij zijn belangrijk voor het mainstreamen van het gelijkheidsbeleid, zoals voor het gender-idee. Men moet ideeën uitwerken, maar er is ook een cel nodig die zich kan buigen over opvolging, om ervoor te zorgen dat alle onderdelen hun werk doen. Elke Van den Brandt was enigszins verontrust omdat de minister de genderproblematiek als een bijzonder complex probleem voorstelde, maar ze hoopt dat de minister haar collega-ministers kan meenemen in een krachtig beleid. De Vrouwenraad schreef

overigens een aantal commentaren over de toegankelijkheidsreflex en de gender-reflex.

Bijzonder is ook dat de minister over de gewestgrenzen heen kan overleggen om het beleid op Vlaams, federaal en Brussel niveau uit te dragen. Zo kan bijvoorbeeld de loopbaankloof op een breed draagvlak worden gekoppeld aan federale inzichten rond bijvoorbeeld tijdskrediet en deeltijds werken, en kan er consequent een gendertoets worden uitgevoerd. Ook de Vrouwenraad raadt aan dat als meet-instrument te hanteren.

Zijn de waardevolle projecten rond de Genderklik in te passen in de andere beleids-domeinen? Worden de bevindingen meegenomen in het debat rond de eindtermen, studiekeuzes enzovoort? Zijn de projecten in het beleid verankerd en kunnen ze mee evolueren met nieuwe inzichten?

De expertendatabank is een cruciale en handige tool om meer vrouwelijke experten in de media te brengen. Zo kan men iedereen meekrijgen in een meer diverse beeldvorming rond vrouwen. Het is vooral nodig om de journalisten eerst mee te krijgen in een bredere diversiteitsvisie over bijvoorbeeld jong-oud en man-vrouw, en om dit uit te dragen via radio- en televisieprogramma's. Het verontrust Elke Van den Brandt dat minister Sven Gatz de expertendatabank niet eens heeft vermeld toen hij bevraagd werd over de manier waarop vrouwen in de media en in duidingsprogramma's aan bod komen. In welke mate kan men die reflex dan van journalisten verwachten, als de mediaminister er zelf niet aan denkt? Hoe wordt de inhoud van de databank aangeleverd en onderhouden? En hoe kan het gebruik ervan en de inhoud worden versterkt?

De minister sprak met veel passie over het voorkomen van gendergerelateerd geweld. Het is goed dat ze een onderzoek wil opstarten. Er zijn immers nog tal van maatschappelijke fenomenen die onderschat worden, zoals misbruik in sportclubs. Child Focus heeft voor de minister van Welzijn in 2015 een onderzoek uitgevoerd naar meisjes met een beperking die in de prostitutie werden gelokt. Slachtoffers van tienerpooiers is een even groot probleem. Het is positief dat de minister dit wil aanpakken, maar een recente studie stelde een ruime aanvaarding vast van 'seks zonder toestemming', wat niet anders kan worden benoemd dan verkrachting. Het onderzoek bleek inhoudelijk voor verbetering vatbaar en in die zin kan het interessant zijn om via een verbeterde studie een juist beeld te krijgen over de acceptatie van seksueel grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van vrouwen, en vormen van verkrachting. Ziet de minister mogelijkheden om een ernstig onderzoek te laten uitvoeren?

3. Standpunt van Jelle Engelbosch

Jelle Engelbosch acht het zinvol dat de expertendatabank tegen het licht wordt gehouden. Hij ziet er liever wat minder experten in die weten waar de klepel hangt, dan meer die eigenlijk geen expert te noemen zijn. Het succes van een databank hangt integraal af van de mate waarin die correct wordt gebruikt. Zijn er cijfers ter beschikking? Het initiatief ten aanzien van studenten journalistiek is waardevol. Hoe wordt de databank bij hen aangebracht? Is er overleg over met de minister van Media?

Heeft de minister zicht op het succes van de gids *Opvallen en Rechtslaan*, over geweld op holebi's en transgenders, die in 2015 aan de hand van een workshop werd aangeboden? Zijn de workshops in trek?

Het is fijn dat de minister voor 2017 haar engagement aanhoudt voor de financiering van de *Holebifoon* en het *Transgenderinfopunt*. De minister erkent het belang van een gelijkheidskansenbeleid voor de groep LGBTQI, maar de inzet moet op lange

termijn worden volgehouden. In Europa heerst nog te veel de houding van 'pray the gay away', terwijl Vlaanderen toch al kan bogen op een sterke traditie van gelijke rechten en gelijke kansen. Vlaanderen legde hiervoor een stevig fundament met een sterk middenveld, expertise en een betrokken administratie, en moet zich internationaal blijven uitspreken voor gelijke rechten. De minister moet dat echter niet alleen doen. De andere ministers en in het bijzonder de minister-president kunnen dit mee uitdragen. Het Vlaamse regeerakkoord verwees immers naar de Yogyakartaprincipes.

Jelle Engelbosch dankt de minister voor haar inspanningen om, in goed overleg met de diverse beleidsniveaus het IDAHOT-forum voor de Internationale Dag Tegen Homofobie en Transfobie, in 2017 in Brussel te organiseren. Piet De Bruyn dringt al lang aan om in het Vlaamse gelijkekansenbeleid rekening te houden met intersekspersonen. Er werden intussen twee onderzoeken opgezet, in overleg met staatssecretaris Elke Sleurs. Jelle Engelbosch durft hopen op een Vlaams beleid dat concreet werk maakt van de uitbreiding van het gelijkekansenbeleid, het niet-discriminatiebeleid en het welzijnsbeleid naar die groep.

Als de context, de inzichten en de samenleving veranderen, kan beleid niet uitblijven en moet de verhouding tot het gelijkekansenmiddenveld worden herbekeken. De eerder toevertrouwde taken, opdrachten en middelen moeten worden doorgelicht. Dat het inschuiven van een aantal bevoegdheden van de provincies en lokale besturen bij het middenveld tot enige nervositeit leidt, is te begrijpen. De hervormingen moeten daarom in goed overleg met de betrokken organisaties worden doorgesproken, maar steeds in het licht van een kritische zelfevaluatie. Het tijdspad met een implementatie in 2018 moet in elk geval worden gevolgd.

De minister verwees naar een sensibiliseringscampagne tegen discriminatie in al zijn verschijningsvormen. Welke partners zijn betrokken bij ontwikkeling en uitrol? Wat is de timing?

4. Standpunt van Sabine de Bethune

Sabine de Bethune begint graag met een analyse van de beleidsbrief die vele interessante elementen bevat, analyses en informatie, maar die ook synthese mist. Kan de administratie meer aandacht besteden aan de som van alle vaststellingen? Er moet ook meer aan benchmarking worden gedaan. Zo meldt de Vrouwenraad dat België voor de Global Gender Gap Index terugvalt van de 19de naar de 24ste plaats. Die evolutie is relatief omdat het een afweging is tegenover landen die wel en sneller evolueren, maar toch geeft het een indicatie. Hetzelfde geldt voor de Europese Gender Equality Index. België doet het niet slecht, maar wordt wel voorbijgestoken door de meeste buurlanden en een aantal vooraanstaande lidstaten, maar evengoed door enkele groeilanden. Ook voor tewerkstellingskansen en effectieve tewerkstelling van personen met een beperking doet België het niet zo goed en komt onder het Europese gemiddelde, zowel in de privé-sector als bij de overheid. Dat kan doorgetrokken worden voor de LGBTQI-groep. Het zou ook interessant zijn om jaarlijks een stand van zaken te ontvangen over de invulling van de Yogyakartaprincipes. De minister onderschrijft die principes expliciet, maar wat met de opvolging, meting, benchmarking? Waar doet Vlaanderen het goed en waar niet? Waar trappelt men ter plaatse? Dergelijke informatie kan het beleid mee helpen sturen.

De bezorgdheid over de inhoud van het beleid en de concrete maatregelen ligt in dezelfde lijn. Er zijn veel initiatieven en maatregelen, en meestal gebeurt alles in samenwerking met het middenveld, met organisaties als partner, en met een intensieve samenwerking met de onderzoekswereld, universiteiten, experts enzovoort. De beleidsbrief mist echter de krachtlijnen en het geraamte van een door-

dacht beleid. Doorheen de mozaïek van maatregelen ziet men niet meer waarvoor het beleid eigenlijk staat.

Bij het begin van de legislatuur is duidelijk aangestipt dat de minister wilde werken aan de loon- en de loopbaankloof. Welk beleid wordt er in dat verband gevoerd? Er is geen coherente aanpak, ondanks de loonkloof van 22 percent, het feit dat te veel vrouwen deeltijds tewerkgesteld zijn, en de loopbaankloof en de pensioenkloof van ongeveer 40 percent. In de zorg wordt dan weer het grootste deel van de taken opgenomen door vrouwen. Het is ook niet de bedoeling om de rollen om te keren, maar her en der is er verandering. Het blijft echter een van de belangrijkste uitdagingen inzake gender, vrouwen en mannen.

De tijd van wettelijke discriminatie is gelukkig voorbij. Men is geëvolueerd naar een Gelijkekansendecreet met positieve acties, concrete initiatieven en sensibilisering. Maar dat is niet genoeg. De huidige inzet moet de feitelijke gelijkheid zijn, maar het Vlaamse beleid biedt hiervoor geen strategie. De loopbaanproblematiek van vrouwen, de zorgkloof en de relaties gezin en arbeid vergen een interfederale samenwerking tussen het Vlaamse en federale niveau, met een gezamenlijk meerjarentraject.

Met betrekking tot geweld op vrouwen heeft de minister wél een strategie uitgetekend. Het nationale actieplan tegen geweld op vrouwen slaat goed aan onder het dynamische leiderschap van federaal staatssecretaris Elke Sleurs. Vlaanderen participeert in het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, waar zeer degelijk werk wordt geleverd inzake de aanpak van geweld op vrouwen en andere kansengroepen. Men weet op welke lijn men staat, ook al worden niet altijd de gewenste resultaten bereikt. Men weet of er vooruitgang geboekt wordt of niet en zowel de strategie als het perspectief is duidelijk. De agenda is verruimd en het bestrijden van diverse vormen van geweld zit verankerd in een waaier van maatregelen. Men zit op een lijn met de aanbevelingen van de Raad van Europa, en ook Justitie werkt aan een strengere bestraffing van geweld op vrouwen. Een grote sensibiliseringscampagne zou iedereen hiervan bewust moeten maken: neen stelt seks zonder toestemming gelijk met verkrachting. Het beleid zit hier op het goede spoor en alle niveaus hebben de handen ineengeslagen. Dat is de enige juiste weg die ook voor andere beleidsdomeinen zou moeten worden toegepast.

De open coördinatiemethode verloopt veel te traag. Bij het opmaken van een plan kan men halfweg de legislatuur van wal steken. Moet de procedure niet worden verkort? De bedoelingen zijn goed, maar de procedure te zwaar. Bij de projecten geldt opnieuw hetzelfde probleem: ze zijn waardevol, maar wat is de ambitie en het doel? Er is geen rode draad. Is het niet beter de inspanningen te focussen in plaats van ze uit te strooien over het hele maatschappelijke veld?

Sabine de Bethune waardeert de constructieve samenwerking met het middenveld. Maar de nieuwe paradigmashift noopt volgens de minister tot een hertekening van de verhoudingen en van dat middenveld zelf. Wat bedoelt de minister met die paradigmashift? Voor personen met een beperking heeft het VN-verdrag die paradigma-shift al ingeleid. Het gaat intussen niet meer om mensen die verzorgd en geholpen moeten worden, maar wel om die mensen een juiste plek in de samenleving toe te kennen, hen sterker te maken om hun kansen zelf te kunnen grijpen. Met onder meer het M-decreet is daartoe een aanzet gegeven, en dezelfde invulling moet ook inzake tewerkstelling nog worden gerealiseerd. Maar waar de paradigmashift zit in het kader van gelijke kansen, is niet duidelijk.

Er is wel een verschuiving in het algemeen gelijkekansenbeleid vast te stellen. Er is een positieve verbreding van de agenda, wat leidt naar een inclusieve samenleving. Er is ook verdieping: waar men initieel mikte op het wegwerken van formele discriminatie, wordt intussen ingezet op substantiële gelijkheid. Bijvoorbeeld de

loopbaankloof en de zorgkloof aanpakken vergt nieuwe instrumenten en verdieping van beleid en middenveld, om nog meer in te zetten op gelijkheid van vrouwen en mannen. Verdieping is nodig op dezelfde manier voor wat betreft alle kansengroepen. Er is meer van dat nodig en het herzien van subsidiëring kan dan pas als de middelen ook toenemen. Maar verschuiven alleen volstaat niet en leidt tot een symptomatische aanpak in plaats van tot concrete vooruitgang. Als de minister de middelen wil herverdelen volgens een nieuwe paradigmashift, stelt zich wel de vraag wat die shift precies inhoudt.

Personen met een handicap krijgen terecht meer aandacht. Er wordt sterk ingezet op wetenschappelijk onderzoek, samenwerking met experts, ontwikkeling van instrumenten en samenwerken met relevante organisaties. Maar op een zeker punt moeten al die stappen tot conclusies leiden. Men moet dan naar veralgemening streven, naar het trekken van lessen uit onderzoek. Is er al zicht op hoe de resultaten bruikbare input kunnen geven? Er is sprake van een rondetafel rond de uitvoering van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap. Ook al komt ze rijkelijk laat, de rondetafel is alvast de verdienste van minister Homans. Het belang is niet gering, want het gaat om 1 op 8 Vlamingen die zelf met een beperking geconfronteerd wordt en 1 op 3 die binnen de eigen familie- of vriendenkring de problematiek ervaart.

Hoe zal de evaluatie van de antidiscriminatiewetten gebeuren? Een dergelijke evaluatie staat ook op de federale agenda. Gaat het om een interfederale evaluatie en wat is in dit geval de inbreng van Vlaanderen? En wat met de inbreuken die de Europese Commissie België heeft aangewreven? Is er een impact voor het Vlaamse Antidiscriminatie decreet?

Tot slot wenst Sabine de Bethune de minister veel succes met de voor begin 2017 aangekondigde campagne tegen discriminatie.

5. Standpunt van Els Robeyns

Els Robeyns gaat in op het tweesporenbeleid. Het Horizontaal Gelijkekansenbeleid en het Verticaal Gelijkekansenbeleid hebben elk een eigen coördinatie. Dat is prima, zolang het niet voor versnippering en onzichtbaarheid zorgt. Dient zich ter zake geen evaluatie aan?

De focus ligt op een aantal kruispunten. Waarom koos de minister specifiek voor de geselecteerde aspecten?

De beleidsbrief zegt weinig over mensen met een migratieachtergrond. Ze worden alleen expliciet vermeld als het gaat om holebiseksualiteit, en nergens anders. Het Vlaamse regeerakkoord schrijft nochtans uitdrukkelijk het streven naar gelijke kansen voor die brede doelgroep in. Heeft dat gevolgen voor dat onderdeel van het regeerakkoord?

De genderloopbaankloof zou worden aangepakt, zo stipte het Vlaamse regeerakkoord van 2014 aan. Dat is nog niet gebeurd. De beleidsbrief vernoemt het als een complex probleem dat verder in kaart wordt gebracht, maar verder niets. Els Robeyns heeft het gevoel dat de problematiek enigszins aan het wegzakken is. Kan de minister dat tegenspreken?

Hoe vaak werd de expertendatabank geconsulteerd en dringt een evaluatie zich niet op? Wordt de doelstelling om stereotype beeldvorming te doorbreken, ook gehaald? Dat bij die stereotype beeldvorming de focus bijna uitsluitend ligt op Gender en Handicap vindt Els Robeyns jammer. Waarom is dat zo?

Voor het gelijkekansenmiddenveld volgt een grondige evaluatie en hertekening, ook qua middelen, en dat in overleg met de betrokkenen. Tegen 2018 wil de minister duidelijk omschreven taken en een nieuw financieel kader. Wat is het doel van die oefening? De vrees leeft dat het om een verdoken besparingsoefening gaat.

De vooropgestelde antidiscriminatiecampagne moet een brug slaan tussen gelijke kansen en inburgering. Dat is prima, maar zal sensibilisering alleen volstaan? Is er niet een meer diepgaand traject nodig en zijn er niet meer flankerende maatregelen nodig, zoals meer middelen voor wie inburgeraars moet begeleiden? Sensibilisering alleen volstaat immers niet.

De provinciale gelijkekansenbevoegdheden worden overgeheveld naar Vlaanderen. Dat baart heel wat organisaties zorgen. De afstand tot Vlaanderen is groter en men vreest minder inspraak. Ook voor de effecten op de lokale besturen qua coördinatie en sturing, vreest men voor verzwakking. Moet er toch niet met regionale antennes worden gewerkt? Els Robeyns las in de krant dat de minister dat niet ziet zitten. Is dat zo, en waarom is dat dan geen optie? Hoe denkt de minister aan de bezorgdheden tegemoet te komen?

6. Standpunt van Ann Brussel

Ann Brussel feliciteert de minister met een aantal initiatieven ter bevordering van gelijke kansen, zoals de Marie Popelin-prijs, de blog Beslist Feminist en het platform Vrij Spel om stereotypering in de speelgoedsector te doorbreken. Tegelijk is er bezorgdheid over het vele werk dat nog rest aan de basis. Projecten hebben een goede invloed, maar volstaat dat om een mentaliteitswijziging teweeg te brengen? Dat vergt veel en breed werk en een beleid met duidelijke krachtlijnen. In die zin is er nog te veel vaagheid.

Ann Brussel verwijst naar de gedachtewisseling van 12 mei 2016 in de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen over het jaarverslag van de Vlaamse Ombudsdienst (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 41/5), met een toelichting door de Vlaamse Genderkamer. Het is spijtig dat de uitvoering van het MEP-decreet in de beleidsbrief beperkt blijft tot het wegwerken van problemen die zijn opgedoken naar aanleiding van een MER-rapportage van 2015. Zo is er ook heel wat te zeggen over het wegwerken van de genderloopbaankloof. Het is een complexe problematiek, maar er zijn weinig aanzetten tot grondige hervormingen. Maar er zijn ook positieve aandachtspunten, zoals de feminisering van bepaalde sectoren.

Stereotypering in de samenleving is een grote zorg. Keuzes betreffende opleiding en werk moeten gebaseerd zijn op talent. Er is dan ook een goede begeleiding nodig om ervoor te zorgen dat men niet langer genderstereotiep kiest voor bijvoorbeeld zorg of onderwijs. De promotie van STEM-studierichtingen voor meisjes is een goede zaak. Tegelijk is het belangrijk om jongens warm te maken voor een baan in de zorgsector. Dat krijgt te weinig aandacht. De analyse van de beleidsbrief door de Vlaamse Genderkamer (zie [bijlage 4](#)) is niet mals. Hoe staat de minister daar tegenover?

De maatschappij dringt mensen in bepaalde rollen, en niet alleen mannen en vrouwen. Dat zorgt voor complexiteit die een minister van Gelijke Kansen kan aanpakken. Ann Brussel zag daarom graag iets meer over intersectionaliteit in de beleidsbrief vermeld staan. Dat concept is zeer gangbaar in het emancipatorisch denken. Een antidiscriminatiebeleid moet zich daar dan ook op richten. Het risico op discriminatie is groter waar twee assen elkaar kruisen. Zo word je meer vatbaar voor discriminatie met een migratieachtergrond, maar dat wordt exponentieel groter als het gaat om vrouwen met een migratieachtergrond, of een beperking. Er moet meer aandacht zijn voor die factor.

Gelijke Kansen is voor een groot deel een horizontale bevoegdheid waarbij het cruciaal is dat de andere bevoegdheidsdomeinen het gelijkekansenbeleid incorporeren. De minister gaat uit van een beleid mét de kwetsbare groepen in plaats van over hen. Dezelfde stimulerende houding moet ten aanzien van collega-ministers worden aangenomen. Zo is er in de beleidsbrief Onderwijs weinig te vinden over gelijke kansen. De minister van Onderwijs garandeert dat er wel degelijk aandacht voor is, maar Ann Brussel ziet graag een gedeelde visie. Zeker in Onderwijs is er veel werk aan de winkel betreffende integratie en inclusie, bestrijding van seksisme en aanvaarding van holebiseksualiteit. Het gaat dan niet alleen om leerlingen, maar vooral om de vorming van leerkrachten. Het lijkt essentieel dat er samen met de minister van Onderwijs aanbevelingen worden geformuleerd voor leerplichtonderwijs en hoger onderwijs. Het moment bij uitstek om daarop te wegen is bij de hervorming van de lerarenopleiding. Alle relevante elementen van gelijkekansenbeleid moeten daarin worden ingebed. Dit moet in het hoger onderwijs ook worden ingebouwd in de opleidingen gericht op media, communicatie en marketing. De genderstereotypes zijn immers nog te sterk aanwezig in die sectoren en zijn nefast voor de beeldvorming.

Singles en asexuelen komen onvoldoende in beeld. Er is een goede verbreding van het gelijkekansenbeleid, maar die groepen hebben specifieke problematieken. Singles komen steeds meer voor, met of zonder kinderen, en het is niet altijd een keuze. Het is niet de bedoeling een bijkomende administratieve last te creëren of een singletoets in te voeren, maar wel dat de minister een reflex ontwikkelt om bij nieuwe beleidsmaatregelen ook de impact op die groep in te schatten. Zeker alleenstaanden met kinderen zien zich geconfronteerd met een moeilijke combinatie arbeid-opvang-zorg en discriminatie op de woningmarkt. De beleidsbrief besteedt wél gepaste aandacht aan interseksuele personen, al is er meer studiewerk nodig vooraleer er concrete beleidsacties kunnen volgen. Over asexuelen zijn er heel wat misvattingen, er heerst een taboesfeer en er zijn vaak ongepaste reacties. LGBTQI kan alvast worden aangevuld worden met de A van asexuelen, en de beleidsbrief zet ook in op dat onderwerp.

Er is meer aandacht nodig voor een aantal deelgroepen binnen de brede doelgroep, vooral voor de oudere holebi's en de problematiek van de heteronormativiteit in heel wat rust- en verzorgingstehuizen. Geneeskundig en verplegend personeel moet zich ervan bewust zijn, maar ook de ruimere personeelsleden. Er is meer openheid nodig. De minister stelde al eerder dat ze een aantal initiatieven zou opzetten om de nodige sensitiviteit te ontwikkelen voor intimiteit en de behoeften van ouderen op het vlak van seksualiteit algemeen, en van oudere holebi's en transgenders in het bijzonder. Is daarvan al werk gemaakt?

Op federaal niveau loopt ondertussen de bespreking over de nieuwe transgenderwetgeving. De minister van Volksgezondheid heeft intussen al gezorgd voor de terugbetaling door de ziekteverzekering voor transgenders. Op Vlaams niveau is de bijdrage aan een nieuwe wetgeving beperkt, maar Ann Brussel vraagt aandacht voor een specifiek element. Als iemand een wijziging wenst van geslacht, moet hij of zij naar de burgerlijke stand met een attest van voorlichting dat aantoonde dat goed is nagedacht over de geslachtswijziging. Het kan worden afgeleverd door een erkende transgenderorganisatie. Die bevoegdheid ligt bij de gemeenschappen en Vlaanderen heeft vooralsnog geen erkende transgenderorganisaties. Hoe wil de minister dat oplossen? Komt Çavaria daarvoor in aanmerking of kan de rol worden opgenomen door het Transgenderinformatiepunt? De minister wil de rol daarvan als onthaal- en kenniscentrum versterken en dat is positief.

Het nieuwe actieplan Homo- en Transfobie blijft enigszins aanslepen. Kan de minister meer toelichting geven over de rol vanuit Vlaanderen? Wat zijn de aandachtspunten? Wat is de stand van zaken? Hoe zit het met de timing?

In de Senaat wordt werk verricht rond het dichten van de genderloopbaankloof. Wil de minister daar ook concreet rond werken? Zijn er maatregelen in het vooruitzicht? De Vrouwenraad heeft een advies uitgebracht over de uitvoering van de agenda 2030 van de VN. Doelstelling 5 over gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes is erg belangrijk. Alle aandacht in die zin is goed, maar het moet om meer gaan dan alleen seksualiteit en grensoverschrijdend gedrag.

Er gebeurt al heel wat rond arbeid, maar de combinatie arbeid en gezin moet steviger worden aangepakt met een proactiever discours, meer optimistisch, en niet met een beeld van niet-arbeid en gezin. Arbeidsduurvermindering en deeltijdse tewerkstelling zijn geen goede oplossingen. Zowel mannen als vrouwen moeten zich via tewerkstelling kunnen ontplooien en autonoom kunnen functioneren, en dat financieel onafhankelijk. Andere maatregelen zijn daarom aangewezen, zoals een uitbreiding van dienstencheques of degelijke flexibele en uitgebreide kinderopvang. Er is nog veel marge voor ondersteunende maatregelen.

Betreffende evenredige participatie verwacht Ann Brussel meer ambitie. De resultaten van het MEP-decreet vallen tegen en vrouwen blijven ondervertegenwoordigd in leidinggevende functies en raden van bestuur.

Personen met een beperking verdienen een concrete aanpak in het beleid. Het gaat dan om tewerkstelling, inclusie enzovoort. Vlaanderen en België kunnen beter. Andere aspecten vragen echter ook aandacht, zoals geweld op personen met een handicap en seksueel geweld op vrouwen met een handicap. Ann Brussel ziet ook daar nog heel wat marge voor verbetering, niet alleen bij toevallig of occasioneel geweld, maar ook intrafamiliaal of binnen de muren van een instelling.

Er zijn al jeugdbewegingen die specifiek werken aan hun toegankelijkheid voor personen met een handicap. Groot probleem is het werven van leiders die de jongeren willen en kunnen begeleiden. Ze hebben echt wel ondersteuning en vorming nodig. Er zijn behalve verantwoordelijkheidszin ook pedagogische en psychologische vaardigheden nodig. Het blijkt niet eenvoudig om geschikte leiders te vinden en de jeugdbewegingen kunnen daardoor minder plaatsen aanbieden dan ze zouden willen. Dat is voor ouders van kinderen met een beperking een zorg: hun kind kan niet deelnemen aan jeugdwerking. Hopelijk komt er voor hen snel een oplossing.

Ann Brussel ziet als slotbeschouwing een verdienstelijk beleid dat liefst in de grote aangehaalde lijnen nog meer ambitie inbouwt.

III. Antwoorden van de minister en reactie van de commissieleden

Minister *Liesbeth Homans* wijst erop dat heel wat vragen al een antwoord vinden in de uitgebreide toelichting van de beleidsbrief Gelijke Kansen en in de toelichting die op 1 december in de commissie werd gegeven. De minister zal enkel een antwoord geven op vragen over elementen die nog niet werden toegelicht, en enkel indien de vraagsteller bij de beantwoording van de vraag ook effectief aanwezig is. Andere antwoorden zal de minister schriftelijk ter beschikking stellen. Ze worden opgenomen als bijlage bij het commissieverslag.

1. Geen thema's etniciteit en leeftijd in het gelijkekansenbeleid?

De minister kan alleen maar herhalen wat in de beleidsbrief duidelijk werd geschetst. Gelijke Kansen als beleidsdomein is vandaag bevoegd voor de thema's Gender, Seksuele Identiteit, Handicap en Toegankelijkheid. Het is voor beleidsvoering rond deze thema's dat de minister van Gelijke Kansen over een budget én ambtelijke capaciteit beschikt. Dit wil uiteraard niet zeggen dat rond de andere thema's die in het Gelijkekansen-decreet worden benoemd, met name afkomst en

leeftijd, geen beleid wordt gevoerd, maar deze thema's zijn in de schoot van de Vlaamse Regering aan andere beleidsdomeinen toevertrouwd. Het thema Gender kwam bijvoorbeeld ruim aan bod in de beleidsbrief Integratie en Inburgering (*Parl. St. VI.Parl. 2016-17, nr. 952/1*).

Elke Van den Brandt deelt deze visie niet en blijft erbij dat het een goede zaak zou zijn om leeftijd en etniciteit als uitvoeringsbesluit in te voeren en daar personeel en middelen voor uit te trekken.

2. Aandacht voor intersectionaliteit

Minister *Liesbeth Homans* erkent dat terecht werd aangegeven dat bepaalde achterstellingsmechanismen dikwijls op elkaar inhaken. De beleidsnota Gelijke Kansen zet hier duidelijk op in. Voorbeelden zijn de projecten die lopen rond genitale verminking, de intentie om de inburgeringstrajecten te verdiepen op de LGBTQI-problematiek, het onderzoek rond geweld op vrouwen met een beperking, of nog de aangekondigde campagne tegen discriminatie die verschillende potentiële discriminatiegronden wil aanraken.

3. Het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan

3.1. Vraag naar meer focus

De minister verwijst naar de opmerking van Sabine de Bethune dat het huidige proces van het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan leidt tot teveel afzonderlijke maatregelen die elk apart zinvol en relevant zijn, maar waarvan de samenhang niet steeds duidelijk is. Daarbij werd de vraag gesteld of het niet zinvol zou zijn om meer te focussen op een aantal specifieke thema's.

De minister erkent het belang van zowel afzonderlijke maatregelen en acties, als van de focus op thema's die beleidsdomeinoverschrijdend moeten worden aangepakt. Vooral bij dat laatste liggen nog uitdagingen. In het verder overleg met andere kabinetten zal begin 2017 worden gekeken waar samenwerkingen nog mogelijk zijn. Vanuit de ambtelijke Commissie Gelijke Kansen wordt intussen een denkoefening opgestart rond het doelgroepenbeleid binnen de Vlaamse overheid, en hoe daar meer samenwerking mogelijk is.

3.2. Vraag naar gendermainstreaming en een gendertoets

De open coördinatiemethode voor het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan is decretaal verankerd en kwam er in 2006 omdat er nood was aan een structurele benadering om aan mainstreaming te kunnen doen.

Mainstreaming staat voor het hanteren van een gelijkekansenperspectief in elk beleidsdomein. Logisch gevolg is dat elk beleidsdomein geacht wordt om actieplannen in te dienen. Dat gebeurt ook rond gender. De minister stelt dat een specifieke gendertoets daarbovenop, momenteel niet aan de orde is. Dat zou het proces nog verzwaren.

3.3. Een zware decretaal verankerde procedure

Zoals de minister al schriftelijk aan Sabine de Bethune meedeelde, gebeurde de formele agendering later dan decretaal bepaald, omdat er een extra stap werd inlast: een consultatie- en adviesronde bij het ontwerp van Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan. Deze stap was niet voorzien in het decreet, maar de minister vond hem wel erg belangrijk. Het creëren van stakeholderbetrokkenheid had een impact op de timing van het proces. Niet alleen dienden de betrokken organisaties de tijd te krijgen om de documenten grondig door te nemen, ook

moesten de beleidsdomeinen de kans krijgen om de adviezen te bestuderen, om te bekijken met welke opmerkingen er kon worden rekening gehouden, en om vervolgens eventueel aanpassingen door te voeren. Het proces zit momenteel terug op schema. De minister ziet geen reden waarom daar in het vervolg van de legislatuur verandering in zou komen.

Sabine de Bethune blijft toch verrast door de zware procedure die wordt gevolgd. Zij heeft begrip voor de extra consultatie- en adviesronde, maar het is niet normaal dat dit acht maanden moet duren. Op deze wijze wordt het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan pas halfweg de legislatuur goedgekeurd waardoor de regering haast geen tijd meer heeft om oplossingen aan te reiken.

De *minister* hoopt samen met Sabine de Bethune dat de procedure de volgende keer veel sneller kan verlopen.

3.4. Collega-ministers inschakelen in het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleid

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat een groot deel van de voorbereiding en opvolging van het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan, door de ambtelijke Commissie Gelijke Kansen wordt gedaan. Zelf neemt de minister op sleutelmomenten in het proces een actieve rol op naar de collega-ministers. Zo ontvingen zij onlangs de vraag om tegen 23 december 2016 te laten weten welk gevolg zij nog wensen te geven aan de adviezen die het resultaat waren van de advies- en consultatieronde die de minister eerder dit jaar organiseerde. In de loop van februari 2017 gaat de minister verder met haar collega's in gesprek, met het oog op een zo ambitieus mogelijk Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan 2018-2019. De minister nodigt de parlementsleden uit om er mee op toe te zien dat het gelijkekansenperspectief in de verschillende beleidsdomeinen wordt meegenomen. Zij kunnen de bevoegde ministers daar ook over ondervragen.

4. Gender

4.1. De combinatie arbeid en zorg en het dichten van de loopbaankloof

De minister noteerde de opmerkingen over de loon- en loopbaankloof, samen met de vaststelling dat het een zeer complex gegeven is. Er worden op dit moment al heel wat initiatieven genomen vanuit de Vlaamse Regering om de loonkloof- en loopbaankloof aan te pakken. Het STEM-actieplan is daar een voorbeeld van om stereotypen over mannelijke en vrouwelijke studierichtingen aan te pakken. Dienstencheques proberen arbeid en zorg beter op elkaar af te stemmen. De minister bekijkt met haar collega-ministers binnen de Vlaamse Regering, sociale partners en het middenveld welke bijkomende concrete initiatieven nog nodig en mogelijk zijn vanuit Vlaanderen. Het initiatief voor een interfederaal plan ligt federaal, maar binnen Vlaanderen zal de minister alvast doen wat binnen haar mogelijkheden ligt.

Sabine de Bethune vraagt wat naast de concrete maatregelen, de grote strategie is van de Vlaamse Regering, om de loon-, loopbaan- en pensioenkloof te dichten, en zorg en arbeid beter op elkaar af te stemmen. Wordt ook hier ingezet op interfederaal overleg? Dat vergt veel overleg en voldoende tijd, maar het lijkt toch de goede aanpak te zijn. De vraag is of het nieuwe paradigma van de minister betreffende verschuiving van de man-vrouwverhouding naar een algemene genderbenadering, hier volledig kan worden toegepast. Het zal nog steeds een en-enverhaal zijn, waarbij ook aan mannen nieuwe kansen moeten worden gegeven als ze zich inschakelen in bijvoorbeeld meer zorgtaken binnen het gezin. Mannen blijken veel gevoeliger dan vrouwen voor de problematiek van welzijn op het werk en burn-out. Dat heeft te maken met het feit dat zij meer dan vrouwen inzetten op hun baan en daardoor kwetsbaarder zijn als zij door het opnemen van bijvoorbeeld zorgtaken

hun ambities op het werk minder kunnen realiseren. Als dit probleem niet wordt onderkend en verder onderzocht, kan er moeilijk een oplossing worden gevonden voor de bredere maatschappelijke problemen die hiermee samenhangen.

Elke Van den Brandt sluit aan bij de vraag voor een meer doortastend beleid. De minister heeft een reeks projecten, maar als deze niet in een globale visie worden gevat, kunnen een aantal vastgeroeste maatschappelijke kaders niet worden opengeschopt. De minister moet een duidelijke visie uitdragen in de hele regering, en alle ministers als partner meetrokken in het horizontale beleid. De loon-, loopbaan- en zorgkloof is een breed maatschappelijk probleem dat met het opzetten van enkele projecten niet zal worden opgelost. Het is eerder een symptoom van de onderliggende perceptie van mannen- en vrouwenrollen en de verwachtingen die hieruit voortvloeien. Mannen worden inderdaad meer afgerekend op hun prestaties op het werk, terwijl vrouwen meer worden afgerekend op hun gezins- en moederrol. Deze maatschappelijke problemen moeten eerst worden erkend om ze goed te kunnen bijsturen. De inprenting van deze rollen gaat immers van de speelgoedfolders tot jobaanbiedingen en het selecteren van deskundigen in de media. Het is duidelijk dat dit samen met het federale niveau en zelfs met alle regeringen in België op grotere schaal moet worden aangepakt. Zo is bijvoorbeeld het inkorten van tijdskrediet een fout signaal, evenals het verdelen van het al korte ouderschapsverlof tussen mannen en vrouwen, in plaats van het aan beide partners toe te kennen, zodat ook mannen dat kunnen opnemen en de zorgkloof kan verkleinen. Daar moet in een globale visie aan worden gewerkt, en dat zit niet voldoende in de beleidsbrief.

Minister *Liesbeth Homans* bevestigt dat de combinatie arbeid en gezin niet evident is, en dat de meeste hefbomen voor dit beleid federaal liggen. Uiteraard wordt er overlegd met het federale niveau, maar Vlaanderen kan niet buiten zijn bevoegdheden treden. Vanuit het eigen beleidsniveau kan Vlaanderen het best inzetten op een mentaliteitswijziging om de klassieke rollenpatronen te doorbreken zodat de beeldvorming kantelt en mannen en vrouw gemakkelijker van taken wisselen.

Ann Brussel erkent dat een aantal maatregelen om de combinatie arbeid en gezin te vergemakkelijken, niet door de Vlaamse Regering kunnen worden genomen. Men mag echter niet uit het oog verliezen dat de werkgevers hier misschien wel de grootste rol in spelen, en dat ook met hen moet worden overlegd hoe dit best kan worden aangepakt. Werkgevers hebben immers ook belang bij werknemers die hun taken gemakkelijker kunnen verdelen en daardoor beter presteren op het werk. Het zal dus nodig zijn om hen als partner te betrekken bij het uitwerken van een trefzeker beleid. Maar uiteraard hebben ook de genderstereotypen hun invloed op de combinatie arbeid en gezin, en in het doorbreken van die rollenpatronen ligt op Vlaams niveau nog heel veel marge. Ann Brussel moedigt de minister aan om de beleidsbrieven van haar collega's te screenen op hun intenties om elk in hun vakgebied het beleid bij te sturen. Vooral in de beleidsdomeinen Media en Onderwijs is dit belangrijk. De parlementsleden hebben hierin trouwens ook een taak om elke minister hierop te bevragen.

De *minister* is het volledig eens met het pleidooi van Ann Brussel.

4.2. Een paradigmashift in het genderbeleid

Minister *Liesbeth Homans* stelt dat de paradigmashift in het genderbeleid ligt in de verschuiving van een vrouwen-achterstand-denken naar een focus op gender als ordeningsmechanisme. Hierbij komen ook mannen in beeld, als belanghebbende bondgenoot, of als slachtoffer van de genderconstructie. Dit is niet noodzakelijk een verbreding van het beleid, dan wel een andere invalshoek om problemen aan te pakken. Bij huiselijk geweld kan bijvoorbeeld ook een man slachtoffer zijn. Het volstaat dus niet om het beleid te verbreden. Er is een andere invalshoek nodig.

Sabine de Bethune dankt de minister voor de vooruitgang die blijkt uit het tweede verslag over de opvolging van de resultaten van het MEP-decreet. Als het goed is mag het ook worden gezegd. Er zijn nog een aantal werkpunten, maar er is in elk geval een positieve dynamiek betreffende de aanwezigheid van mannen en vrouwen in de Vlaamse advies- en beheersorganen.

Elke Van den Brandt informeert of de minister eventueel bereid is om het MEP te herzien in het kader van het ruimer kaderen van de genderidentiteit die meer afstapt van de klassieke man-vrouwbenadering.

De *minister* is voorlopig geen voorstander om het MEP te herzien. Het afstappen van de binaire man-vrouwbenadering maakt de zaken erg ingewikkeld. Dat neemt echter niet weg dat in de toekomst meer en meer zal worden gewerkt vanuit de genderbenadering dan vanuit de optiek man-vrouw.

4.3. Vraag naar bijkomend onderzoek, na de studie die een groeiende acceptatie van verkrachting suggereerde

Seks zonder toestemming is verkrachting, en is – net als iedere vorm van gendergerelateerd geweld – voor de minister ontoelaatbaar. Het is uiteraard belangrijk een zo accuraat mogelijk beeld te krijgen op gendergerelateerd geweld in onze samenleving. De minister heeft er dan ook op aangedrongen dat dit thema mee wordt opgenomen in de weldra te verschijnen Vlaamse gendermonitor.

Elke Van den Brandt verwijst naar het antwoord van minister Jo Vandeuren op vragen om uitleg van Freya Saeys en Katrien Schryvers op 6 december 2016 in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over de resultaten van de Eurobarometer met betrekking tot seksueel geweld (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2016-17, nr. 71). Er werd voorgesteld om een stuk van het onderzoek opnieuw over te doen, omdat voor bepaalde aspecten de onderzoeksvraag slecht was vertaald. De minister heeft toen geantwoord dat hij bereid was om met federaal staatssecretaris Elke Sleurs na te gaan om dat stuk onderzoek opnieuw te doen. Dat lijkt interessant, en hopelijk wordt ook het gelijkemansbeleid hierin betrokken.

5. Handicap

5.1. Uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake Rechten van Personen met een Handicap

De geplande rondetafel voor de uitvoering van het IVRPH is voor minister *Liesbeth Homans* een opportuniteit om een stand van zaken te maken wat de uitvoering van het VN-verdrag betreft. De rondetafel geeft de mogelijkheid om alle aspecten van de concrete uitvoering van het VN-verdrag bij elkaar te brengen, te actualiseren en de opties voor de komende periode duidelijk te krijgen.

De aanpak van de rondetafel moet nog verder worden bepaald, maar het zal in ieder geval in overleg gebeuren met de collega's in de Vlaamse Regering en relevante middenveldorganisaties. De rondetafel zal in 2017 doorgaan in Vlaanderen.

Los van het VN-verdrag ligt het beleid voor mensen met een beperking bij de minister van Welzijn.

5.2. Vraag naar extra aandacht van personen met een beperking in tewerkstelling

De tewerkstelling van personen met een arbeidshandicap is voor de minister een belangrijke uitdaging, zowel voor de private arbeidsmarkt als voor de overheid die

een voorbeeldfunctie vervult. Dat wordt ook ongetwijfeld een belangrijk onderwerp in de besprekingen op de VN-rondetafel in 2017.

Wat betreft de tewerkstelling bij de Vlaamse overheid, zet de minister verder in op een versterkt inclusief en talentgericht HR- en diversiteitsbeleid, via het Strategisch Gelijkekansen- en Diversiteitsplan van de Vlaamse overheid. Daarbij houdt de minister vast aan het streefcijfer van 3 percent voor personeel met een arbeidsbeperking of chronische ziekte, hanteert ze een streefcijfer voor het stagebeleid, stemde ze de definitie van de groep af op het VN-verdrag, en voorziet ze in gerichte ondersteuning en aanpassingen bij het wervings- en selectiebeleid, bij de inzet op de werkvloer en bij eventuele re-integratie van personeel. Deze aanpak is onderdeel van het bredere Vlaamse personeelsbeleid dat binnen de commissie Bestuurszaken uitgebreid aan bod komt.

De Vlaamse overheid zet ook ruimer in op andere doelgroepen: vrouwen in midden- en hogere kaders, mensen met een migratieachtergrond.

De kabinetten zijn niet onderworpen aan de streefcijfers die gelden voor de Vlaamse overheid. Uit de samenstelling van de kabinetten blijkt dat minister Liesbeth Homans als minister van Gelijke Kansen de beste leerling uit de klas is. Ze scoort op alle domeinen hoger dan het streefcijfer van de Vlaamse overheid: bijvoorbeeld 11,4 percent voor mensen met een migratieachtergrond, waarvan 75 percent in een managementfunctie; de hoogste score voor mensen met een ziekte of chronische beperking, evenals voor de verhouding mannen-vrouwen.

5.3. Conclusies uit de diverse onderzoeken rond Handicap

In de afgelopen periode werden door het Steunpunt Gelijkekansenbeleid een zestal onderzoeksrapporten opgeleverd. De minister kan niet zomaar algemene conclusies trekken die opgaan voor het geheel van de onderzoeken. Elk van de onderzoeken wordt wel toegelicht via een studiemoment of studiedag. De onderzoeksresultaten worden eveneens besproken met de betrokken beleidsdomeinen en kabinetten, met het oog op een mogelijke beleidsvertaling. Het is dus een horizontale bevoegdheid waar de minister haar coördinerende rol zal opnemen.

Sabine de Bethune vraagt of de minister een overzicht kan bezorgen van de zes onderzoeken die werden opgeleverd, zodat de commissieleden dit verder kunnen opvolgen. Minister Liesbeth Homans bevestigt dat zij hiertoe bereid is.

5.4. Interpretatie van het onderzoek rond seksueel geweld ten aanzien van vrouwen met een beperking

Het onderzoek rond seksueel geweld ten aanzien van vrouwen met een beperking wordt uitgevoerd door wetenschappelijke partners uit de vakgroepen orthopedagogie en criminologie aan de UGent. De minister heeft alle vertrouwen in de methodologische aanpak. Het onderwerp is natuurlijk zeer gevoelig van aard en dient zeer omzichtig te worden benaderd. Het onderzoek richt zich op intrafamiliaal seksueel geweld, evenals de incidenten die zich binnen voorzieningen of instellingen voordoen.

6. LGBTQI

6.1. Aandacht voor heteronormativiteit in rust- en verzorgingstehuizen

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat in het kader van het horizontaal gelijkekansenbeleid vanuit Welzijn een initiatief wordt opgezet om binnen de woonzorgcentra de nodige sensitiviteit te ontwikkelen voor de specifieke noden van onder meer oudere holebi- en transgender personen. Op 19 januari 2017 wordt in Gent ook

een studiedag georganiseerd voor bestuurders, directies, middenkader, kwaliteitscoördinatoren en diversiteitsmedewerkers van woonzorgcentra. De minister volgt dit project vanuit het gelijkekansenbeleid verder op.

Er werd ook aangehaald dat de openheid naar LGBTQI-personen verder moet gaan dan alleen het verzorgend personeel. Net daarom heeft de minister een opdracht uitbesteed aan het Transgender Infopunt om voor de medische sector een informierend en sensibiliserend instrument op te maken rond de transgenderthematiek. Daarbij gaat ook de nodige aandacht naar bijvoorbeeld onthaalmedewerkers of huishoudelijk personeel. Dit instrument wordt in de loop van 2017 gelanceerd. Daarnaast moet ook de nodige aandacht worden besteed aan het sensibiliseren van dokters en specialisten zodat ze door een beter begrip ook meer open staan voor de LGBTQI-problematiek, en hun patiënten dus ook beter kunnen verzorgen.

6.2. Gids Opvallen en Rechtslaan, over geweld op holebi's en transgenders

Deze gids voor slachtoffers van holebifoob en transfoob geweld werd op 10 mei 2015 gelanceerd. Na de conferentie werd de gids opgestuurd naar relevante organisaties. Ook elke Vlaamse gemeente kreeg een exemplaar toegestuurd. In 2015 werden in functie van de lancering drie specifieke vormingen georganiseerd in Mechelen, Antwerpen en Gent. Sinds de lancering werd de gids een 500-tal keren besteld via de website en verspreid op allerhande congressen. Verder wordt de brochure als basis gebruikt voor een educatief pakket bij Kliq vzw voor vormingswerkers, en beschouwt het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie de gids als een onderdeel voor hun suïcidepreventiestrategie.

6.3. Wijziging van de transwetgeving

De minister is tevreden met het pas aangekondigde initiatief van de federale staatssecretaris voor Gelijke Kansen Elke Sleurs, samen met minister van Justitie Koen Geens. Zij kondigden aan dat voortaan alle medische voorwaarden vervallen voor wie van geslacht wil veranderen. Dit is een federale bevoegdheid, maar uiteraard heeft Vlaanderen nog een grote rol te spelen in het kader van de sensibilisering over dit thema.

6.4. Bijdrage aan het interfederaal actieplan tegen homo- en transfobie

Op de vraag wat de input is vanuit Vlaanderen voor het interfederaal actieplan tegen homo- en transfobie, antwoordt de minister dat de Vlaamse input in het voorjaar 2016 aan de federale coördinator van het actieplan werd voorgelegd.

De Vlaamse prioriteiten voor het nieuw interfederaal actieplan tegen homo- en transfobie lopen parallel met de acties opgenomen in het Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan. Het plan wordt momenteel afgewerkt. De exacte timing ligt in handen van de federale coördinator.

6.5. Onderzoek naar interseksualiteit

Het onderzoek naar de leefsituatie van interseks personen in Vlaanderen is een antwoord op de vraag naar meer data over deze thematiek. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken bekijkt de minister op welke manier het beleid rond interseks personen best vorm krijgt.

6.6. Een overheidsbrede implementatie van de Yogyakartaprincipes

De minister vindt het een interessante suggestie van Sabine de Bethune om de Yogyakartaprincipes expliciet te gebruiken als toetssteen voor de vooruitgang van het Vlaamse beleid. De minister zal de suggestie doorgeven aan de Commissie

Gelijke Kansen die begin 2018 een tussentijdse evaluatie zal maken van de uitbouw van het Vlaams horizontaal gelijkekansenbeleid.

7. Beeldvorming: samenstelling en gebruik van de expertendatabank

Minister Liesbeth Homans deelt mee dat de expertendatabank voortdurend wordt geactualiseerd, uitgebreid en geactiveerd. Zo ontvangen de gebruikers maandelijks een mail waarin het aanbod van de expertendatabank voor hen verhelderd wordt aan de hand van enkele korte citaten uit interviews met experts uit de databank. De databank wordt onder andere gepromoot via het maandblad van de Vlaamse Vereniging van Journalisten. Sinds vorig jaar is er bovendien een mobiele versie van de expertendatabank zodat journalisten ook wanneer ze onderweg zijn, op hun smartphone vlot een expert kunnen opzoeken en terugvinden in de databank.

In de stuurgroep die het beheer van de databank opvolgt, is het beleidsdomein Media vertegenwoordigd, evenals de Vlaamse Vereniging van Journalisten en de VRT.

Over het gebruik van de expertendatabank geeft de minister enkele recente cijfers: op 31 oktober 2016 hadden 3992 journalisten toegang tot de expertendatabank. Alleen al in oktober 2016 werd de databank 355 keer geraadpleegd.

Om de effectiviteit van expertendatabank zo optimaal mogelijk te maken, bestelde de minister een beleidsvoorbereidend onderzoek bij de Arteveldehogeschool. De onderzoekers bevragen zowel gebruikers-journalisten die werken met de databank, als experts uit de databank.

Uiteraard is het de bedoeling dat de expertendatabank zo ruim mogelijk bekend wordt gemaakt. Minister Homans zal haar collega Sven Gatz aanspreken op het feit dat hij de expertendatabank niet heeft vermeld bij het beantwoorden van de vraag om uitleg waar Elke Van den Brandt heeft naar verwezen.

8. Discriminatie

De minister deelt mee dat acties zoals een antidiscriminatiecampagne uiteraard belangrijk zijn, maar slechts een onderdeel vormen van het non-discriminatiebeleid. De minister zorgt hiernaast ook voor een stevig decretaal kader en financiert Unia, waar slachtoffers van discriminatie terecht kunnen. Mensen die geconfronteerd worden met discriminatie op grond van gendergerelateerde gronden, kunnen terecht bij de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst.

Ook in het beleid met betrekking tot Integratie en Inburgering gaat de minister de strijd aan tegen discriminatie, onder meer met het Integratiepact dat in 2017 aan het Vlaams Parlement zal worden voorgelegd.

De sensibiliseringscampagne tegen discriminatie wordt in het voorjaar van 2017 gelanceerd. Zowel Unia als middenveldorganisaties schuiven mee aan tafel bij de verdere uitwerking.

Lorin PARYS,
voorzitter

Björn ANSEEUW
Katrien PARTYKA
Jelle ENGELBOSCH
Bart VAN MALDEREN
Tine VAN DER VLOET
Elke VAN DEN BRANDT,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

btw	belasting over de toegevoegde waarde
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
EKM	erkende kredietmaatschappij
ERP	Energierenovatieprogramma
EU	Europese Unie
GAMS	Group for the abolition of female genital mutilation
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
GRIP	Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap
hr	human resources
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IDAHOT	Internationale Dag tegen Homo-, Trans- en Bifobie
IGS	intergemeentelijke samenwerkingsprojecten
IVRPH	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LGBTQI	lesbian, gay, bisexual, transgender, questioning, interseks
M-decreet	decreet van 21 maart 2014 betreffende de maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
MEP-decreet	decreet van 13 juli 2007 ter bevordering van meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in de advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid
MER	milieueffectrapport
NFS2	nieuw financieringssysteem
ngo	niet-gouvernementele organisatie
NT2	Nederlands als tweede taal
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OD	operationele doelstelling
RoSa	Rol en Samenleving
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SHM	sociale huisvestingsmaatschappij
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
SVK	sociaal verhuurkantoor
UGent	Universiteit Gent
Unia	Interfederaal Gelijkekansencentrum
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VIVAS	Vereniging Inwoners van Sociale Woningen
VLOK	Vlaams Loket Woningkwaliteit
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VN	Verenigde Naties
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VVH	Vereniging van Vlaamse Huisvestingsmaatschappijen
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
VWF	Vlaams Woningfonds
vzw	vereniging zonder winstoogmerk

BIJLAGEN

Bijlage 1: Schriftelijke vragen van Bart Van Malderen aan minister Homans in verband met de beleidsbrief Armoedebestrijding

De minister geeft aan doelgroepen in kaart te brengen en te evalueren op hen effectiviteit. Op welke manier gaat de minister de "effectiviteit" van een doelgroep evalueren? Welke timing heeft de minister voor ogen om deze evaluatie af te werken? Graag een overzicht van de initiatieven per maand tot op het einde van de evaluatie.

De minister geeft aan dat bij nieuwe beleidsmaatregelen steeds vooraf de impact ingeschat moet worden om preventief tewerk te gaan. Zal de minister dat doen doormiddel van de armoedetoets? Zo niet, op welke manier dan wel? Zo ja, waarom wordt de term armoedetoets niet gebruikt?

De minister geeft bij het voorkomen van onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede of sociale uitsluiting terecht komen aan dat ze in overleg met de federale overheid zal bekijken hoe Vlaamse diensten gebruik kunnen maken van de kruispuntbank Sociale zekerheid. Dit kan het automatisch toekennen van rechten vergemakkelijken. Kan de minister een overzicht geven van de geplande overlegmomenten? Welke verder timing is er voorzien voor de uitwerking van deze maatregel?

De minister geeft aan dat ze op basis van de rondvraag door de VVSG zal bekijken hoe ze lokale besturen kan ondersteunen in de strijd tegen onderbescherming op het lokale niveau. Verder in de beleidsbrief keert dit terug onder een andere vorm. Bij het systematisch toetsen van onze beleidsmaatregelen aan de effecten op mensen in armoede is er echter een belangrijke toevoeging gebeurd: "indien uit de rondvraag van de VVSG zou blijken dat daar vraag naar is". Kan de minister aangeven vanaf wanneer de resultaten van de rondvraag zullen beschikbaar zijn? Kan de minister een overzicht geven van de maatregelen die ze zal nemen wanneer uit de resultaten blijkt dat er ondersteuning nodig is?

De minister geeft aan dat ze zal waken over een correcte beeldvorming over armoede en zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak voor deze problematiek door bij te sturen waar nodig op de ondersteuning van VZW De Link en diens TAO-werking. Dat zal gebeuren op basis van de resultaten van de inspectieonderwijs en de aanbevelingen van het Rekenhof in samenwerking met mijn collega-ministers voor Welzijn en Onderwijs. Kan de minister aangeven vanaf wanneer de resultaten van de onderwijsinspectie beschikbaar zullen zijn? Kan de minister een overzicht geven van de eventuele bijstellingen die ze voor ogen heeft?

De minister geeft aan dat ze structurele maatregelen zal nemen voor elk van de sociale grondrechten. De minister kijkt daarvoor uit naar de eindrapportage van de projecten ter preventie van uithuiszetting in het voorjaar 2017 dat de basis zal zijn voor het verankeren van bepaalde acties in het takenpakket van de CAW's.

- Kan de minister een overzicht geven van de structurele maatregelen die ze zal nemen voor elk van de sociale grondrechten?
- Kan de minister aangeven vanaf wanneer de resultaten van de eindrapportage beschikbaar zullen zijn?
- Kan de minister aangeven welke acties er zeker verankerd moeten worden in het takenpakket van de CAW's?
- Welke verder timing is er voorzien voor deze maatregelen?
- Op welke manier wordt er afgestemd tussen de twee bevoegde ministers?

De minister geeft aan in te zetten op de participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede om hen te versterken. Ze zal daarvoor zorgen voor een verspreiding van het kader met principes voor een participatief beleid doorheen de Vlaamse overheid. Kan de minister een overzicht geven van dat kader en de principes voor

een participatief beleid doorheen de Vlaamse overheid? Welke timing heeft de minister voorzien voor de maatregelen?

De minister geeft ook aan dat het project "jouw sleutel" kan worden verder gezet. Er is ook een voor- en na- project voorzien. Heeft de minister zicht op het bereik van sleutel? Graag een overzicht van alle deelnemers opgesplitst per leeftijd. Welke inhoud heeft het voor- en na project? Door wie wordt dat georganiseerd?

De minister geeft aan dat uit de evaluatie van de het project "wie online" de nood naar voorkwam om sterke lokale partners de verankering van het aanbod te garanderen. Daarbij worden ook de bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek naar e-inclusie meegenomen.

- Kan de minister een overzicht geven van de bevindingen die uit wetenschappelijk onderzoek naar e-inclusie naar voren komen?
- Kan de minister ook aangeven op welke manier ze deze zal "meenemen"?
- Op welke manier gaat de minister ingaan op de vraag van sterke lokale partners om het aanbod te garanderen?

De minister geeft aan dat ze de voortgang van het wetenschappelijk onderzoek inzake formele netwerken via de stuurgroep van dichtbij opvolgt. Op basis van die bevindingen zal ze de nodige maatregelen nemen.

- Kan de minister een overzicht geven van de bevindingen en de maatregelen die ze zal nemen?
- Kan de minister een verder timing geven voor zowel de voortgang van het wetenschappelijk onderzoek al de implementatie van de maatregelen?

De minister geeft aan te willen inzetten op "groeitrajecten" waarbij ouders betrokken worden bij een educatief programma, gericht op empowerment.

- Kan de minister een overzicht geven van de timing voor het inzetten op deze groeitrajecten?
- Kan de minister een overzicht geven van het budget ze hiervoor beschikbaar heeft?

De minister geeft aan dat ze erop zal toezien dat de aandachtsambtenaren voldoende tijd kunnen investeren in hun werkzaamheden binnen het HPAO.

- Kan de minister een overzicht geven van hoeveel tijd de aandachtsambtenaren momenteel kunnen investeren in hun werkzaamheden binnen het HPAO?
- Op welke manier zal de minister hier op toezien?

De minister geeft aan dat ze aan de slag zal gaan met de resultaten van het onderzoek om lokale besturen verder te versterken in hun lokaal armoedebestrijdingsbeleid. Daarbij geeft ze ook aan verder in te zetten op de lerende netwerken kindarmoedebestrijding waarbij ze de regierol van lokale besturen naar voor zal blijven schuiven.

- Op welke manier gaat de minister de lokale besturen verder versterken? Welke concrete maatregelen gaat u nemen?
- Op welke manier gaat u de regierol van lokale besturen naar voor schuiven?

De minister geeft aan dat het wetenschappelijk onderzoek inzake de lokale regierol in 2017 moet resulteren in concrete beleidsaanbevelingen die lokale besturen moeten helpen om een sterker lokaal armoedebestrijdingsbeleid te voeren en hun rol daarin beter in te vullen. Ze zal aan de slag gaan met de resultaten van dit onderzoek om lokale besturen verder te versterken in hun lokaal armoedebestrijdingsbeleid. Kan de minister aangeven wanneer de beleidsaanbevelingen beschikbaar zullen zijn en wat de verdere timing is van ondersteuning die ze daar zal mee bieden?

De minister geeft aan dat ze ook tijdens de verdere beleidsperiode actief zal aansturen op beleidsdomeinoverschrijdende VPAO's over problemen of initiatieven die meerdere beleidsdomeinen raken. Ze zal hiervoor ook zelf initiatieven nemen. Zo zal ze samen met mijn collega minister voor Welzijn een VPAO in het kader van de actualisatie van het armoededecreet organiseren.

- Welke overleggen heeft de minister in het verleden al met de minister van welzijn gehad omtrent VPAO? Welke zijn er nog gepland?
- Welke verder initiatieven gaat de minister nog nemen?

De minister gaf aan geen overleg te hebben gehad met "Brussel". Met welk kabinet heeft de minister contact opgenomen?

Bijlage 2: Schriftelijke antwoorden van minister Liesbeth Homans op vragen van verschillende commissieleden in verband met de beleidsbrief Armoedebestrijding

1. Strijd tegen onderbescherming

- 1) Wat ben ik met een inventaris omtrent automatische rechten? Ik had een lijst willen zien met initiatieven die u zal nemen? (Bijvoorbeeld huursubsidie (eerst toekennen, dan controle) -> nood aan pragmatische aanpak door uitkeringsmoment naar voor te trekken) (Bart Van Malderen, mondelinge vraag)
- 2) De minister geeft aan doelgroepen in kaart te brengen en te evalueren op hen effectiviteit. Op welke manier gaat de minister de "effectiviteit" van een doelgroep evalueren? Welke timing heeft de minister voor ogen om deze evaluatie af te werken? Graag een overzicht van de initiatieven per maand tot op het einde van de evaluatie. (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Vooreerst wil ik er op wijzen dat het automatisch toekennen van rechten zeer complex is. In het verleden heeft men zijn tanden hier al op stuk gebeten. De taak van de werkgroep Sociale correcties blijft echter niet beperkt tot het opstellen van een inventaris. Die inventaris is wél nodig als basis om op verder te werken. Zoals al aangegeven is het de bedoeling om in kaart te brengen welke voorwaarden of criteria er gehanteerd worden om in aanmerking te komen voor een sociale maatregel. Mogelijk zullen hier zeer diverse voorwaarden of criteria naar voor komen. Indien dat het geval is, kunnen we bekijken of een zekere harmonisatie nuttig en haalbaar is. Op die manier zorgen we ook voor administratieve vereenvoudiging. Bij die oefening zal ook rekening gehouden worden met de mogelijkheid om rechten automatisch toe te kennen. Ik wil hier echter niet op de zaken vooruit lopen en deze werkgroep zijn werk laten doen. Laat het echter duidelijk zijn dat ik geen genoegen neem met enkel een inventaris. Een zekere realiteitszin is echter geboden: niet elk recht kan automatisch toegekend worden. Zo moet er voor het toekennen van een huursubsidie steeds een plaatsbezoek gebeuren om vast te stellen of een woning wel/niet conform is. Bovendien moeten we voorzichtig zijn om rechten niet te snel toe te kennen: het risico bestaat immers dat mensen in schulden terechtkomen als subsidies worden teruggevorderd.

- 3) De minister geeft bij het voorkomen van onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede of sociale uitsluiting terecht komen aan dat ze in overleg met de federale overheid zal bekijken hoe Vlaamse diensten gebruik kunnen maken van de kruispuntbank Sociale zekerheid. Dit kan het automatisch toekennen van rechten vergemakkelijken. Kan de minister een overzicht geven van de geplande overlegmomenten? Welke verdere timing is er voorzien voor de uitwerking van deze maatregel? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Er zijn op dit moment nog geen overlegmomenten gepland. Dit is een actie die samenhangt met de werkzaamheden van de Werkgroep Sociale Correcties. Het kabinet Francken is reeds op de hoogte van het bestaan van deze Werkgroep en diens werkzaamheden. Er zal binnen deze Werkgroep besproken worden hoe en wanneer we dit het beste opnemen met het federale niveau.

- 4) De minister geeft aan dat ze op basis van de rondvraag door de VVSG zal bekijken hoe ze lokale besturen kan ondersteunen in de strijd tegen onderbescherming op het lokale niveau. Verder in de beleidsbrief keert dit terug onder een andere vorm. Bij het systematisch toetsen van onze beleidsmaatregelen aan de effecten op mensen in armoede is er echter een belangrijke toevoeging gebeurd: "indien uit de rondvraag van de VVSG zou blijken dat daar vraag naar is". Kan de minister aangeven vanaf wanneer de resultaten van de rondvraag zullen beschikbaar zijn? Kan de minister een overzicht geven van de maatregelen die

ze zal nemen wanneer uit de resultaten blijkt dat er ondersteuning nodig is? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Het Netwerk tegen Armoede heeft reeds informatie aangeleverd. We dienen nu echter nog de lerende netwerken lokale kinderarmoedebestrijding verder te bevragen. De te nemen maatregelen zullen uiteraard afhangen van de informatie die deze bevraging oplevert. Het is nu nog te vroeg om al aan te geven wat we zullen doen.

- 5) Lokale regierol: opletten dat lokale besturen voldoende middelen hebben om aan armoedebestrijding te doen. Kan u wat meer concrete uitleg geven over de ondersteuning van lokale besturen inzake de strijd tegen onderbescherming? (An Moerenhout, mondelinge vraag)

Ik heb bij de integratie van de sectorale middelen lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds niet bespaard op deze middelen. Zoals eerder gezegd krijgen lokale besturen ook in mijn projectoproepen een belangrijke rol. Ze moeten minstens steeds betrokken worden en heel vaak worden de geselecteerde projecten ingediend door lokale besturen, die zo extra middelen krijgen en hun regierol ten volle kunnen opnemen. Verder wacht ik het resultaat van de bevraging van de lerende netwerken lokale kinderarmoedebestrijding af om dan te bekijken hoe we lokale besturen kunnen ondersteunen in de strijd tegen onderbescherming op het lokale niveau. Bovendien gaan er ook vanuit het federale niveau middelen naar de lokale besturen.

2. Armoedetoets

- 1) Armoedetoets: ik moet vaststellen dat nogal wat ministers hardleers zijn (bijvoorbeeld werkervaring). Armoedetoetsen moeten tot goede uitkomst leiden, geen goede armoedetoets zijn. Minister van Armoedebestrijding moet kunnen ingrijpen op basis van decreet. Armoedetoets moet ook op begroting (Bart Van Malderen, mondelinge vraag)

Tot welke uitkomst een armoedetoets leidt, is in eerste instantie de bevoegdheid van de functioneel bevoegde minister. Hij of zij moet in het dossier dat op de Vlaamse Regering geagendeerd wordt aangeven hoe en in welke mate er met de resultaten van de armoedetoets rekening is gehouden. Het is mijn rol er op toe te zien binnen de Vlaamse Regering dat armoedetoetsen worden uitgevoerd conform de omzendbrief. Zoals reeds aangegeven in de beleidsbrief, zal de armoedetoets worden geëvalueerd in het kader van de evaluatie en mogelijke bijsturing van het Armoededecreet. Het lijkt mij echter weinig zinvol om nu al voorafnames te doen op deze oefening. Laat ons die evaluatie afwachten en concrete acties nemen op basis van die evaluatie.

Bovendien werden sinds de goedkeuring van het VAPA al een aantal dossiers aan de lijst van dossiers voor armoedetoetsing toegevoegd (bijvoorbeeld jeugdsanctierecht, basisbereikbaarheid, duaal leren). Er worden op het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg goede voorbeelden van armoedetoetsen voorgesteld (bijvoorbeeld omtrent de hervorming van de drinkwatertarieven, omtrent de hervorming van de sportfederaties).

- 2) Armoedetoets: komt er een armoedetoets op de taalvereiste?

De vraag met betrekking tot de taalvereiste in het Kaderbesluit Sociale Huur werd reeds beantwoord tijdens de bespreking van de beleidsbrief Wonen. Ik verwijst dan ook door naar het verslag ervan.

- 3) Kinderbijslag: met 1 enkele ingreep kan kinderarmoede gehalveerd worden volgens studie van KU Leuven. Wat is de stand van zaken hier? (An Moerenhout, mondelinge vraag)

De volledige lijst met dossiers waarop een armoedetoets zal worden uitgevoerd, is opgenomen als bijlage bij het VAPA. Inzake de kinderbijslag is het overlegproces in het kader van de armoedetoets lopende. Er worden simulaties gemaakt door academici. Voor meer details verwijs ik naar de functioneel bevoegde minister en de verscheidene debatten die hierover reeds gevoerd werden.

- 4) Lokale armoedetoetsing: kan u hier concretere informatie over geven over hoe u dit wenst te ondersteunen (An Moerenhout, mondelinge vraag)?

Er moet uit de bevraging van de lerende netwerken lokale kinderarmoedebestrijding nog blijken of er effectief een nood tot ondersteuning bestaat inzake lokale armoedetoetsing. Indien deze nood bestaat, kunnen we bekijken waar de vragen van lokale besturen inzake dit thema juist op gericht zijn. Op basis daarvan kunnen we dan de gepaste vorm van ondersteuning bieden. Ik denk daarbij in de eerste plaats aan ervarings- en kennisuitwisseling tussen het Vlaamse en lokale niveau, en tussen lokale besturen onderling.

- 5) De minister geeft aan dat bij nieuwe beleidsmaatregelen steeds vooraf de impact ingeschat moet worden om preventief tewerk te gaan. Zal de minister dat doen door middel van de armoedetoets? Zo niet, op welke manier dan wel? Zo ja, waarom wordt de term armoedetoets niet gebruikt? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

We doen dit inderdaad door middel van een armoedetoets. Zoals reeds aangegeven bij de bespreking is de lijst van het VAPA intussen al aanzienlijk gegroeid. We zullen in het kader van de evaluatie en mogelijke bijsturing van het Armoededecreet nagaan of deze preventieve impactmeting kan verbeterd worden.

3. Correcte beeldvorming

- 1) De minister geeft aan dat ze zal waken over een correcte beeldvorming omtrent armoede en zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak voor deze problematiek door bij te sturen waar nodig op de ondersteuning van VZW De Link en diens TAO-werking. Dat zal gebeuren op basis van de resultaten van de inspectie onderwijs en de aanbevelingen van het Rekenhof in samenwerking met mijn collega-ministers voor Welzijn en Onderwijs. Kan de minister aangeven vanaf wanneer de resultaten van de onderwijsinspectie beschikbaar zullen zijn? Kan de minister een overzicht geven van de eventuele bijsturingen die ze voor ogen heeft? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Zoals reeds aangegeven bij de toelichting van de beleidsbrief, zal het kabinet Crevits het rapport in december vrijgeven. Eventuele bijsturingen zullen afhangen van de bevindingen in het rapport.

4. Structurele maatregelen ter bestrijding van armoede

- 1) Bent u er oprecht van overtuigd dat u met wat u nu hebt voorgesteld en gegeven de omgevingsfactoren dat u de doelstelling inzake armoedebestrijding (halveren kinderarmoede) zal halen? Ik zie de hefboomen voor armoedebestrijding niet. Verder ook een oproep: "Laat ons stoppen met zwartepieten en proberen er samen onze schouders er onder te zetten" (Bart Van Malderen, mondelinge vraag)

U dient zich ervan bewust te zijn dat de beleidsbrief Armoedebestrijding niet alle acties bevat die binnen de Vlaamse overheid worden ondernomen tegen armoede. Ook in de beleidsbrieven, waar zich de belangrijkste hefboomen (werk, onderwijs, wonen en welzijn) in het kader van armoedebestrijding bevinden, staan acties om armoede tegen te gaan. De beleidsbrief armoedebestrijding mag dus niet geïsoleerd van deze beleidsbrieven worden gelezen. Het VAPA brengt uiteindelijk alle acties tegen armoede vanwege de Vlaamse overheid samen.

Er zijn wel degelijk een aantal hefboomen:

- Denk bijvoorbeeld aan de extra investeringen voor de bouw van sociale woningen en het energiezuinig maken van deze woningen. Denk aan verscheidene aspecten binnen de conceptnota private huur (bijvoorbeeld huurwaarborgregeling);
- Met de hervorming van de kinderbijslag zal er meer geld naar sociale toeslagen gaan;
- Denk aan de extra middelen die binnen Welzijn onder andere zullen aangewend worden tegen dak- en thuisloosheid;
- Automatisch toekennen van school- en studietoelage. Dankzij een wijziging is ook het aantal bijna-beursstudenten verdubbeld;
- Denk aan de bijkomende middelen voor sociale economie;
- Zie VAPA!

Daarnaast wil ik u uitgestoken hand – om het doorschuiven van de zwarte piet te beëindigen – graag aannemen. Er is een maatschappijbrede verantwoordelijkheid om armoede te bestrijden, waarin elk overheidsniveau een belangrijke rol speelt. De cijfers inzake kinderarmoede zijn de voorbije jaren helaas continu gestegen. Het is een zorgwekkende trend die mijn bijzondere aandacht krijgt. Dat blijkt nu onder andere uit de meer preventieve focus in de projecten preventieve gezinsondersteuning voor 2017. Dat blijkt ook uit mijn ondersteuning van het project Buddy bij de wieg. Ik zal mij dan ook blijven inspannen om de vooropgestelde doelen te behalen. We moeten ons er echter van bewust zijn dat de migratiecrisis hier voor een extra uitdaging inzake armoedebestrijding zorgt. In ieder geval geeft de prognose van het federaal Planbureau hoop om de armoede structureel terug te dringen.

- 2) Tracht gebiedsdekkend te zijn (ofwel groot, ofwel vele kleine projecten)! (Bart Van Malderen, mondelinge vraag)

Met de middelen vanuit coördinatie armoedebestrijding wordt het maximale gedaan om zo veel mogelijk mensen in armoede te bereiken in zoveel mogelijk regio's. Een mooi voorbeeld hier zijn de projecten ter preventie van uithuiszetting in de private huurmarkt. Ik houd bij projectoproepen steeds rekening met de grootte van het bereik bij het beoordelen van aanvragen, evenals een regionale spreiding bij de selectie van projecten.

- 3) De minister geeft aan dat ze structurele maatregelen zal nemen voor elk van de sociale grondrechten. De minister kijkt daarvoor uit naar de eindrapportage van de projecten ter preventie van uithuiszetting in het voorjaar 2017 dat de basis zal zijn voor het verankeren van bepaalde acties in het takenpakket van

de CAW's. Kan de minister een overzicht geven van de structurele maatregelen die ze zal nemen voor elk van de sociale grondrechten? Kan de minister aangeven vanaf wanneer de resultaten van de eindrapportage beschikbaar zullen zijn? Kan de minister aangeven welke acties er zeker verankerd moeten worden in het takenpakket van de CAW's? Welke verder timing is er voorzien voor deze maatregelen? Op welke manier wordt er afgestemd tussen de twee bevoegde ministers? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Zoals u ongetwijfeld weet, is het bestrijden van armoede een bevoegdheid van elke minister in de Vlaamse Regering. Zij dragen allen bij tot het voorkomen en bestrijden van armoede. Voor concrete maatregelen kan u terecht in de bijlage van het VAPA omtrent de actiefiches, die ingedeeld zijn volgens sociaal grondrecht.

De projectuitvoerders moeten hun eindverantwoording bezorgen op uiterlijk 31 maart 2017. De CAW's gaven zelf al aan dat het zinvol is om meer preventief in plaats van reactief/curatief te werken. Deze projecten zullen gecontinueerd worden in het kader van de globale aanpak tegen dak- en thuisloosheid. De coördinatie van dit plan komt toe aan de minister van Welzijn en komt tot stand via onderling overleg tussen minister Vandeuren en mezelf.

- 4) De minister geeft aan in te zetten op de participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede om hen te versterken. Ze zal daarvoor zorgen voor een verspreiding van het kader met principes voor een participatief beleid doorheen de Vlaamse overheid. Kan de minister een overzicht geven van dat kader en de principes voor een participatief beleid doorheen de Vlaamse overheid? Welke timing heeft de minister voorzien voor de maatregelen? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Het kader voor een participatief beleid is volop in opmaak. Een werkgroep onder het HPAO is daar mee bezig. De bedoeling is om dit af te ronden tegen de rapportage over de bijsturing van het VAPA. De bedoeling van het kader is om beleidsmakers te ondersteunen in het betrekken van mensen in armoede in de beleidscyclus.

5. Voeding

- 1) Hopelijk pleegt u overleg met het federale niveau omtrent fiscaliteit & voedseloverschotten? (Bart Van Malderen, mondelinge vraag)

Het is in de eerste plaats de bedoeling om op het overleg inzake voedselhulp en voedseloverschotten zaken te bespreken die binnen de Vlaamse bevoegdheden liggen. Knelpunten die nu reeds naar boven komen omtrent federale materies werden eerder al met het federale niveau opgenomen (bijvoorbeeld met kabinet Borsus omtrent FEAD – het fonds voor de meest behoeftigen). Waar nodig zullen we wel aan het federale niveau knelpunten signaleren.

6. Participatie

- 1) Wat is het bereik van het project Jouw Sleutel? (Bart Van Malderen, mondelinge vraag) Welke inhoud heeft het voor- en na project? Door wie wordt dat georganiseerd? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Per jaargang worden 400 mensen bereikt. Het gaat om 200 Vlaamse en 200 Brusselse mensen in armoede. Vanuit Vlaanderen komen er 40 personen per deelnemende gemeente. We trachten dit elk jaar met andere gemeenten op te nemen. De inhoud van het voor- en natraject wordt georganiseerd door de betrokken gemeenten en verschilt dus van gemeente tot gemeente. De deelnemende gemeenten waren Antwerpen, Brugge, Neerpelt, Genk en Begijnendijk & Rotselaar.

- 2) De minister geeft aan dat uit de evaluatie van de het project “wie online” de nood naar voor kwam om sterke lokale partners de verankering van het aanbod te garanderen. Daarbij worden ook de bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek naar e-inclusie meegenomen. Kan de minister een overzicht geven van de bevindingen die uit wetenschappelijk onderzoek naar e-inclusie naar voren komen? Kan de minister ook aangeven op welke manier ze deze zal “meenemen”? Op welke manier gaat de minister ingaan op de vraag van sterke lokale partners om het aanbod te garanderen? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Het gaat om het wetenschappelijk onderzoek van Ilse Mariën van Iminds. Ze heeft zopas (maandag) een boek gepresenteerd omtrent e-inclusie. Het gaat om de bevindingen die uiteengezet worden in dit boek. Zij geeft onder andere mee dat de kwetsbare groepen op vlak van gebruik van digitale media niet langer rechtlijnig samenhangen met de klassieke kwetsbare groepen op socio-economisch vlak. Het project Wie Online loopt momenteel tot eind 2016. Er wordt bekeken of en hoe dit kan verder gezet worden. De projectverantwoordelijke van het project Wie Online (BLM vzw) zal in overleg treden met Ilse Mariën om te zien hoe het project haar onderzoeksresultaten kan meenemen. Om het project te versterken, wordt Samenlevingsopbouw Vlaanderen nu betrokken als een sterke partner, alsook het Kenniscentrum Mediawijsheid en de VVSG.

7. Versterken van kinderen, jongeren & ouderen

- 1) Kinderarmoede: tracht sterker in te zetten op de kinderen want deze zijn de toekomst! Maar meeste acties gaan meer naar kinderen boven de 3 jaar. Wijziging bij preventieve gezinsondersteuning is een goede verandering. Kunnen er elders nog wat quick wins gewonnen worden? (An Moerenhout, mondelinge vraag)

Vanuit mijn coördinerende bevoegdheid tracht ik hier op in te zetten, zoals bij de projecten preventieve gezinsondersteuning. Ook de uitbreiding van Buddy bij de wieg, waarbij studenten kwetsbare gezinnen gaan ondersteunen van bij de zwangerschap tot maximum 2 jaar na de bevalling. Het concept wordt nu ook uitgebreid met een vrijwilligerswerking en wordt uitgerold buiten grootstedelijke gebieden (Ronse en Sint-Niklaas). Binnen de geselecteerde projecten vrijetijdsparticipatie is er ook een project dat een volledig traject uitgewerkt heeft voor kinderen vanaf 0 tot 18 jaar. Er is een specifiek aanbod voor kinderen van 0 tot 3 jaar. Het is interessant om dit van nabij op te volgen. In het VAPA blijven gezinnen met jonge kinderen de focus, waarbij elke minister aangeeft hoe hij of zij dit binnen zijn of haar bevoegdheden invult. Het is echter wel van belang om niet uitsluitend op kinderen van 0 tot 3 jaar te focussen: kinderarmoede stopt immers niet bij de leeftijd van 3 jaar.

- 2) De minister geeft aan te willen inzetten op “groei-trajecten” waarbij ouders betrokken worden bij een educatief programma, gericht op empowerment. Kan de minister een overzicht geven van de timing voor het inzetten op deze groei-trajecten? Kan de minister een overzicht geven van het budget ze hiervoor beschikbaar heeft? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

In het VAPA is aangegeven dat de Vlaamse overheid hiervoor een budget van 169.500 euro voorziet. Deze groei-trajecten zullen vermoedelijk in september 2017 van start gaan.

8. Dynamiseren van het HPAO

- 1) De minister geeft aan dat ze erop zal toezien dat de aandachtsambtenaren voldoende tijd kunnen investeren in hun werkzaamheden binnen het HPAO. Kan de minister een overzicht geven van hoeveel tijd de aandachtsambtenaren momenteel kunnen investeren in hun werkzaamheden binnen het HPAO? Op welke manier zal de minister hier op toezien? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Deze tijd varieert. Het is een vrij klein tot groter deel van hun ruimere takenpakket. Ik bracht hun rol al onder de aandacht van mijn collega's binnen de Regering. Het is ook zo dat wanneer ik de aandachtsambtenaren via het HPAO een opdracht meegeef, ik via een schrijven aan de leidend ambtenaren expliciet vraag hen hier de nodige tijd en het nodige mandaat toe te verschaffen. Ook volgen we de aanwezigheid van de aandachtsambtenaren van nabij op. Wanneer we merken dat een aandachtsambtenaar vaak afwezig is op het HPAO, wordt contact opgenomen om te bekijken wat de oorzaak daarvan is en hoe die kan verholpen worden.

9. Inzetten op verbinding en netwerken

- 1) Hoe vaak is de IMC Maatschappelijke Integratie samengekomen? (Bart Van Malderen, mondelinge vraag)

Geen enkele keer. Uit een reactie van de eerste minister op een brief van mij (ik heb hier dus wel degelijk initiatief genomen), blijkt dat het initiatief voor deze IMC ligt bij het Waalse Gewest en de Duitstalige Gemeenschap. Wij wachten dus een initiatief van hen af. Zo loopt dit nu eenmaal in onze federale staat.

- 2) De minister gaf aan geen overleg te hebben gehad met "Brussel". Met welk kabinet heeft de minister contact opgenomen? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

De uitnodiging tot overleg werd eerst gericht tot de afdeling Stedenbeleid (onder minister Smet) en vervolgens ook tot de afdeling Welzijn (onder minister Debaets). Dit had ik u ook al via mail laten weten. Misschien kan u minister Smet motiveren om op mijn uitnodiging in te gaan? Ik blijf verder uitkijken naar een armoedepan van de GGC, dat tot op heden helaas nog ontbreekt.

10. Armoededecreet

- 1) Evaluatie en bijsturen armoededecreet: kan u meer uitleg geven? Timing: tegen begin 2017? Wordt die timing gerespecteerd? Wat staat er te gebeuren? Welk deel van het traject zit bij minister Vandeurzen en welk deel zit bij u? (An Moerenhout, mondelinge vraag)

In het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 is aangegeven welke onderdelen bevoegdheid zijn van de coördinerend minister, en welke onderdelen bevoegdheid zijn van de minister bevoegd voor bijstand aan personen (minister Vandeurzen).

Coördinerend minister:

- Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, uiteraard in samenwerking met alle ministers
- Horizontaal permanent armoedeoverleg
- De subsidiëring van lokale kinderarmoedebestrijding

Minister bevoegd voor bijstand aan personen:

- De ondersteuning van het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen
- De erkenning en subsidiëring van de verenigingen waar armen het woord nemen
- De ondersteuning van organisaties voor de coördinatie van of de toeleiding tot de opleiding en tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting

Minister Vandeurzen en ikzelf zijn elk verantwoordelijk voor de evaluatie van onze respectieve bevoegdheden. Vooraleer met dit dossier naar de Vlaamse Regering te gaan, zal er eerst nog afgestemd worden met een aantal belangrijke actoren.

We willen daarbij zeker nagaan of het decreet de juiste handvaten en hefboomen biedt om armoede effectief te bestrijden. Verder zullen de resultaten van het proces dat minister Vandeurzen momenteel loopt om organisaties actief inzake armoedebestrijding, en daartoe subsidies krijgen van hem, meegenomen worden. Voor meer informatie omtrent dat proces verwijs ik u door naar mijn collega-minister. Begin 2017 zal daarvoor nog te vroeg zijn.

11. Participatief beleid

- 1) De minister geeft aan dat ze ook tijdens de verdere beleidsperiode actief zal aansturen op beleidsdomeinoverschrijdende VPAO's over problemen of initiatieven die meerdere beleidsdomeinen raken. Ze zal hiervoor ook zelf initiatieven nemen. Zo zal ze samen met mijn collega minister voor Welzijn een VPAO in het kader van de actualisatie van het armoededecreet organiseren. Welke overleggen heeft de minister in het verleden al met de minister van welzijn gehad omtrent VPAO? Welke zijn er nog gepland? Welke verder initiatieven gaat de minister nog nemen? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Er is met minister Vandeurzen nog geen specifiek overleg geweest omtrent een VPAO. Wel is er naar aanleiding van concrete dossiers (bv. dak- en thuisloosheid, evaluatie Armoededecreet) regelmatig overleg. We zullen bovendien inzake de dossiers decreet lokale besturen en het decreet lokaal sociaal beleid de armoedetoetsen op elkaar afstemmen. Dit gebeurt dus niet op structurele wijze, maar wel vaak ad hoc.

12. Wetenschappelijk onderzoek

- 1) De minister geeft aan dat ze de voortgang van het wetenschappelijk onderzoek inzake formele netwerken via de stuurgroep van dichtbij opvolgt. Op basis van die bevindingen zal ze de nodige maatregelen nemen. Kan de minister een overzicht geven van de bevindingen en de maatregelen die ze zal nemen? Kan de minister een verder timing geven voor zowel de voortgang van het wetenschappelijk onderzoek al de implementatie van de maatregelen? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Het onderzoek wordt eerstdaags gegund. Op dit moment is het dus niet mogelijk aan te geven welke bevindingen/maatregelen er worden meegenomen. Het onderzoek zal een jaar duren. Het gevraagde wetenschappelijk onderzoek moet resulteren in een inzicht in de kritische succesfactoren om tot de versterking van het informeel persoonlijk netwerk bij mensen in armoede te komen, in identificatie van effectieve modellen om informele persoonlijke netwerken bij mensen in armoede te versterken en in beleidsaanbevelingen om deze modellen te implementeren.

Volgende onderzoeksvragen moeten hierbij worden beantwoord:

- a. Waar staan we vandaag (definiëring gebruikte concepten, bestaande methodieken – praktijken, verhouding informele – formele netwerken)?
 - b. Welke rol spelen informele netwerken in armoedebestrijding?
 - c. Welke zijn de ervaringen van professionelen, vrijwilligers en mensen in armoede zelf?
 - d. Volgens welke modellen en onder welke randvoorwaarden kan informele netwerkversterking bij mensen in armoede worden gerealiseerd?
- 2) De minister geeft aan dat ze aan de slag zal gaan met de resultaten van het onderzoek om lokale besturen verder te versterken in hun lokaal armoedebestrijdingsbeleid. Daarbij geeft ze ook aan verder in te zetten op de lerende netwerken kinderarmoedebestrijding waarbij ze de regierol van lokale besturen naar voor zal blijven schuiven. Op welke manier gaat de minister de lokale besturen verder versterken? Welke concrete maatregelen gaat u nemen? Op welke manier gaat u de regierol van lokale besturen naar voor schuiven? (Bart Van Malderen, schriftelijk)
- 3) De minister geeft aan dat het wetenschappelijk onderzoek inzake de lokale regierol in 2017 moet resulteren in concrete beleidsaanbevelingen die lokale besturen moeten helpen om een sterker lokaal armoedebestrijdingsbeleid te voeren en hun rol daarin beter in te vullen. Ze zal aan de slag gaan met de resultaten van dit onderzoek om lokale besturen verder te versterken in hun lokaal armoedebestrijdingsbeleid. Kan de minister aangeven wanneer de beleidsaanbevelingen beschikbaar zullen zijn en wat de verder timing is van ondersteuning die ze daar zal mee bieden? (Bart Van Malderen, schriftelijk)

Ook het onderzoek omtrent de regierol van lokale besturen wordt weldra toegankelijk. De bedoeling van dit onderzoek is om beleidsaanbevelingen te formuleren, zowel naar lokale besturen zelf als naar de Vlaamse overheid. De maatregelen zullen dus afhangen van het onderzoek. Het onderzoek zal 1,5 jaar duren. Uiteraard worden lokale besturen nu reeds ondersteund in hun lokale regierol via de lerende netwerken lokale kinderarmoedebestrijding, waarbij zij kennis vergaren en inzichten delen, alsook goede praktijken. Ook in mijn projectoproepen is er steeds aandacht voor de lokale regierol (zie bv. de nieuwe projectoproep preventieve gezinsondersteuning, de vorige oproep omtrent vrijetijdsparticipatie).

13. Antwoord op de vragen van Cindy Franssen

- Wordt de ondersteuning van lokale besturen in de strijd tegen onderbescherming meegenomen in het decreet lokale besturen of decreet lokaal sociaal beleid?

Dit wordt niet meegenomen in het decreet lokale besturen, gezien dit decreet geen inhoudelijke lijnen vastlegt. Het decreet lokaal sociaal beleid kan dit wel doen, maar valt onder de bevoegdheid van minister Vandeurzen. Ik verwijst u dan ook naar mijn collega door.

- Op basis van welke criteria worden bepaalde organisaties wel/niet betrokken in beleidsvoorbereidend werk? Wordt Welzijnzorg bijvoorbeeld betrokken?

Het is decretaal vastgelegd dat het Netwerk tegen Armoede betrokken moet zijn bij het HPAO en de VPAO's. De omzendbrief omtrent armoedetoetsen vereist ook enkel hun betrokkenheid.

Sinds mijn aantreden worden echter ook andere organisaties betrokken, onder andere om de participatie van de doelgroep te versterken (bijvoorbeeld Caritas, Samenlevingsopbouw).

Hierbij worden geen specifieke criteria gehanteerd, maar gebeurt dit naar aanleiding van dossiers waarbij andere organisaties concrete expertise kunnen aantonen. Zo wordt Welzijnzorg bijvoorbeeld betrokken voor de bespreking van het decreet Lokale Besturen.

- Uitwisseling binnen Interfederaal Steunpunt Armoedebestrijding: is de IMC intussen al samengekomen en heeft u verder een zicht op de federale plannen armoedebestrijding?

De IMC Integratie in de samenleving is nog niet samengekomen. Uit een reactie op een brief van mij aan de premier blijkt dat het voorzitterschap daarvoor bij de Duitstalige Gemeenschap en het Waalse Gewest ligt. Het initiatief ligt dan ook bij hen. Uiteraard zullen wij ten volle meewerken wanneer deze zou samenkomen.

Het Federaal Actieplan Armoedebestrijding werd in juli 2016 goedgekeurd. Het Nationaal Kinderarmoedeplan is nog in opmaak.

Bijlage 3: Schriftelijke antwoorden van minister Liesbeth Homans op vragen van verschillende commissieleden in verband met de beleidsbrief Gelijke Kansen

HORIZONTAAL GELIJKEKANSENBELEIDPLAN

1. Vraag naar uitbreiding van het Gelijkekansenbeleid op de thema's singles en asexuelen (Brusseel)

- Algemeen over de verschillende doelgroepen: We moeten ons de vraag stellen of het wenselijk is om iedere doelgroep op het kruispunt van gelijkethema's als aparte doelgroep op te nemen? Misschien voer voor een debat hier in de commissie.

Concreet voor asexuelen en singles:

- **Asexuelen:** Asexuele personen apart als doelgroep opnemen in het gelijkethemenbeleid lijkt me niet aangewezen, omdat er geen sprake is van structurele achterstelling of mechanismen die leiden tot ongelijkheid van kansen. Er ligt hoogstens een opdracht wat betreft sensibilisering of beeldvorming;
- **Singles:** Binnen het gesubsidieerde Gelijke Kansen-gendermiddenveld is er specifieke aandacht voor deze doelgroep, o.m. met de website www.alleenstaandeouder.be van RoSa, en het platform eenoudergezinnen van de NVR. Deze legislatuur worden ze wel niet als nieuwe doelgroep opgenomen binnen het huidige gelijkethemenbeleid. Dat hoeft uiteraard mijn collega's binnen de regering niet tegen te houden de nodige aandacht te hebben voor deze doelgroep binnen hun beleid.

2. Wat met de provinciale gelijkethemenwerking, wetende dat regionale antennes voor de minister geen optie zijn) (Robeyns)

- Ik zie geen heil in de oprichting van regionale antennes voor Gelijke Kansen. Dit zou ook niet haalbaar zijn binnen de budgetten en capaciteit die de provincies overgedragen voor de integratie van het provinciale gelijkethemenbeleid op Vlaams niveau. In 2017 bekijk ik hoe ik de verkregen middelen maximaal kan inzetten, bijvoorbeeld in de ondersteuning van het lokale Gelijkekansenbeleid.

3. Hoe verhoudt de evaluatie van het gelijkethemensdecreet zich tegenover de oefening die momenteel loopt voor de federale wetgeving en wat met de lopende inbreukdossiers? (de Bethune)

- De federale evaluatieoefening loopt binnen de daartoe opgezette 'commissie van experts'. Vlaanderen is hier niet rechtstreeks bij betrokken, maar ik volg de evaluatie wel op en zal ten gepaste tijde bekijken welke aanpassingen aan het Gelijkekansen-decreet aangewezen zijn;
- In het kader van de hangende inbreukdossiers nam ik reeds een initiatief om de omzetting van de Europese richtlijnen via het Gelijkekansen-decreet volledig in lijn te brengen met de eisen van de Europese Commissie. Over dit specifieke onderdeel is intussen opnieuw contact opgenomen met de bevoegd EU diensten.

4. Middenveldeoefening

- Het gelijkethemenbeleid is geëvolueerd, dus een zelfde evolutie moeten we zien bij het middenveld waar we vandaag mee samenwerken. Om ervoor te zorgen dat het middenveld zijn rol optimaal blijft opnemen, is het belangrijk

dat die rol van tijd tot tijd wordt geanalyseerd: wie werk hoe, waaraan, met welk resultaat? Waar zitten er 'gaten', en wie kan die opvullen?

- Er wordt niet bespaard op de middelen, er wordt gekeken hoe ze efficiënter kunnen ingezet worden. Sommige organisaties werken bijvoorbeeld rond dezelfde thema's. Daar moet bekeken worden hoe meer samenwerking mogelijk is. Er worden intussen ook nieuwe thema's aangesneden in het beleid, denk maar aan handicap, het trans-thema of intersekse; en we spreken niet meer van een vrouwen- maar een genderbeleid dat ook de nodige aandacht heeft voor mannen. We willen komen tot een samenwerking met een breder middenveld die vertrekt vanuit de noden en prioriteiten van het beleid.

Gender

1. Vraag naar extra aandacht voor gender in onderwijs, meer bepaald voor enerzijds de ondervertegenwoordiging van mannen in het beroep van leerkracht en anderzijds voor ondervertegenwoordiging van jongens in zorgrichtingen/-beroepen. Oproep om samen met minister van onderwijs aanbevelingen formuleren. (Brusseele)

- Feminisering is vooral een trend in het kleuter en lager onderwijs. Ik ben ervan overtuigd dat diversificatie van het lerarenkorps traditionele rolpatronen en seksspecifieke opleidings- en beroepskeuzes doorbreekt. Vandaar dat ik in overleg met mijn collega minister van Onderwijs – naar aanleiding van de hervorming van de lerarenopleiding – de mogelijkheid van focusgroeps gesprekken met mannelijke leerkrachten onderzoek, met het oog op een beter genderevenwicht in Vlaamse schoolteams. Ik bekijk ook, in overleg met mijn collega van Welzijn, of gelijkaardige initiatieven in de zorgsector nuttig zijn.

Handicap

1. Aandacht voor de nood aan gekwalificeerd medewerkers bij jeugdbewegingen en toegankelijkheid van jeugdbewegingen. Omgaan met personen met een handicap vergt bijzondere skills voor leiders binnen een jeugdbeweging. Leiding in jeugdbeweging heeft opleiding en ondersteuning nodig. Jeugdbewegingen kunnen soms niet genoeg plaatsen aanbieden voor jongeren meteen beperking en niet genoeg aanbod creëren. (Brusseele)

- Ik onderschrijf de nood aan toegankelijk jeugdwerk en het belang van de aandacht voor goed opgeleide leiding in de Vlaamse jeugdbewegingen zodanig dat zij een zo inclusief mogelijke werking kunnen blijven uitbouwen. Dit belang wordt ook erkend door Minister Gatz. In het horizontaal gelijkheidskansenbeleidsplan heeft hij acties opgenomen die dit ondersteunen.

2. Waarom is in het vorig onderzoek maar data verzameld tot 2012? Is er vervolgonderzoek beeldvorming gepland? (Van der Vloet)

- Het laatste opgeleverde onderzoek van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid rond representatie en beeldvorming van personen met een beperking gebeurde op basis van een analyse van de geschreven media (een analyse van 14.529 artikels in geschreven Vlaamse media over de periode 2003-2012). De periode loopt tot 2012 omdat de looptijd van het onderzoek in 2013 werd gestart en de hoeveelheid bronnen en de lengte van de periode natuurlijk ergens beperkt moesten worden om tijd voor de analyse toe te laten. Niets sluit uit dat in de toekomst nog onderzoeksnoden rond beeldvorming met betrekking tot handicap worden gedetecteerd en daar zal dan op ad hoc basis op ingespeeld worden. Een vervolg van het vermelde onderzoek is momenteel niet gepland.

3. Beleidsparticipatieraad: hoe wordt pilootproject georganiseerd? Hoe zal dit worden georganiseerd? Op wie is dit gericht ? (Van der Vloet)

- Het is de bedoeling om in overleg met het handicapmiddenveld in 2017 een voorbereidingstraject op te starten om vervolgens tot de opstart van een erkende transversale beleidsparticipatiestructuur van personen met een handicap in Vlaanderen te komen. Daarvoor kijk ik naar de meer dan 20 organisaties van personen met een handicap die eerder bij het NOOZO (Niets Over Ons Zonder Ons)- project betrokken waren. Eén van deze organisaties zal het voorbereidingstraject trekken, in nauw overleg met de andere organisaties. Er werd tot op heden nog niet beslist welke organisatie die trekkersrol op zich zal nemen;

Toegankelijkheid**1. Recent werd een eerste toegankelijkheidslabel voor kantoorgebouwen uitgereikt aan VAC Leuven. Uniformiteit vormt vaak een knelpunt bij labels. Is uniformiteit hier voorzien? (Van der Vloet)**

- Het label voor kantoorgebouwen is een kwaliteitslabel dat door Inter werd ontwikkeld in opdracht van het Agentschap Facilitair Bedrijf. Het label wordt uitgereikt aan de hand van een vastgelegde methodiek. Uniformiteit is dus verzekerd. De Vlaamse overheid wil in deze een voorbeeldfunctie uitoefenen. Maar, dit label is er niet alleen voor kantoorgebouwen van de Vlaamse overheid, ook andere kantoorgebouwen kunnen in aanmerking komen.

2. Samen met belanghebbende organisaties worden mogelijke initiatieven onderzocht om de toegankelijkheid van bestaande infrastructuur te verbeteren. Zijn deze gesprekken al gepland? Zijn er al concrete actiepunten? (Van der Vloet)

- Inter voorziet in 2017 de opmaak van een gefaseerd actieplan ter verbetering van bestaande infrastructuur. Er zijn op dit moment nog geen concrete gesprekken gepland of concrete acties vooropgesteld. Dit zal uitgerold worden in nauwe aansluiting met de evaluatie op de toegankelijkheidsverordening. Een integrale benadering rondom bestaande en nieuwe infrastructuur lijkt de beste strategie naar een verbeterde toegankelijkheid.

3. Hoever staat het met de light screenings voor parkeerplaatsen, handelszaken, café of restaurant? (Van der Vloet)

- Met de light screening willen we het aantal screenings in de Toevladatabank aanzienlijk optrekken en een meer divers informatieaanbod realiseren. Een uniforme checklijst moet ook tegemoet komen aan de variëteit van lokale toegankelijkheidslabels die nu nog vaak uitgereikt worden;
- De voorbije maanden ontwikkelde en testte Inter al een aantal instrumenten achter deze light screening:
 - o In Aalst werden de checklijst voor kleine handelszaken en de opleidingsmodule voor vrijwilligers uitgetest;
 - o In Beringen werd de checklijst voor parkeerplaatsen in de praktijk getest;
- Een eerste echte actie komt er in Izegem waar de adviesraad met de instrumenten aan de slag zal gaan, waarna de eerste lightscreenings via de website worden ontsloten. Naast parkeerplaatsen en kleine handelszaken zijn nu ook testen voor cafés en restaurants in de maak.

4. Hoe zullen deze light screenings gepromoot worden bij gemeenten? (Van der Vloet)

- De light screening wordt geïntegreerd in het dienstenpakket dat Inter aan gemeenten aanbiedt en zal deel uitmaken van de convenant die vandaag met een 100-tal van steden en gemeenten is gesloten. Om haar samenwerking met de lokale besturen nog meer kracht bij te zetten werkt Inter momenteel samen met 5 pilootgemeenten aan een referentiekader voor een integraal gemeentelijk toegankelijkheidsbeleid.
- Inter neemt gerichte initiatieven om haar dienstenaanbod bekend te maken. Zo organiseerde het onder meer recent in het kader van de Week van het Universal Design het congres “naar een toegankelijke gemeente voor iedereen”. Ook de light screenings werden hier gepromoot. Collega Van der Vloet nam zelf deel aan dit congres en liet zich hier positief over uit op haar website.